

VAASAN YLIOPISTO
Humanistinen tiedekunta
Viestintätieteiden laitos

Mirka Puska

Verkkosivusto nuorisotiedotuksen välineenä

Nuorten näkemyksiä JIBBO-sivustosta

Viestintätieteiden pro gradu -tutkielma

Vaasa 2009

SISÄLLYS

TAULUKOT

TIIVISTELMÄ	5
1 JOHDANTO	7
1.1 Tutkimustavoite	8
1.2 Tutkimuskohde ja -aineisto	10
1.3 Tutkimusmenetelmät	11
2 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA	14
2.1 Nuoruuden määrittelynäkökulmia	14
2.2 Nuoruusiän kehitys ja nuoruuden erityispiirteet	16
2.2.1 Nuoruuteen kuuluvia kehitystehtäviä	17
2.2.2 Nuoruuden erityispiirteitä	18
3 INTERNETSUKUPOLVI MEDIAN KÄYTTÄJÄNÄ	21
3.1 Medioiden käyttö	21
3.2 Internet nuorten valtamediana	22
3.2.1 Käyttötarkoitukset	24
3.2.2 Suositut verkkoyhteisöt ja -sivustot	25
3.3 Tiedonhaku internetistä	27
3.4 Internet sosiaalisena mediana	29
4 NUORISOTIEDOTUS	33
4.1 Tiedotus, nuorisotyö ja nuorisotiedotus	33
4.2 Nuorisotiedotuksen taustat	34
4.3 Nuorisotiedotuksen tavoitteet	36
4.4 Nuorisotiedotuspalvelujen suomalainen verkosto	37
4.5 Tulevaisuuden näkymät nuorisotiedotuksessa	38
4.6 Nuorisotiedotuksen toimijoita: ERYICA ja Allianssi	39

4.7 Nuorisotiedotusta ohjaavat asiakirjat	41
4.7.1 Euroopan nuorisotiedotussuositus	41
4.7.2 Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus	42
4.7.3 Muut asiakirjat	42
4.8 Internetin hyödyntäminen nuorisotiedotuksessa	45
4.8.1 Verkkosivustoille asetetut yleiset laatukriteerit	47
4.8.2 Nuorten vaatimukset tiedolle ja nuorisotiedotussivustolle	48
4.8.3 Virtuaalinen nuorisotyö	50
4.9 JIBBO – Seinäjoen seudun nuorisotiedotus- ja neuvontapalvelut	52
4.9.1 JIBBO-hanke ja JIBBO-sivusto	52
4.9.2 Aiempi JIBBO-kysely 2006–2007	55
5 NUORTEN NÄKEMYKSIÄ JIBBO-SIVUSTOSTA	57
5.1 Tutkimuksen toteutus	57
5.2 Perustietoja vastaajista	61
5.3 Internetin käyttö ja tiedonhaku	63
5.4 JIBBO-sivuston käyttö	66
5.4.1 Käyntikerrat	67
5.4.2 Käyttötarkoitukset	71
5.5 JIBBO-sivuston sisällöt	73
5.5.1 Nuorten arviot tiedonjaosta JIBBO-sivustolla	73
5.5.2 Sisältöosiot	76
5.5.3 Tieto-osiot	79
5.6 JIBBO-sivuston toiminnallisuus	81
5.7 JIBBO-sivuston käytettävyys ja ulkoasu	87
5.8 Yhteenveto	92
6 LOPPUPOHDINNAT	100
LÄHTEET	108

LIITTEET

Liite 1. ERYICA:n nuorisotiedotussuositus	115
Liite 2. Kyselylomake	118
Liite 3. Vastaajien suhtautuminen tiedonjakoa käsitteleviin väittämiin	122
Liite 4. Suhtautuminen tiedonjakoa koskeviin väittämiin: kouluvastaajat ja JIBBO-sivuston kautta vastanneet	123
Liite 5. Suhtautuminen vuorovaikutteisia palveluja käsitteleviin väittämiin sukupuolittain	124
Liite 6. Arviot JIBBO-sivuston käytettävyydestä ja ulkoasusta vastaajaryhmittäin	125
Liite 7. Suhtautuminen käytettävyyttä ja ulkoasua käsitteleviin väittämiin: kouluvastaajat ja sivuston kautta vastanneet	127

TAULUKOT

Taulukko 1. Vastaajamäärät lukioittain.	61
Taulukko 2. Vastaajien ikäjakauma (n=112).	62
Taulukko 3. Vastaajien sukupuolijakauma (n=113).	62
Taulukko 4. Vastaajien kotipaikkakunnat (n=113).	63
Taulukko 5. Internetin käyttömäärät.	63
Taulukko 6. Internetin käyttötarkoitukset.	64
Taulukko 7. Tärkeät tietolähteet.	65
Taulukko 8. Käynnit JIBBO-sivustolla.	68
Taulukko 9. Käynnit JIBBO-sivustolla: kouluvastaajat ja sivuston kautta vastanneet.	68
Taulukko 10. Käynnit JIBBO-sivustolla paikkakunnittain.	69
Taulukko 11. Käyntikerrat JIBBO-sivustolla.	69
Taulukko 12. Käyntikerrat JIBBO-sivustolla: kouluvastaajat ja sivuston kautta vastanneet.	70
Taulukko 13. Käyttötarkoitukset, joihin vastaajat olivat käyttäneet JIBBO-sivustoa.	71
Taulukko 14. Käyttötarkoitukset, joihin JIBBO-sivustoa voitaisiin käyttää.	72
Taulukko 15. JIBBO-sivuston tärkeimmät sisällöt.	76
Taulukko 16. JIBBO-sivuston tärkeimmät sisällöt: aiemmin käyneet ja ensikertalaiset.	78
Taulukko 17. Tärkeimmät tieto-osiot.	79

Taulukko 18. Sisällöntuotantomahdollisuuksien ja vuorovaikutteisten palvelujen tärkeys verkkosivustolla (n=113).	82
Taulukko 19. Sisällöntuotantomahdollisuuksien ja vuorovaikutteisten palvelujen tärkeys verkkosivustolla sukupuolittain.	83
Taulukko 20. Osallistumishalukkuus tiedon tuottamiseen JIBBO-sivustolle.	83
Taulukko 21. Osallistumishalukkuus JIBBOzinen toimittamiseen.	84
Taulukko 22. Halukkuus oman materiaalin tuottamiseen JIBBO-sivustolle.	84
Taulukko 23. Halukkuus vuorovaikutteisten palvelujen saamiseen JIBBO-sivustolle (n=112)*.	85
Taulukko 24. JIBBO-sivuston käytettävyys ja ulkoasu.	88

VAASAN YLIOPISTO
Humanistinen tiedekunta

Laitos:	Viestintätieteiden laitos
Tekijä:	Mirka Puska
Pro gradu -tutkielma:	Verkkosivusto nuorisotiedotuksen välineenä Nuorten näkemyksiä JIBBO-sivustosta
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Viestintätieteet
Valmistumisvuosi:	2009
Työn ohjaaja:	Anita Nuopponen

TIIVISTELMÄ:

Nuorille suunnatut tiedotuspalvelut ovat yksi ajankohtaisimmista nuorisotyön peruspalveluista. Tiedon jaolla pyritään helpottamaan nuorten yhteiskuntaan osallistumista ja elämässä pärjäämistä sekä toteuttamaan nuorten tiedonsaantioikeutta. Nykyisin tiedotuspalveluja löytyy myös verkosta.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nuorten näkemyksiä verkkosivustosta nuorisotiedotuksen välineenä. Tutkimuskohteena toimi Seinäjoen seudun nuorille suunnattu JIBBO-sivusto. Internetkyselyllä kerättiin tietoa nuorten JIBBO-sivuston käytöstä sekä heidän näkemyksiään sivuston sisällöistä, toiminnallisuudesta, käytettävyydestä, ulkoasusta ja kehitystarpeista. Vastauksia saatiin 113 kappaletta. Suurin osa kerättiin kouluikäntien yhteydessä seudulla toimivien viiden lukion ensimmäisen vuosikurssin oppilailta. Loput saatiin JIBBO-sivuston kautta vastanneilta nuorilta. Vastauksia analysoitiin pääasiassa kvantitatiivisesti.

Nuoret ovat pääosin tyytyväisiä JIBBO-sivustoon ja sen toimintaan. Sivustoa ei kuitenkaan käytetä vielä kovin aktiivisesti. Sitä käytetään eniten tiedonhakuun, mutta myös viihtymiseen ja tapahtuma- ja toimintakalenterin seuraamiseen. Tärkeimmiksi sisällöiksi nuoret kokevat juuri tieto-osiot, viihteellisen osion sekä tapahtuma- ja toimintakalenterin. He löytävät JIBBO-sivustolta helposti hyödyllistä tietoa, joka on esitetty sopivassa muodossa. Sivustolle toivotaan silti lisää tietoa ja linkkejä muihin tietolähteisiin sekä viihteellistä sisältöä ja vuorovaikutteisia palveluja. Myös sivuston käytettävyyteen ja ulkoasuun nuoret ovat melko tyytyväisiä. Sivustolla liikkumiseen toivotaan kuitenkin helpotusta ja ulkoasua kehoitetaan uudistamaan esimerkiksi värejä vaihtamalla.

Tutkimus osoittaa, että verkkosivusto sopii nuorisotiedotuksen välineeksi, ja sen avulla on mahdollista toteuttaa nuorisotiedotuksen tavoitteita. Onnistunut nuorisotiedotussivusto tarjoaa monipuolista sisältöä nuoria houkuttavassa muodossa. Nuoret kokevat sivuston tarpeelliseksi palveluiksi, josta saa tarvittaessa helposti hyödyllistä tietoa. Sivustolla nuoret arvostavat monipuolisen tietomäärän lisäksi viihteellistä sisältöä, vuorovaikutteisia palveluja, helppoa käytettävyyttä ja houkuttelevaa ulkoasua. Vaikka nuoret pitävät sisällöntuotantomahdollisuutta yleisesti tärkeänä, sisällöntuotanto nuorisotiedotussivustolle ei heitä juuri kiinnosta.

AVAINSANAT: nuoret, nuorisotiedotus, verkkosivusto, nuorisotiedotussivusto, JIBBO

1 JOHDANTO

Nyky-yhteiskunta on alati muuttuva ja asettaa paineita yhteiskuntaelämään osallistumiselle ja siinä pärjäämiselle erityisesti nuorille. Tarkasteltaessa nuorten elämää ja elinolosuhteita voidaan huomata, että nuorisotyölle on nykyään yhä suurempi tilaus. Nuorisotyön arvostus on lähtemässä uuteen nousuun tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa nuorten ongelmat ovat yhä selkeämmin havaittavissa. Nuorisotyöllä eri muotoineen pyritään auttamaan nuoria ja palvelemaan heidän tarpeitaan. Yksi merkittävimmistä, ja tietoyhteiskunnassa ajankohtaisimmista, nuorisotyön peruspalveluista ovat nuorisotiedotuspalvelut, joiden tarkoituksena on jakaa tietoa ja neuvoja nuorille heidän elämäänsä liittyvistä aihealueista erilaisten kanavien kautta sekä opastaa nuoria tiedon hyödyntämisessä (ks. Fedotoff 2007).

Verkossa tapahtuva tiedotus on hyvä keino lähestyä ja auttaa nuoria. Internet on nuorille arkipäivää, ja usein kuuleekin puhuttavan internetsukupolvesta tai nykynuorison kasvamisesta sisään internetiin. Internetistä on tullut nuorten keskuudessa suosituin ja käytetyin media, ja tiedonhaku sieltä on helppoa ja vaivatonta. Koska internet on tehokas kanava tavoittaa nuoria, on luontevaa siirtää heille kohdistettua tiedotusta ja neuvontaa juuri tarkoitusta varten perustetuille verkkosivustoille. Nuorisotiedotussivustojen avulla voidaan tehdä monipuolista nuorisotyötä ja tavoittaa laajasti eriikäisiä ja eri elämäntilanteissa olevia nuoria. Niiden avulla voidaan tavoittaa paremmin myös niitä nuoria, joilla syystä tai toisesta on korkea kynnys hakea apua ja tietoa mieltä askarruttaviin kysymyksiin muiden kanavien kautta.

Nuorille suunnattuja tiedotussivustoja pyritään kehittämään paremmin nuorten tarpeita vastaaviksi. Tuoreen, monipuolisen ja mieluusti nuorten näkemysten pohjalta kerätyn tutkimustiedon tuottaminen nuorisotiedotussivustoista on niiden kehitystyön kannalta tärkeää. Siksi lähdenkin tässä työssä analysoimaan ja arviomaan verkkonuorisotiedotusta nuorten näkemysten pohjalta.

1.1 Tutkimustavoite

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää nuorten näkemyksiä verkkosivustosta nuorisotiedotuksen välineenä. Tutkimuskohteenani toimii Seinäjoen seudun nuorille suunnattu JIBBO-nuorisotiedotussivusto, josta käytän jatkossa nimitystä JIBBO-sivusto. JIBBO-sivuston kehittäminen ja ylläpito ovat osa Seinäjoen seudulla toimivaa nuorisotiedotus- ja neuvontahanketta JIBBOa. Kerron hankkeesta ja sivustosta tarkemmin luvussa 4.9.

Annan tutkimuksessani Seinäjoen seudun nuorille mahdollisuuden ilmaista näkemyksensä JIBBO-sivustosta. Tutkimuskysymyksiä ovat:

- 1) Miten ja mihin nuoret käyttävät nuorisotiedotussivustoa?
- 2) Millaisia näkemyksiä nuorilla on nuorisotiedotussivuston sisällöistä, toiminnallisuudesta, käytettävyydestä ja ulkoasusta?
- 3) Kuinka nuoret haluavat nuorisotiedotussivustoa kehitettävän?

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä lähdän selvittämään, ovatko nuoret löytäneet heille tarjotut verkkonuorisotiedotuspalvelut, ja mihin niitä tyypillisesti käytetään. Verkkosivustojen ajatellaan nuorisotiedotuksen alalla olevan innovatiivinen ja tehokas keino jakaa tietoa ja saada nuoria nuorisotiedotuspalvelujen piiriin (ks. ERYICA 2008a). Toisessa tutkimuskysymyksessä keskityn enemmän siihen, mitä nuorisotiedotussivustot nuorille tarjoavat ja miten nuoret sivustot sisältöineen kokevat. Tarkoitin toiminnallisuudella sivuston vuorovaikutusmahdollisuuksia ja nuorten mahdollisuutta osallistua nuorisotiedotukseen ja sisällöntuottamiseen. Nuorisotiedotuksessa pidetään tärkeänä sitä, että sivustot toimisivat arenoina, josta nuoret saisivat keskitetysti tietoa monista asioista (ks. Fedotoff 2007: 412), ja niissä pyritään tiedonjaon ohella tarjoamaan myös muita palveluja ja viihteellistä sisältöä (ks. JIBBO 2007; JIBBO 2008). Kysymällä nuorten näkemyksiä voidaan selvittää, mitkä asiat ja palvelut nuoret kokevat oleellisiksi ja tärkeiksi sivustoilla.

Verkkosivustojen käytettävyyteen ja ulkoasuun liittyvien näkemysten (2. tutkimuskysymys) tarkastelu on tärkeää, koska hyvän käytettävyyden ja miellyttävän

ulkoasun voidaan ajatella monipuolisten sisältöjen ohella olevan niitä tekijöitä, jotka houkuttelevat nuoria nuorisotiedotussivustojen käyttäjiksi (ks. Storlund 1998: 25). Kehitysehdotusten kysyminen nuorilta kolmannessa tutkimuskysymyksessä taas on perusteltua, koska nuorisotiedotussivustoja kehitetään palvelemaan nimenomaan nuorten tarpeita. Tällöin nuoret ovat parhaita kertomaan, mikä sivustoilla on onnistunutta ja missä taas on kehitettävän varaa (kehitysehdotukset 5.5.2 alkaen). Näin sivustoista on mahdollista tehdä hyvin nuorten tarpeita vastaavia ja miellyttäviä käyttöä. Välttämättä se, minkä nuorisotyöntekijät ja muut aikuiset ajattelevat nuoria kiinnostavan ja hyödyttävän, ei ole sitä, mitä nuoret nuorisotiedotussivustoilta hakevat ja toivovat.

Verkossa tehtävän nuorisotiedotuksen nähdään olevan yksi tärkeimmistä nuorisotyön kehityssuunnista, mutta sen tieteellinen tutkimus on Suomessa vielä vähäistä. Koska verkkonuorisotyö yleensä nähdään tehokkaana keinona tavoittaa nuoria ja luoda kontakteja heihin (ks. Salasuo 2007), on tärkeää myös tieteellisen tutkimuksen avulla selvittää sitä. Parhaassa tapauksessa verkossa tehtävän nuorisotiedotuksen esiin tuominen myös tieteellisen tutkimuksen avulla innostaa nuorten parissa toimivaa ammattihenkilöstöä ja nuorisojärjestöjä kehittämään uusia tiedotussivustoja ja virtuaalipalveluja nuorille. Tällöin nuorisotiedotuspalvelujen verkostosta on mahdollista saada entistä kattavampi ja yhä enemmän nuoria nuorisotiedotuspalvelujen piiriin.

Ympäri Suomea avataan ja on kehitteillä uusia nuorisotiedotussivustoja (ks. Fedotoff 2007: 414–415), joita pyritään saamaan nuorten tietoisuuteen ja kehittämään houkutteleviksi ja nuorten tarpeita vastaaviksi. On siis yleisesti tarvetta tiedolle siitä, miten nuoret näitä verkkopalveluja käyttävät ja miten he ne kokevat. Tähän pyrin omalta osaltani tässä tutkimuksessa. Sen lisäksi, että selvitän nuorten näkemyksiä JIBBO-sivustosta ja pyrin näin auttamaan JIBBO-hankkeen toimijoita sivuston kehittämisessä, pyrin myös tuottamaan tietoa yleisesti nuorisotiedotussivustoista ja siitä, miten nuoret nämä palvelut kokevat, jotta tutkimuksestani hyötyisivät myös muut hankkeet ja toimijat verkko-nuorisotiedotustyön alalla.

Se, että aihetta on tutkittu vasta vähän, vaikeuttaa myös tutkimustiedon löytymistä. Olen löytänyt vain muutamia aihetta sivuavia opinnäytetöitä. Tutkimuksen sijaan on

kuitenkin saatavilla nuorisotiedotustyötä tekevien organisaatioiden ja toimijoiden tuottamia työmuotoa sääteleviä asiakirjoja ja toimintaraportteja, joissa keskitytään työn periaatteiden, tavoitteiden, suuntaviivojen ja toteutuksen läpikäymiseen. Suomessa ja ulkomailla toteutettuja nuoria, nuorisotyötä tai nuorten internetin käyttöä koskevia tutkimuksia löytyy kylläkin runsaasti. Tosin esimerkiksi kaupalliseen tarkoitukseen laadittuja nuorten internetin käyttöä koskevia tutkimuksia on vaikea saada luettavaksi. Tutkimusyrietykset perustelevat tätä tutkimusten kaupallisella luonteella, joka heidän mukaansa erottaa ne julkisista tieteellisistä tutkimuksista.

1.2 Tutkimuskohde ja -aineisto

Tutkimuskohteenani toimii JIBBO-sivusto (<http://jibbo.net>), jonka perustaminen ja ylläpitäminen ovat osa Seinäjoen seudun nuorisotiedotus- ja neuvontahanketta JIBBO-hanketta. JIBBO-sivuston kautta jaetaan tietoa ja neuvoja seudun 13–29-vuotiaille nuorille (JIBBO 2009a). Palveluja tarjotaan siis hyvin eri-ikäisille nuorille, mutta erityinen kohderyhmä ovat 16-vuotiaat ja hieman sitä vanhemmat nuoret (Hunnakko 2008), jotka rajasinkin kyselyni kohderyhmäksi.

JIBBO-sivustolta löytyy kattavasti tietoa aihepiireistä, jotka kuuluvat oleellisena osana ”nuorten elämään ja kasvuun” (JIBBO 2007: 1, 6). Lisäksi sivustolta löytyy viihteellistä sisältöä, verkkolehti sekä seudun nuorille suunnatuista tapahtumista ja muista aktiviteeteista kertova tapahtuma- ja toimintakalenteri. JIBBO-sivuston avulla on pystytty saavuttamaan yksi JIBBO-hankkeen tärkeimmistä tavoitteista eli nuorten mahdollisuus käyttää helposti saavutettavia, tasapuolisia ja ilmaisia tiedotuspalveluja riippumatta siitä, mikä on heidän taloudellinen asemansa, perhetaustansa tai asuinpaikkansa (JIBBO 2008: 3–4).

Tutkimusaineistonani toimivat kyselytutkimuksella saamani (113 kpl) vastaukset. Koostin JIBBO-sivustoa käsittelevää kyselylomaketta sivuston pohjalta. Kyselylomakkeen ideoinnissa oli mukana myös JIBBO-hankkeen nuorisotyöntekijöitä. Sain heiltä ideoita muun muassa siitä, millaisia asioita kyselyn avulla olisi hyvä selvittää, jotta

tuloksista olisi konkreettista hyötyä sivuston kehittämisessä. Nuorisotyöntekijöiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella huomasi, että nuorilta oli oleellista kysyä kysymyksiä JIBBO-sivuston käytöstä, siellä olevista sisällöistä, käytettävyydestä ja sivuston ulkoasusta. Kirjallisuudesta tekemiäni havaintojen pohjalta koin tärkeäksi esittää nuorille kysymyksiä myös sivuston sisällöntuotantomahdollisuuksista ja vuorovaikutteisuudesta.

Tutkimusaineiston keräsin internetkyselyllä viidestä Seinäjoen seudulla toimivasta lukiosta helmikuussa 2009 viikoilla 6–8. Lisäksi kysely oli samaan aikaan eli 3.2–18.2.2009 avoinna myös JIBBO-sivustolla, jonka kautta tuli myös lisävastauksia. Tutkimukseni aineistonkeruuseen osallistuivat Ilmajoen, Kurikan, Jalasjärven, Etelä-Seinäjoen ja Nurmon lukiot. Kaksi viimeistä näistä edustavat Seinäjoen kaupungin lukioita. Oman panoksensa aineistonkeruuseen antoi myös Ylistaron lukio, joka tiedotti oppilailleen kyselystäni ja kehotti heitä vastaamaan JIBBO-sivuston kautta. Valitsin nämä kunnat kyselyyni sillä perusteella, että ne kaikki kuuluvat mukaan JIBBO-hankkeeseen.

Jokaisesta lukiosta kyselyyn vastasi ryhmä ensimmäisen vuoden opiskelijoita. Vierailin jokaisella koululla yhdessä kunkin kunnan JIBBO-nuorisotyöntekijän tai hankkeen nuorisotiedottajan kanssa. Aineistonkeruu kouluilla tapahtui kaksivaiheisesti. Yhden oppitunnin aikana vastaajat saivat aluksi katsoa DVD:n JIBBOn toiminnasta. Tämän jälkeen he surffailivat JIBBO-sivustolla ja täyttivät kyselylomakkeen sivustolla olleen linkin kautta. Kaksivaiheisella menettelytavalla pyrin varmistamaan sen, että myös niillä nuorilla, jotka eivät olleet JIBBO-sivustoon aiemmin tutustuneet, oli käyttökokemus sivustosta vastaustensa taustana.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni on luonteeltaan kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusstrategiaa yhdistelevä kyselytutkimus (kyselylomake liitteessä 2). Tutkimuksessani on tyypillisiä kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä, kuten tutkimusaineiston määrällinen mittaaminen

ja ”saattaminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon” sekä tulosten kuvaileminen prosentteina taulukoiden avulla (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007: 136). Tutkimukseeni kuuluu myös kvalitatiivisen tutkimuksen keskeisiä piirteitä. Esimerkiksi avoimiin kysymyksiin tulleita vastauksia analysoin kvalitatiivisin tutkimusmenetelmiin kuuluvan sisällönanalyysin avulla. Olen valinnut kohdejoukon tarkoituksenmukaisesti enkä satunnaisotantaa käyttämällä. Lisäksi tutkimukseni edustaa ”kokonaisvaltaista tiedon hankintaa” JIBBO-sivustosta eikä ole ennalta määrättyjen hypoteesien testaamista. (ks. Emt. 160.) Kokonaisvaltainen JIBBO-sivuston tarkastelu on myös hankkeen työntekijöiden toivomus, sillä he tarvitsevat tietoa sivuston kehittämisen tueksi useilta eri osa-alueilta. Keskittyminen esimerkiksi pelkästään sivuston toiminnallisuuden tutkimiseen olisi liian yksipuolista eikä tuottaisi tarpeeksi tietoa kehittämistyöhön.

Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 118, joista viisi jouduin karsimaan pois (ks. tarkemmin 5.1). Analyysissa on siis mukana 113 vastausta. Näistä 87 tuli kouluilla suorittamistani kyselyistä ja 26 JIBBO-sivuston kautta vastanneilta nuorilta. Kouluvastaajista valtaosa oli 16-vuotiaita, mutta JIBBO-sivuston kautta vastanneiden nuorten ikä vaihteli 16 vuoden molemmin puolin. Huomioin analyysissa myös ne JIBBO-sivuston kautta kyselyyn vastanneet nuoret, jotka eivät ikänsä puolesta sovi noin 16–19 ikävuoden haarukkaan, mutta ovat kuitenkin alle 29-vuotiaita.

Saatuja vastauksia analysoin sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti. Avointen kysymysten vastaukset teemoittelen sopiviksi ryhmiksi. Likert-asteikko kysymysten ja monivalintakysymysten vastauksista lasken prosenttiosuuksia. Lisäksi ristiintaulukoin yksittäisten kysymysten vastauksia esimerkiksi sukupuolen, vastaustavan (koulu tai sivusto) tai sen mukaan, ovatko vastaajat käyneet JIBBO-sivustolla aikaisemmin vai eivät. Tämän jälkeen peilaan saatuja tuloksia aiempiin tutkimuksiin ja pohdin konkreettisia kehitysehdotuksia JIBBO-hankkeen toimijoille JIBBO-sivuston ja nuorisotiedotuksen kehittämiseksi.

Tarkastelen osaa kyselyvastauksista muuttujittain. Uskon, että erilaisilla vastaajaryhmillä voi olla keskenään erilaisia näkökulmia asioihin. Tarkastelen sukupuolitain

tiettyjä vastauksia siksi, että tutkimukset (ks. esim. Luukka, Hujanen, Lokka, Modinos, Pietikäinen & Suoninen 2001; Pelastakaa lapset ry 2007) osoittavat, että tytöt ja pojat käyttävät internetiä eri tavoin ja erilaisiin tarkoituksiin. Eri sukupuolet ovat yleisesti kiinnostuneita erilaisista asioista, mikä saattaa näkyä myös JIBBO-sivuston käytössä ja sivustoon liittyvissä näkemyksissä.

Vastaustavan selittävänä muuttujana otan tarkasteluun, koska haluan sen avulla selvittää, vaikuttaako minun ja JIBBOn nuorisotyöntekijöiden läsnäolo jollakin tapaa kouluvastaajien antamiin vastauksiin. Vertailemalla näitä kahta ryhmää pystyn selvittämään esimerkiksi sitä, antavatko kouluvastaajat myönteisempiä arvioita JIBBO-sivustoa käsitteleviin väittämiin. Aikaisemmin JIBBO-sivustolla käyneiden ja ensikosketuksensa siihen kyselytilanteessa saaneiden vastauksia vertailen, koska uskon, että käyttökokemuksen määrä saattaa vaikuttaa siihen, miten vastaajat näkevät sivuston ja sen eri puolet. Ensi kertaa sivustolla surffailevat saattavat nähdä sivuston kriittisemmin tai sitten jo aiemmin sivustolla käyneet huomaavat sen puutteet paremmin. Kerron tutkimuksen toteutuksesta tarkemmin luvussa 5.1.

2 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA

Tutkimukseni kohdejoukon muodostavat nuoret. Tarkastelenkin tässä luvussa lähemmin nuoruutta erityisenä elämänvaiheena. Lähestyn aihetta pohtimalla nuoruuden erilaisia määritelmiä sekä nuoruuteen liitettyjä kehitystehtäviä ja erityispiirteitä. Nuoruuden käsitteen määrittely on tärkeää, sillä nuoruudesta ei ole yhtä selkeää käsitystä, vaan sitä voi lähestyä ja käsitellä monesta eri näkökulmasta. Nykynuoruuteen liitettävien erityispiirteiden tarkastelu on tärkeää siksi, että ne asettavat haasteita ja vaatimuksia nuorisotiedotustyölle.

Suomalaisen nuorisotutkimuksen vallitsevan käsityksen mukaan nuoruuden historia on lyhyt (Puuronen 2006: 23). Nuorison nousun nähdään alkaneen niinkin myöhään kuin toisen maailmansodan jälkeen, jolloin nuorisokulttuurin uudet muodot musiikkeineen ja muoteineen muotoutuivat (Heiskanen & Mitchell 1985: 10). Kaikki tutkijat eivät allekirjoita tätä näkemystä. Aapola ja Kaarninen (2003: 15) huomauttavat, että viittauksia nuoriin ikäryhmänä löytyy jo 1300-luvun säädöksistä ja erityisesti viimeisen sadan vuoden aikana tämä erityinen ikäryhmä on tunnistettu. ”Nuorisoa ja nuoruutta on ollut aina, kuten myös nuoruuteen erityisenä elämänvaiheena liittyviä kulttuurisia käytäntöjä, vaikkakin tämän ikävaiheen sisällöt ovat vaihdelleet huomattavasti eri ikäkausina” (emt. 16).

2.1 Nuoruuden määrittelynäkökulmia

Nuorten nähdään edustavan ajan henkeä ja ennakoivan sitä, mihin maailma on menossa (Suurpää & Aaltojärvi 1996: 8; Suurpää 1996: 56). Hyvin yleinen tapa määritellä nuoruus on kutsua sitä ajaksi lapsuuden ja aikuisuuden välillä. Nuori ei ole enää lapsi, muttei vielä aikuinenkaan. Nuoruutta voi kutsua siirtymävaiheeksi, jolloin ihmisessä tapahtuu biologista, psyykkistä ja sosiaalista kypsymistä. (Nivala & Saastamoinen 2007: 10.) Vuosisatojen ajan tutkijat ovat koettaneet tavoittaa nuoruuden olemusta ja esittäneet siitä omia tulkintojaan. Määrittelen seuraavassa nuoruuden kronologisen,

biologisen, psykologisen, institutionaalisen, juridisen, yhteiskunnallisen, sosiaalisen, toiminnallisen, kulttuurisen ja kokemuksellisen määritelmän pohjalta (ks. Nivala & Saastamoinen 2001: 11).

Kronologisesti nuoruus voidaan määritellä tiettyihin ikävuosiin sijoittuvaksi ajaksi. Ennen niitä nuori on lapsi ja niiden jälkeen aikuinen (Nivala & Saastamoinen 2007: 11). **Biologisesti** nuoruutta määrittää fyysinen kasvu, joka alkaa murrosiässä seksuaalisella kypsymisellä ja päättyy fyysikaalisten toimintojen kehittymisen loputtua (Fornäs 1998: 292). **Psykologisesta** näkökulmasta määriteltynä ”nuoruus on elämänvaihe, jota määrittävät tietyt psykososiaaliset ja -dynaamiset kehitystehtävät”, kuten identiteetin muodostaminen. **Institutionaalista** näkökulmasta katsottuna nuoruus määritellään ajaksi, jolloin nuori kuuluu koulutuksen piiriin ja irtautuu lapsuuden perheestä, muttei vielä perusta omaa perhettä. Juridisesti nuoruus voidaan määritellä juridiseksi alaikäisyydeksi, joka päättyy nuoren täyttäessä 18 vuotta. (Nivala & Saastamoinen 2007: 11.) Vuonna 2006 voimaan tullessa uudessa nuorisolaissa nuoret on määritelty alle 29-vuotiaiksi (Nuorisolaki 2 §). Ikähaitari on melko laaja, sillä kaikkia alle 29-vuotiaita ei arkielämässä mielletä nuoriksi. Lain määrittelemään joukkoon mahtuu käytännössä niin lapsia, nuoria kuin nuoria aikuisiakin.

Yhteiskunnallisesti tarkasteltuna nuoruuteen kuuluu yhteiskuntaelämään liittyvien tietojen, taitojen, tehtävien ja valmiuksien oppimista ja omaksumista. Nuoruus voidaan määritellä myös **sosiaalisen** kanssakäymisen näkökulmasta, jolloin siihen kuuluvat tiiviit ystävyysuhteet, muttei vielä vakituinen parisuhde. **Toiminnallisesta** näkökulmasta katsottuna nuoruus taas on kokeilujen ja rajojen rikkomisen aikaa. **Kulttuurisesti** ajateltuna nuoruutta voi kuvata kulttuuriseksi erottumiseksi niin lapsuudesta kuin aikuisuudestakin. Tiettyyn nuorisokulttuuriin kuulumista nuoret ilmentävät esimerkiksi pukeutumisen kautta. **Kokemuksellisesta** näkökulmasta nuoruuden taas voidaan ajatella olevan myös nuorekas ja huoleton asenne, joka ei millään tavalla ole sidoksissa ikään. (Nivala & Saastamoinen 2007: 11–12.)

Tässä tutkimuksessa määrittelen nuoruuden institutionaalisen ja yhteiskunnallisen määritelmän pohjalta. Tutkimukseni kohdejoukon muodostavat noin 16-vuotiaat nuoret.

Useimmat tähän ikäryhmään kuuluvat nuoret viettävät suuren osan ajastaan koulussa ja alkavat hiljalleen irtautua lapsuuden kodista (institutionaalinen määritelmä). Koulussa ja arkielämässä he opettelevat yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja, jotka valmentavat heitä aikuisuuteen (yhteiskunnallinen määritelmä).

2.2 Nuoruusiän kehitys ja nuoruuden erityispiirteet

Nuoruuteen kuuluu erilaisia kehitystehtäviä ja erityispiirteitä, jotka kaikki määrittävät nuoruutta erillisenä elämänvaiheena lapsuuden ja aikuisuuden välissä. Näiden kehitystehtävien ja erityispiirteiden läpikäyminen on tärkeää, sillä ne kuvastavat nuoriso-tiedotuksen kohderyhmää ja sen erityistarpeita tiedonjakoa ajatellen.

Nuoriso ei ole yhtenäinen ihmisryhmä, vaan se koostuu erilaisista yksilöistä. Myöskään nuoruus ei ole yksiselitteistä, vaan sitä kuvaa paremminkin moniulotteisuus. (Nivala & Saastamoinen 2007: 10.) Erikson (1994: 119–120) esittää nuoruuden olevan ajanjakso, jonka aikana nuoret vapaasti erilaisia rooleja kokeilemalla etsivät omaa yhteiskunnallista paikkaansa. Tähän määritelmään sopii se, miten Houni ja Suurpää (1998: 9) kuvaavat nuoruutta sekä mahdollisuuksien, vapauden ja unelmien täyteenä aikana että kaoottisena vaiheena matkalla aikuisuuteen. Vaikka nuoruus näyttäytyykin erityisesti aikuisten silmissä huolettomana ja vapaana elämänvaiheena, nuorten odotetaan tuolloin tekevän merkittäviä elämäänsä suuntaavia valintoja ja ratkaisuja (emt. 9).

Moniulotteisuuden ohella nuoruutta kuvaa väliaikaisuus ja epävarmuus. Hurrelmann (1989: 17) toteaaakin nuoruuden oleva väliaikainen elämänvaihe, johon kuuluu olennaisena osana epävarmuus. Epävarmuuteen liittyy nuorille ominainen tapa ”elää hetkessä”. Suurpään (1996: 53) mukaan nuoret elävät kiinteästi ”tässä ja nyt”, koska tulevaisuus näyttää epävarmalta, ja sen tuomaan turvaan on vaikea tuudittautua. Nuoret eivät halua ennustaa tai hahmotella omaa elämänkaartaan kovinkaan tarkasti. Heillä on useita erilaisia tulevaisuudenkuvia, joihin he suhtautuvat eri tavoin. (Emt. 54–55.)

2.2.1 Nuoruuteen kuuluvia kehitystehtäviä

Nuoruuteen kuuluu erilaisia tehtäviä, joita Havighurst nimittää kehitystehtäviksi (ks. Havighurst 1953: 111–147). Alla on kirjallisuuden pohjalta kokoamani listaus keskeisistä nuoruuteen kuuluvista kehitystehtävistä. Näitä ovat muun muassa:

- Sukupuoliroolien omaksuminen
- Oman fyysisen olemuksen hyväksyminen
- Ystävyssuhteiden luominen ja ylläpito
- Vanhemmista ja lapsuuden perheestä irtautuminen
- Ammatin valinta
- Yhteiskuntataitojen, arvojen ja periaatteiden omaksuminen
- Parisuhteen solmiminen ja perheen perustaminen

Sukupuoliroolien omaksuminen liittyy Havighurstin (1953: 115) mukaan feminiinisen tai maskuliinisen yhteiskunnallisen roolin omaksumiseen. Nuoruudessa tytöt pyrkivät omaksumaankin yhteiskunnan tarjoaman naisen roolin ja pojat miehen (emt. 15). Oman fyysisen olemuksen hyväksyminen tarkoittaa puolestaan ylpeyden tuntemista omasta kehosta tai ainakin sen sietämistä (Havighurst 1953: 120). Rantalaiho (1968: 11) tosin toteaa, että oman kehon muuttuminen teini-iässä aiheuttaa nuorissa hämmennystä. Tämä saattaa taas hankaloittaa oman kehon hyväksymistä ja lisätä tiedon tarvetta kehossa tapahtuvista muutoksista.

Ystävyssuhteet ovat nuorille tärkeitä ja omalta osaltaan ne siivittävät monia nuoruuden kehitystehtäviä. Hurrelmann (1989: 16) esittää sekä ystävien että vanhempien vaikuttavan suuresti nuorten elämään. Ystävien rooli korostuu nuorten vapaa-ajanvietossa ja kulutuskäyttäytymisessä, mutta tulevaisuuteen liittyvissä tärkeissä päätöksissä, kuten ammatinvalinnassa, nuoret arvostavat vanhempiensa mielipiteitä (emt. 16). Vaikka vanhemmilla on tietyissä asioissa tärkeä rooli nuorten elämässä, yksi keskeisimmistä nuoruuden kehitystehtävistä on vanhemmista ja lapsuuden perheestä irtautuminen. Irtautuminen tarkoittaa nimenomaan riippumattomuuden saavuttamista omista vanhemmista (Havighurst 1953: 123). Rantalaihon (1968: 11, 13) mukaan irtautuminen perheestä ja vanhemmista tapahtuu usein kapinoiden. Kapinoinnilla nuori viestittää myös itselleen jättäneensä lapsuusajan taakseen (emt. 13). Yksi keskeinen asia

irtautumisessa on muutto pois kotoa. Esimerkiksi Suomessa nuoret muuttavat pois lapsuuden kodistaan varhaisessa vaiheessa (Ilmonen, Hirvonen & Manninen 2005: 18). Irtautumisena vanhemmista voi pitää myös ammatin ja yleisesti oman elämäntavan valintaa. Ammatin valinta ja myöhemmin valitun ammatin harjoittaminen mahdollistavat taloudellisen riippumattomuuden saavuttamisen omista vanhemmista (ks. Havighurst 1953).

Kuten nuoruuden yhteiskunnallisesta määritelmästäkin (ks. 2.1) käy ilmi, nuoruuteen kuuluu yhteiskuntaelämään liittyvien tietojen ja taitojen opettelu ja omaksuminen. Kehitystehtäviin kuuluu erilaisten kansalaistaitojen kehittäminen, ”sosiaalisesti vastuullisen käyttäytymisen”, arvojen ja eettisten periaatteiden omaksuminen (Havighurst 1953: 136, 142, 147). Näitä taitoja nuoret oppivat yleisesti koulussa ja kotona. Ne muodostavat perustan itsenäiselle elämälle ja ohjaavat nuoria aikuistumiskehityksessä.

Jossakin kohtaa nuoruutta ajankohtaiseksi tulee myös parisuhteen solmiminen ja perheen perustaminen. Havighurstin (1953: 133) mukaan nuoruuden kehitystehtäviin kuuluu avioliittoon ja perhe-elämään valmistautuminen. Tämä valmistautuminen käsittää hänen mukaansa myönteisen asenteen kehittämisen avioliittoa ja lapsien hankintaa kohtaan (emt. 133). Galland (1995: 6) toteaa pohjoismaalaisten nuorten solmivan pysyvän parisuhteen verrattain myöhään. Nuoruuteen kuuluu hänen mukaansa lyhytaikaisten suhteiden ja yksinolon vuorottelu (emt. 6). Kun nuoret eivät kiirehdi vakituisen parisuhteen ja avioliiton solmimisessa, myös perheen perustaminen lykkääntyy. Esimerkiksi suomalaiset nuoret perustavat perheen nykyään myöhemmin kuin ennen (Ilmonen, Hirvonen & Manninen 2005: 20).

2.2.2 Nuoruuden erityispiirteitä

Nuoruudesta on erotettavissa sitä leimaavia erityispiirteitä. Nuoruus on hieman erilaista riippuen esimerkiksi siitä kumpaa sukupuolta nuori edustaa tai mihin luokkaan tai etniseen ryhmään hän kuuluu (Fornäs 1998: 291–292). Nuorten identiteetit ovat muuttuneet kollektiivisista **yksilöllisiksi** johtuen siitä, ettei sosialisatioprosessiin liity enää työ entisaikojen tapaan (Baethge 1989: 29). Sukupuolinäkökulmasta katsottuna

erityispiirre on siinä, että nykyisin nuoruus koskee tasavertaisesti molempia sukupuolia. Nuoruus on sekä tytöillä että pojilla suurin piirtein yhtä pitkä, ja nuoruuden ehdot, niin historialliset, ulkoiset kuin yhteiskunnallisetkin, näyttävät melko samanlaisina molemmille sukupuolille. (Puuronen 2006: 18.)

Samalla kun koulutus on kehittyneissä länsimaissa pidentynyt, myös nuoruuden on ajateltu pidentyneen (Puuronen 2006: 11). Toisaalta nuoruuden voidaan ajatella myös lyhentyneen, sillä nykynuorilta odotetaan vastuullisuutta, tärkeitä valintoja ja päätöksiä yhä aikaisemmin. Aikuisten maailma aukenee nykyisin ehkä aikaisemmin, mutta se ei tarkoita automaattisesti nuoruuden päättymistä. Vastuunotto omasta elämästä, valintojen ja päätösten pohtiminen ja tekeminen kuuluvat yhtä lailla nuoruuteen kuin aikuisuuteenkin.

Pidentymisen lisäksi nuoruuden sanotaan **institutionalisoituneen**. Nuorten elämä on yhä enemmän valtion säätelemää, mistä esimerkkinä vaikkapa instituutioihin osallistumisen ikäraajat sekä instituutioihin liittyvät velvollisuudet ja oikeudet, koulutusvalinnat ja niin edelleen. Nuorten valintoja ohjaa valtion lisäksi sosiaalinen tausta. Nuoret, jotka elävät ”normaalin” elämänselityksen mukaisesti, kokevat puuttumista valtion taholta vähän verrattuna niihin, jotka syystä tai toisesta poikkeavat tästä elämänselityksestä, kuten koulupudokkaat tai työttömät nuoret. Heidän arjessaan valtion ohjailutoiminnot esimerkiksi työmarkkinatukien tai työllisyyskoulutusten muodossa näyttävät selkeämmin. (Puuronen 2006: 166.)

Nykynuorten elämää leimaavia erityispiirteitä ovat myös kulutus ja globalisaatio. **Kulutuksesta** on tullut nuorille Puuronen (2006: 157) mukaan väline identiteetin rakentamiseen, se on juhlaa arjen vastapainoksi. Nuorisjärjestöjen tarjoamat roolimallit eivät tavoita kulutukseen vihkiytyneitä nuoria. Identiteettikokeilut sekä yksilöllinen tyyli, ja sen symbolien kehittäminen ja käyttö, kasvattavat merkitystään. Kulutuksesta on tullut nuorille itsensä kokemisen tapa. (Emt. 157.) **Globalisaatio** tavoittaa nuoret esimerkiksi internetin välityksellä, ja globalisaatiota tuottavissa prosesseissa nuoret ovat aktiivisia toimijoita. Globalisaatio esittäytyy nuorten elämässä kaksipuolisena kolikon, toisaalta nuoret kokevat sen vaikutukset suoraan ja ennakkoluulottomasti, mutta

toisaalta heillä ei ole mahdollisuutta suojautua globalisaation vaikutuksilta elämänkokemuksen tarjoaman suojan alle. (Emt. 12.)

Nuorten aikaisempaa suurempi vapaus päättää itse omasta kulutuksesta ja vapaa-ajasta ovat yhdenmukaistaneet nuorten käyttäytymistä ja elämäntapoja kohti aikuisten elämäntapaa. Tämä näkyy myös siinä, miten viihteellinen media puhuttelee käyttäjiään samoin tavoin riippumatta siitä, ovatko he lapsia, nuoria vai aikuisia. (Hurrelmann 1989: 17.) Nuoret ovat nykyisin monilla elämäalueilla tasa-arvoisessa asemassa aikuisten kanssa. Nuoruus erilaistuu sisäisesti, sillä sen rakenne muokkautuu yhteiskunnallisten muutosten mukana. Elämänvaiheena nuoruus on muutosten alla, mutta ei suinkaan katoamassa. (Emt. 19, 21–22.) Myöskään Baethge (1989: 36) ei usko nuoruuden katoamiseen, mutta tähdentää myös, että medioiden kautta nuoret pääsevät yhä aikaisemmin tutustumaan ja osalliseksi aikuisten maailmaa. Nuorella tämä saattaa johtaa käyttäytymiseen, johon hän ei vielä kehityksensä puolesta ole valmis, ja näin erot eri-ikäisten käyttäytymisessä pienenevät (emt. 36).

Nuorisotiedotuksen kohderyhmä on siis hyvin ainutlaatuinen. Muutokset, kehityssuunnat ja erityispiirteet, jotka nykynuoruuteen tiiviisti liittyvät, aiheuttavat vaatimuksia myös nuorisotiedotuksen sisältöihin ja palveluihin. Nuorisotiedotuksessa onkin aiheellista elää ajan hermolla. Uusien teknologioiden käyttöönotto tiedotuksessa vastaa nuorten elinympäristön teknologiseen kehitykseen. Nuoruuden erityispiirteitä tulisi ottaa entistä enemmän huomioon myös aihealueissa, joista nuorille tiedotetaan. Tämä tarkoittaa, että tietoa tulee tuottaa nuorille useista aihealueista eikä nuorten tiedontarvetta saa aliarvioida minkään asiaan suhteen.

3 INTERNETSUKUPOLVI MEDIAN KÄYTTÄJÄNÄ

Mediat kuuluvat kiinteästi nuorten elämään. Internetistä on tullut suosituin nuorten käyttämän media ja nykynuorista puhutaankin internetsukupolvena. Tämän sukupolven edustajille, joita myös tutkimukseeni osallistuvat nuoret ovat, tietotekniikka ja internet ovat arjen erottamattomia osia. Ne ovat kuuluneet heidän elämäänsä lapsuudesta lähtien niin vapaa-ajalla kuin koulumaailmassakin.

Koska nuorisotiedotusta tehdään eri medioiden kautta, on tärkeää tietää, miten nuoret käyttävät medioita, erityisesti internetiä, ja miten ja mistä he hakevat tietoa. Tässä luvussa pohdin nuorten medioiden käyttöä yleensä (3.1), mutta keskityn erityisesti nuorten internetin käyttöön (3.2). Käsittelen myös nuorten tiedonhakatapoja (3.3) ja pohdin sosiaalisen median käsitettä ja sen vaikutuksia nuorisotiedotukseen (3.4).

3.1 Medioiden käyttö

Nuorten suhtautuminen eri medioihin ja medioiden käyttöön on ennakkoluulotonta. Nuorena medioiden seuraaminen on vapaampaa kuin lapsena, sillä aikuiset eivät enää niin vahvasti sanele medioiden käyttöä. Lähtökohtaisesti nuorilla on tarvittava taito kaikkien eri medioiden käyttöön. (Suoninen 1999.) Medioiden käyttöön vaikuttavat samat syyt kuin aikuisillakin. Suoninen jakaa syyt kolmeen luokkaan: mediasisältöön, käyttötilanteeseen ja sosiaaliseen yhteisöön liittyvät syyt. **Mediasisältöön** liittyviä syitä ovat tiedon etsintä, mutta myös viihteellisen sisällön ja viihtymisen tavoittelu. **Käyttötilanteeseen** liittyviä syitä ovat rituaalit ja rutiini, rentoutuminen ja ajanvietto sekä sosiaalisuus ja eskapismi eli todellisuuden pakeneminen. **Sosiaaliseen yhteisöön** liittyviä syitä puolestaan ovat yleisen tietämyksen saavuttaminen, puheenaiheiden kartoittaminen ja ryhmäkuuluvuuden osoittaminen. Mediankäyttösyitä on siis useita ja yhteen mediankäyttötilanteeseen voi liittyä erilaisia syitä, joista kaikista ihminen ei ole välttämättä edes tietoinen. (Suoninen 2004: 61–62.)

Kangas, Lundvall ja Sintonen (2008: 15) kuvaavat nuorten internetin ja yleensä median käyttöä termeillä moniajokulttuuri, haukkapalაკulttuuri ja kommunikaatioakrobatia. **Moniajokulttuuri** liittyy siihen, että internetissä toimitaan samanaikaisesti useissa eri yhteisöissä ja palveluissa sekä käytetään useita eri kanavia moninaiisiin tarkoituksiin. **Haukkapalაკulttuurilla** Kangas ym. (2008: 15) tarkoittavat sitä, että valta siirtyy kuluttajalle, jolla on mahdollisuus valita, mitä viestintävälineitä seuraa. Esimerkiksi suurten mediatalojen tuotanto asettuu samalla viivalle verkkokeskustelujen kanssa. **Kommunikaatioakrobatia** taas viittaa siihen, miten arjesta on tullut monimediainen. Medioiden kulutus ei enää keskity tiettyihin vuorokauden aikoihin, ja nuoret käyttävät medioita tilannekohtaisesti käyttötarpeidensa mukaan. (Emt. 15.)

Kun ajatellaan sitä, että nuoret käyttävät internetiä yleisesti kommunikaatioon, tiedonetsintään ja sisällöntuotantoon (Stern & Willis 2007), soveltuvat Suonisen luokittelemat medioiden käyttösytyt sekä erityisesti Kankaan ym. (2008) käyttämä termi moniajokulttuuri kuvamaan nuorten monipuolista internetin käyttöä.

3.2 Internet nuorten valtamediana

Viimeiset kaksi vuosikymmentä ovat olleet internetin läpimurron ja kehityksen kulta-aikaa. Tänä aikana internetistä on muodostunut valtamedia muiden perinteisten medioiden rinnalle. Osalle aikuisväestöä internet saattaa olla yhä uusi ja vieras media, mutta nykylapset ja -nuoret ovat kasvaneet sisään internetiin, joten siksi heitä voisikin nimittää internetsukupolveksi. Virtuaalinen maailma tietokoneen ruudulla on nuorille yhtä todellinen kuin heitä ympäröivä ”oikea” maailmakin (Kangas & Laukkanen 2007: 88). Vielä vuonna 2001 julkaistussa tutkimuksessaan Coogan ja Kangas (2001: 52) kirjoittavat ensimmäisten internetin käyttökokemusten sijoittuvan yläasteikään. Tuoreemman ”Mä oon nyt online!” -tutkimusten mukaan tilanne on toinen, sillä jo 5-vuotiaat tutustuvat internetiin esimerkiksi pelaamisen kautta (Noppiari, Uusitalo, Kupiainen & Luostarinen 2008: 107).

Internetsukupolvelle internet, tai puhekielisesti ilmaistuna netti, on siis arkipäivää. Verkkoyhteisö IRC-Gallerian viestintäpäällikkö Matti Kari (2008) nimittääkin internetsukupolven edustajia osuvasti ”nettinatiiveiksi”, jotka eivät *mene* verkkoon, vaan *elävät* siellä. Medioiden käyttöä koskevien selvitysten ja tutkimusten mukaan internet on suosituin media suomalaisten nuorten keskuudessa (ks. Kangas ym. 2008; Noppari ym. 2008). Yippee 2008 -tutkimuksen mukaan 99 % 13–16 -vuotiaista käyttää internetiä päivittäin tai lähes joka päivä (Sanoma Magazines Finland 2008: 9). Myös 16–29-vuotiaista nuorista internetiä käyttää säännöllisesti 99 % (Tilastokeskus 2008a). Täytyy kuitenkin muistaa, että kaikilla nuorilla ei ole tasa-arvoisia mahdollisuuksia päästä internetiin, vaan digitaalinen kuilu ilmenee myös nuorten välillä. Tästä syystä internetin käyttömäärät ja -tarkoitukset vaihtelevat nuorten välillä. (Kangas & Laukkanen 2007: 91.)

Siinä, kuinka paljon nuoret käyttävät internetiä viikoittain, on hienoisia eroja. Pelastakaa lapset ry:n internetkyselyyn vastanneet 16–17-vuotiaat tytöt käyttävät internetiä yleisimmin 5–10 tuntia viikossa (37 %). Samanikäisistä pojista 5–10 tuntia internetissä viikoittain viettää 23 %. Yleisimmin tämän ikäiset pojat viihtyvät verkossa yli 20 tuntia viikossa (30 %). Tätä tulosta arvioitaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon se, että kysely on tehty verkossa, joten siihen vastanneet nuoret ovat todennäköisesti aktiivisia internetin käyttäjiä. Tulosta ei siis voi yleistää kaikkiin nuoriin. (Pelastakaa lapset ry 2007: 3, 7.) Vuoden 2008 Nuorisobarometrin mukaan 15–19-vuotiaat viettävät internetissä aikaa viikossa keskimäärin 8,7 tuntia, 20–24-vuotiaat 11,4 tuntia ja 25–29-vuotiaat 10,5 tuntia. Alle 20-vuotiaat käyttävät siis internetiä hieman vähemmän kuin vanhemmat. (Myllyniemi 2008: 90.)

Suosituimpia internetin käyttöpaikkoja ovat koti, työpaikka, ystävän koti ja koulu. Yli 70 % 16–74-vuotiaista suomalaisista käyttää internetiä kotonaan, kun taas internetin käyttäminen koulussa jää alle 20 %:iin. (Tilastokeskus 2008b.) Ikäjakauma Tilastokeskuksen julkaisussa on laaja, mikä varmasti osaltaan vaikuttaa käyttöpaikkoja koskeviin tuloksiin. Koska nuoret viettävät ison osan ajastaan koulussa, olisi koulua koskeva prosenttiluku luultavasti suurempi, jos tarkasteltaisiin vastaajia ikäryhmittäin.

3.2.1 Käyttötarkoitukset

Internetin käyttötarkoitukset ovat hyvin vaihtelevia. Verkosta haetaan sekä huvia, hyötyä että seuraa. Nuoret käyttävät internetiä usein sosiaalisista syistä (Stern & Willis 2007: 213). Se on nuorille hyvin usein kommunikaatioväline ja tiedonlähde (Coogan & Kangas 2001: 49), mutta sitä hyödynnetään myös ”elämysten ja kokemusten välittäjänä” (Kangas & Laukkanen 2007: 87).

Nuorten tärkeimmät internetin käyttötarkoitukset kuvastavat hyvin sitä, miten nuoret käyttävät internetiä sekä huvi- että hyötykäyttöön. Tärkeimmät käyttötarkoitukset ovat:

- Yhteydenpito
- Tiedonhaku
- Viihteellinen käyttö
- Ostosten teko ja pankkiasioiden hoitaminen

Yhteydenpitoon kuuluu sekä sähköpostin että pikaviestinten käyttö. Sähköposti ja pikaviestimet kuuluvat 16–29-vuotiaiden viiden suosituimman internetin käyttötarkoituksen joukkoon (Tilastokeskus 2008c). Pelastakaa lapset ry:n kyselyyn vastanneista 16–17-vuotiaista tytöistä 62 % ja pojista 42 % ajatteli käyttävänsä internetiä eniten yhteydenpitoon (Pelastakaa lapset ry 2007: 8). Nopparin ym. (2008: 86) mukaan suosituin yhteydenpitoväline varhaisnuorilla on MSN Messenger pikaviestin. Sähköpostia nuoret käyttävät yhteydenpitoon vähemmän (emt. 6). Yhteydenpidon ohella nuoret käyttävät internetiä usein tiedonhakuun. Tietoa internetistä nuoret hakevat sekä koulutöihin että harrastuksiin liittyen (Thulin 2002: 96, 116; Noppari ym. 2008: 55). Yleistä 16–29-vuotiaiden nuorten keskuudessa on myös tavaroihin ja palveluihin liittyvä tiedonhaku (Tilastokeskus 2008c).

Internetin viihteellistä käyttöä on esimerkiksi verkkoyhteisöissä surffailu, sisältöjen tuottaminen sekä nettipelien pelaaminen. Nuoret viihtyvät erityisesti verkkoyhteisöissä, kuten IRC-Galleriassa, YouTubessa ja MySpacessa (ks. 3.2.2) (Noppari ym 2008: 90). Stern ja Willis (2007: 215) esittävät internetin tarjoavan nuorille ainutlaatuisen mahdollisuuden sisällöntuotantoon. Nuoret tuottavat sisältöä internetiin esimerkiksi

blogikirjoitusten ja henkilökohtaisten kotisivujen muodossa (emt. 216). Muita nuorten suosimia sisällöntuotantotapoja ovat muun muassa videoiden ja kuvien lisääminen verkkoyhteisöihin sekä keskustelu keskustelufoorumeilla (Noppari ym. 2008: 92). Nettipelien pelaaminen on myös suosittua nuorten keskuudessa. 16–17-vuotiaista pojista nettipelejä kertoi pelaavansa 20 %, kun samanikäisistä tytöistä internetissä pelaili vain 2 % (Pelastakaa lapset ry 2007: 8). Noppari ym. (2008: 78) huomasivat omassa tutkimuksessaan, että nettipelejä käytetään myös yhteydenpitovälineinä ystäviin. Nettipeleissä viehättää ”mahdollisuus pelata tuntemattomia, mutta todellisia ihmisiä vastaan” maailman eri kolkista (emt. 78).

Thulin (2002: 129) toteaa nuorten käyttävän internetiä myös ostosten tekoon ja pankkiasioiden hoitamiseen, mutta hänen tutkimukseensa osallistuneiden nuorien joukossa tällainen internetin käyttö oli vielä vähäistä. Sen sijaan Tilastokeskuksen (2008c) mukaan pankkiasioiden hoitaminen kuuluu niiden käyttötarkoitusten joukkoon, johon 16–29-vuotiaat nuoret useimmiten internetiä hyödyntävät.

Käsittelen seuraavissa alaluvuissa muun muassa nuorten tiedonhakua internetistä sekä sosiaalisen median mahdollistamaa sisällöntuotantoa. Nuorisotiedotussivustot on suunniteltu nimenomaisesti nuorten tiedonhakua silmällä pitäen, joten niihin pyritään kokoamaan nuorille tärkeää tietoa. Näin ne koettavat vastata nuorten tiedontarpeeseen ja toimia varteenotettavana tietolähteenä internetissä. Lisäksi nuorisotiedotuksessa pyritään hyödyntämään sosiaalisen median mukanaan tuomia mahdollisuuksia. Nuoria kannustetaan esimerkiksi sisällöntuotantoon nuorisotiedotussivustoilla. Sisällöntuotanto kuuluu internetin viihteellisen käyttöön, ja viihteellistä sisältöä pyritään kokoamaan myös nuorisotiedotussivustoille.

3.2.2 Suositut verkkoyhteisöt ja -sivustot

Nuorten tiet verkossa johtavat monenlaisiin palveluihin ja erilaisille sivustoille. Nykyisin erityisesti sosiaaliset verkkoyhteisöt ovat nuorten suosiossa. Yleisesti ottaen verkkoyhteisöt ovat verkostoja, joissa ihmiset tapaavat, solmivat suhteita tai käyvät vaikkapa vaihtokauppaa (Matikainen 2008: 71). Kangas ja Laukkanen (2007: 91)

muistuttavat, että verkkoyhteisöt eivät ole nuorille rinnakkaistodellisuuksia tai pakopaikkoja vaan arjen laajennuksia, kokeiluympäristöjä ja keinoja ihmissuhteiden muodostamiseen ja laajentamiseen.

Esimerkkejä sosiaalisista verkkoyhteisöistä ja nuorten suosimista verkkosivustoista ovat muun muassa kuvasivusto IRC-Galleria, ihmisiä yhdistävä verkkoyhteisö Facebook ja videoklippien jakamiseen, katsomiseen ja kommentointiin luotu verkkosivusto YouTube. Väestöliiton (2008) listaamissa nuorten suosimissa verkkosivustoissa hallitsevat tutut nimet, kuten edellä mainitut, sekä varhaisnuorison suosima virtuaalimaailma Habbo Hotel ja keskustelu ja uutissivusto Suomi24. Näiden lisäksi Nopparin ym. tutkimuksessa nousivat varhaisnuorten suosimina sivustoina esiin ii2.org niminen kuvagalleria, verkkomusiikkipalvelut Last.fm ja Mikseri.net sekä television suosikkiohjelmien verkkosivut (Noppari ym. 2008: 92, 114).

Hakukoneista Google on suosittu nuorten keskuudessa (Södergård 2007: 98). MSN/Windows Messenger eli arkikielisemmin mese taas on Tietoturvakoulun (2008) mukaan suosituin nuorten käyttämä pikaviestinohjelma. Pikaviestinten suosio perustuu niiden helppokäyttöisyyteen, edullisuuteen ja tehokkuuteen. Niiden avulla voi keskustella usean kaverin kanssa yhtäaikaisesti. Lisäksi pikaviestinten käytön nähdään laajentavan nuorten kaveripiiriä. (Stern & Willis 2007: 213.)

Rheingold (1993: 5) määrittelee verkkoyhteisöjä seuraavasti:

”Virtuaaliset yhteisöt ovat sosiaalisia ryhmiä, jotka muotoutuvat internetissä, kun riittävä määrä ihmisiä osallistuu julkisiin keskusteluihin riittävän kauan niin, että keskusteluihin liittyy riittävä määrä inhimillisiä tunteita, ja muodostavat henkilökohtaisten suhteiden verkon kyberavaruudessa.” (Suom. Matikainen 2008: 70)

Hyvin samoin tavoin verkkoyhteisöjä määrittelee myös Jones (1997). Hän on muodostanut verkkoyhteisöjä kuvaavat kriteerit, jotta voidaan erottaa verkkoyhteisöt muista ihmisten muodostamista yhteisöllisistä yhteenliittymistä. Verkkoyhteisöön kuuluu olennaisena osana yhteisön jäsenten keskinäinen kommunikointi. Verkkoyhteisö

ei muodostu kahdesta viestijästä vaan heitä tarvitaan useampia. Lisäksi verkkoyhteisö tarvitsee oman tilan ja sen jäsenten tulisi kokea yhteenkuuluvuutta yhteisöön ja muihin jäseniin. (Jones 1997.)

Molemmissa määritelmissä korostuvat sosiaalinen kanssakäyminen, suhteet ja tunteet sekä se, että verkkoyhteisö muodostuu useammasta ihmisestä. Jones tuo kuitenkin Rheingoldia selkeämmin esiin juuri yhteisöllisyyden. Yhteisöllisyydellä on nykyään myönteinen rooli, ja verkko mahdollistaa uudenlaisen yhteisöllisyyden syntymisen (Matikainen 2008: 81). Tämä ulottuu myös nuorten suosimiin verkkosivustoihin.

3.3 Tiedonhaku internetistä

Yippee 2008 -tutkimuksessa kysyttiin nuorilta syitä medioiden seuraamiselle. Tutkimukseen osallistuneista nuorista 72 % mainitsi internetin käyttösyiksi tiedon hakemisen. Sanomalehtien kohdalla luku oli 59 % ja television kohdalla 46 %. Radiota kuunteli tiedonhaun vuoksi vain 14 % vastaajista. (Sanoma Magazines Finland 2008: 12.) Suomalaiset nuoret suosivat siis tuttuja valtamedioita tiedon lähteenä vaihtelevasti, mutta internet on heille selvästi tärkein tietolähde. Tämän vuoksi onkin aiheellista tarkastella, miten nuoret käyttävät sitä tiedonhakuvälineenä.

Olkinuora (2006: 50) toteaa internetin olevan ”tiedon löytämisen helppoudessa” voittamaton. Nuorten internetin käyttö on moninaistumassa viihteellisestä kulutuksesta hyödyllisen tiedon käyttöön sekä opiskelussa että työelämässä (Kangas & Laukkanen 2007: 91). Internet toimii nuorille lähteenä, josta voi kysyä, etsiä ja saada neuvoja, uutisia ja tietoa. Nuoret eivät koe itseään kiinnostaviin aiheisiin liittyvän tiedonhaun olevan ”työtä” vaan viihdettä ja ajanviettoa. (Thulin 2002: 96, 101.) He arvostavat erityisesti sitä, että tieto on verkossa helposti saatavilla ja ilmaista (emt. 100).

Agoston ja Hughes-Hassellin (2005) tekemän nuorten tiedonhakua koskevan tutkimuksen mukaan nuorten suosimia tietolähteitä ovat kanssaihmiset, kuten kaverit, perheenjäsenet ja koulussa työskentelevät aikuiset. Käytetyimpiä medioita, joista nuoret

lähtevät tietoa hakemaan, ovat tietokoneen (sis. internet) ohella puhelin, televisio, radio ja sanomalehdet. Lisäksi tietoa saadaan pikaviestinten ja sähköpostin välityksellä. (Agosto & Hughes-Hassell 2005: 158–159, 161.) Samansuuntaisia tuloksia on saatu myös keväällä 2008 Suupohjan seutukunnassa tehdyssä selvityksessä. Selvityksen mukaan nuoret saavat tietoa itseään koskevista ja kiinnostavista asioista usean kanavan kautta. Suupohjalaisista nuorista 83 % saa tieto televisiosta ja 57 % kaverilta Messengerin kautta. Seuraavina listalla ovat radio ja niin sanottu puskaradio, joista molemmista saa tietoa 54 % vastanneista. Lehdet toimivat tietolähteenä 42 %:lle vastaajista. (Ylihärsilä 2008: 25–26, 28.)

Verkosta tietoa hankitaan niin koulutehtäviin kuin harrastuksiinkin liittyen, mutta erityisesti etsinnän kohteena on viihdemaailmaan liittyvä tieto. (Stern & Willis 2007: 214; Noppiari ym. 2008: 142). Agoston ja Hughes-Hassellin (2005: 141, 159–160) tutkimuksesta käy ilmi, että 14–17-vuotiaat nuoret tarvitsevat tietoa esimerkiksi koulutyöhön, seurusteluun, arkielämään, vapaa-ajanviettoon, populaarikulttuuriin, itsensä kehittämiseen ja työmahdollisuuksiin liittyen. Heidän tiedontarpeensa kohdistuu nimenomaisesti ajankohtaiseen tietoon. Myös terveyteen liittyvän tiedon haku on Sternin ja Willisin (2007: 215) mukaan suosittua nuorten keskuudessa.

Nuorisotiedotussivustoilla jaetaan tietoa juuri näistä aiheista. Esimerkiksi JIBBO-sivustolta löytyy tietoa niin kouluun, työhön, harrastuksiin, vapaa-aikaan kuin terveyteenkin liittyen. Ainoastaan viihteellinen tieto on nuorisotiedotussivustoilla vielä vähäistä, mikä on ymmärrettävää, sillä se ei palvele sivustojen pääasiallista toimintatarkoitusta.

Nuorilla on taitoa hakea tietoa verkosta, ja monesti he opettavat vanhempiaan tiedonhaussa. ”Googlettaminen” eli Google-hakukoneen käyttö ja Wikipediassa eli käyttäjien muokkaamassa vapaassa tietosanakirjassa surffailu ovat nuorille ominaisia tiedonhankintatapoja verkossa. Näiden lisäksi nuoret hakevat tietoa ulkoapäin ohjatusti niin, että koulussa opettaja kehottaa hakemaan tietoa tietyiltä verkkosivustoilta. (Noppiari ym. 2008: 141, 143.) Samalla tapaa toimivat usein myös nuorisotyöntekijät,

jotka ohjaavat nuoria hakemaan tietoa nuorisotiedotussivustoilta tai muilta luotettavilta sivustoilta.

Nopparin ym. (2008: 141) mukaan verkossa tapahtuvaa tiedon etsintää leimaa tyytyminen tietoon, joka on tilanteeseen nähden riittävää ja tarpeeksi hyvää. Tiedon laatua ei aina arvioida riittävästi ja esimerkiksi Wikipedian toimintaperiaate ja tietojen luotettavuus oli monelle ”Mä oon nyt online!” -tutkimukseen osallistuneelle nuorelle epäselvä (emt. 141–142). Tutkimuksessa selvisi myös, että nuoret arvioivat tarkemmin omiin mielenkiinnonkohteisiinsa liittyvää tietoa, kun taas ulkoapäin ohjattu tiedon etsiminen ei kannusta heitä kriittiseen tiedon arviointiin (emt. 144). Thulin (2002: 119) puolestaan havaitsi omassa tutkimuksessaan nuorten suhtautuvan internetiin hieman epäluotettavana tiedonlähteenä. Hänen mukaansa internetistä saatuun tietoon ei luoteta sokeasti vaan nuoret muistavat, että lähdekritiikkiä tarvitaan (emt. 119).

Internetin käyttäminen tietolähteenä asettaa haasteita nuorten medialukutaidolle eli taidolle arvioida medioiden sisältöjä kriittisesti. On tärkeää, että nuorilla on valmiuksia ja taitoja arvioida internetistä löytyvää tietoa ja materiaalia. Noppari ym. (2008: 144) tähdentävät, että nuoret osaavat suhtautua varovaisesti verkosta löytyvään tietoon, mutta samalla korostavat sitä, että heidän medialukutaitonsa on vasta kehittymässä. Näiden taitojen oppimisessa korostuu niin kodin kuin koulunkin rooli. Apuna nuorten media-lukutaidon kehittämisessä voi käyttää esimerkiksi nuorisotyötä tekevien järjestöjen luomia ohjeita eli ns. *netikettejä* turvalliseen internetin käyttöön ja tiedon arviointiin.

3.4 Internet sosiaalisena mediana

Sosiaalinen media on laaja-alainen käsite, jolla on rinnakkaisia nimityksiä. Sosiaalisen median lisäksi puhutaan sosiaalisesta verkosta tai web 2.0:sta (Matikainen 2008: 65). Käytän tutkimuksessani termiä *sosiaalinen media*, jonka koen kuvaavan muita vaihtoehtoja paremmin käsitteen laajan sisällön.

Matikainen (2008: 65) tarkoittaa sosiaalisella medially kehitystä, joka on tapahtunut viime vuosina kun verkon sisällöntuotannon on hajautunut yhä suuremman ihmisjoukon kesken. Ihmiset tuottavat siis yhteistyössä sisältöjä verkkoon, mistä esimerkkinä vaikkapa Wikipedian toiminta. Sosiaaliseen mediaan yhdistetään usein käsite *joukkojen viisaus*, joka tarkoittaa sitä, että ”suuret joukot tuottavat jotain sellaista sisältöä, mihin yksittäiset ihmiset tai ryhmät eivät pysty.” (Emt. 66.) Sisällöntuotanto on siis muodostunut internetin käyttäjien yhteistyöksi. Käyttäjistä on tullut ”sisällöntuottajia, moderaattoreita ja sensoreita” (Kangas & Laukkanen 2007: 89). Enää ei tarvitse olla alan ammattilainen, jotta voi saada jälkensä näkyviin verkkoon. Halutessaan jokainen voi tuottaa sisältöä sosiaalisen median palveluihin. Osoitus tästä on esimerkiksi käyttäjän luoma sosiaalisen median määritelmä Wikipediassa (2008):

”Sosiaalinen media viittaa tietoverkossa toimivaan yhteisöllisesti tuotettuun tai ainakin jaettuun mediasisältöön. Näissä käyttäjät jakavat keskenään mielipiteitä, näkemyksiä, kokemuksia ja näkökulmia. Nämä ovat yleisesti Web 2.0 -nimikkeen alle kerättyjä palveluja, kuten esimerkiksi wikit, keskustelupalstat, podcastit ja blogit.”

Wikipedian ohella sosiaalisen median palveluita ovat esimerkiksi jo aiemmin mainitut IRC-Galleria ja YouTube, MySpace-verkkoyhteisö, johon voi käyttäjäprofiilin luomisen jälkeen lisätä musiikkia, kuvia ja videoita sekä kirjoittaa blogia, Second Life -virtuaalimaailma, Del.icio.us, palvelu, jossa voi jakaa kirjanmerkkejä eli mielestään hyödyllisiä ja kiinnostavia web-osoitteita sekä Flickr-kuvasivusto. (Matikainen 2008: 65, 183.) Lisäisin sosiaalisen median palveluihin vielä Facebook-verkkoyhteisön, joka toimii pitkälti samoilla periaatteilla kuin MySpace. Näistä YouTube, Facebook, MySpace, Wikipedia ja Flickr mahtuvat maailman 40 suosituimman internetpalvelun joukkoon (Alexa The Web Information Company 2008).

Sosiaalisen median käyttäjillä on erilaisia mahdollisuuksia tuottaa sisältöä verkkoon. Edellä mainittujen yhteisöpalvelujen lisäksi tällaisia ovat muun muassa blogit, wikit, uutissyötteen (RSS) ja podcastit (Kangas & Laukkanen 2007: 90; Matikainen 2008: 66). Blogit ovat yksittäisten ihmisten tai vaikkapa yritysten verkossa julkaisemia sivustoja tai päiväkirjoja, joiden tekstit keskittyvät blogista riippuen eri aihepiireihin. Blogiin kirjoittamista kutsutaan bloggaukseksi. Wikipedia eli vapaa tietosanakirja taas on ehkä

tunnetuin esimerkki wikistä. Uutissyöte (RSS) on palvelu, jonka avulla voidaan koota yhteen tietoa useista eri palveluista. Esimerkiksi eri uutistoimistoilta tulevat uutisotsikot voidaan RSS-ohjelman avulla kerätä yhdelle sivustolle. Usein RSS-syötteet ovat juuri uutisia, blogeja tai tapahtumia. (Matikainen 2008: 66, 173, 186.) Podcasting eli podaus puolestaan tarkoittaa harrastelijoiden tekemien radio-ohjelmien julkaisemista verkossa (Kangas & Laukkanen 2007: 90). Sosiaaliseen mediaan liitetään myös käsite *folksonomia* (folksonomy), joka tarkoittaa avointa ja yhteisöllisesti tuotettua merkintäjärjestelmää. Sen avulla voidaan luokitella verkon sisältöjä, kuten www-sivuja tai valokuvia, ja luoda assosiatiivisia viittauksia merkintöjen välille. (Matikainen 2008: 176.) Esimerkiksi Flickr ja Del.icio.us verkkopalvelut hyödyntävät tätä merkintäjärjestelmää (Youth Information 2.0 2008a).

Sosiaalinen media ja sen tarjoamat sisällöntuotantomahdollisuudet on huomattu myös nuorisotiedotuksessa. Euroopan komissio ja eurooppalaisen nuorisotiedotustyön kattojärjestöt toteuttavat yhteistyössä Youth Information 2.0 -projektia, jonka puitteissa pidettiin konferenssi Berliinissä helmikuussa 2008. Projektissa keskitytään miettimään sosiaalisen median tarjoamien mahdollisuuksien ja nuorisotiedotuksen yhdistämistä. Keskustelujen pohjalta pyritään kehittämään tiedotuspalveluja, joita tekisivät nuoret nuorille. (Youth Information 2.0 2008b.) Cangelosi (2007: 19) uskoo sisällöntuotantomahdollisuuksien (blogit, podcastit, kuvagalleriat jne.) houkuttelevan nuoria mukaan vertaistiedottamiseen. Cangelosi (emt. 19) näkee tiedon viihteellisyyden (infotainment) olevan tekijä, jonka avulla on mahdollisuus paremmin tavoittaa myös niitä nuoria, jotka eivät vielä ole aktiivisia nuorisotiedotuspalvelujen käyttäjiä.

Vaikuttaakin siltä, että nuorisotiedotusta tekevät toimijat näkevät sosiaalisen median tehokkaana keinona tuoda nuorisotiedotusta lähemmäs nuoria. Nuorisotiedotussivustojen voi ajatella tietyllä tapaa pyrkivän sosiaalisen median palveluiksi, sillä niissä pyritään hyödyntämään sen tarjoamia mahdollisuuksia etenkin sisällöntuotannon, vertaistiedottamisen ja vuorovaikutteisuuden muodossa. JIBBO-sivustolla sosiaalisen median palveluja edustaa JIBBOn viihteellinen osio, johon nuoret voivat tuottaa omaa sisältöä, tai JIBBOzine-verkkolehti, jonka toimittamiseen nuoret voivat halutessaan osallistua.

Tutkimuksessani kartoitan yleisesti nuorten suhtautumista sosiaalisen median mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin verkkosivustoilla. Kysyn nuorilta, kokevatko he sisällöntuotantomahdollisuudet ja vuorovaikutteiset palvelut tärkeiksi verkkosivustoilla. Nuoret pääsevät vastaamaan myös siihen, millaisia vuorovaikutteisia palveluja JIBBO-sivustolle olisi hyvä saada. Tämän lisäksi kartoitan kyselyssä nuorten halukkuutta vertaistiedottamiseen ja sisällöntuotantoon JIBBO-sivustolla.

4 NUORISOTIEDOTUS

Koska tutkimukseni käsittelee nuorisotiedotusta, tavoitteeni on tässä luvussa pyrkiä antamaan yleiskuva siitä, mistä nuorisotiedotuksessa on kysymys ja miten se suhteutuu nuorisotyöhön. Käsittelem työmuodon taustaa, tavoitteita, toteutusta, toimijoita sekä keskeisiä periaatteita ja kehityssuuntia. Keskityn erityisesti verkossa tapahtuvaan nuorisotiedotukseen, sillä sitä tutkimuskohteeni JIBBO edustaa.

4.1 Tiedotus, nuorisotyö ja nuorisotiedotus

Tiedotus voidaan määritellä yrityksen tai yhteisön omaehtoiseksi tiedonvälitykseksi (Juholin 2006: 17). Juholin (emt. 39) käyttää tiedotuksesta myös nimitystä informointi, joka tarkoittaa neutraalia uutisointia, jonka avulla ei yritetä myydä mitään. Sekä tiedotus että informointi sopivat molemmat kuvaamaan nuorisotiedotusta.

Nuorisotiedotus on osa nuorten tieto- ja neuvontapalveluja, joiden kehittäminen on jo pitkään ollut keskeinen teema suomalaisessa nuorisotyössä. Tästä kertoo sekin, että vuoden 2006 nuorisolaissa nuorten tieto- ja neuvontapalvelut on määritelty yhdeksi kunnallisen nuorisotyön peruspalveluksi. Käytän jatkossa termiä nuorisotiedotus kuvaamaan nuorille suunnattuja palveluja sekä tiedotus- ja neuvontatyötä, sillä työni painopiste on tiedotuksessa.

Niemisen (2007: 43) mukaan nuorisotyö on ”ohjattua ja yhteisöllistä toimintaa”, joka perustuu nuorten tarpeisiin ja johon nuoret vapaaehtoisesti osallistuvat. Nuorisotyön tarkoituksena on pyrkiä liittämään nuoret osaksi yhteiskuntaa ja tarjota heille ”oppimismahdollisuuksia persoonallisuuden, yhteiskunnan ja kulttuurin kehittämiseksi” (emt. 43).

Nuorisotyöhön sisältyy neljä tehtävää, joista ensimmäinen on ”nuorten liittäminen kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseniksi” eli **socialisaatio**, joka ilmenee muun

muassa arvojen ja käyttäytymismallien siirtämisenä sukupolvelta toiselle. Toisen nuorisotyön päätehtävän, **personalisaation**, tehtävä on ohjata nuoren ”kehittymistä omaksi itsekseen: itsenäiseksi sekä omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tuntevaksi yksilöksi.” Kolmantena tehtävänä on korjata niitä ongelmia, jotka aiheutuvat puutteista nuorisotyön ensimmäisessä ja toisessa tehtävässä eli sosialisaaion ja personalisaation tasolla. Tätä sanotaan nuorisotyön **kompensaatiofunktioksi**. Neljäs päätehtävä, **resursointi- ja allokointifunktio**, on ”yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin (resursointi) sekä niiden suuntautumiseen (allokointi) vaikuttaminen.” Näistä tehtävistä ensimmäinen ja toinen edustavat niitä asioita, joihin suomalaisessa nuorisotyössä on erityisesti paneuduttu. (Nieminen 2007: 23 –26.)

Fedotoff (2007: 427) määrittelee nuorisotiedotuksen pääasiassa yksisuuntaiseksi informaation välittämiseksi kaikista nuoria kiinnostavista aiheista. Tavoitteena on tiedonjaola esimerkiksi esitteiden, kirjojen, verkkosivustojen ja muun median kautta vastata nuorten tiedontarpeisiin. Tiedonjaon lisäksi pyritään opastamaan nuoria hyödyntämään saamaansa tietoa. (ks. myös ERYICA 2008a; liite 1)

Fedotoffin määritelmä kuvastaa hyvin sekä suomalaisen että eurooppalaisen nuorisotiedotustyön pyrkimyksiä. Se kattaa tärkeimmät nuorisotiedotustyön piirteet ja vaatimukset: nuorten tiedontarpeet, tiedon jakamisen useista heitä kiinnostavista ja heille tärkeistä aihepiireistä, tiedon etsimisen ja käytön opastamisen sekä verkkoviestinnän hyödyntämisen. Määritelmässä korostetaan kuitenkin liiaksi viestinnän yksisuuntaisuutta, sillä nouseva trendi verkossa tapahtuvassa virtuaalinnuorisotyössä on vuorovaikutteisuus nuoren ja nuorisotyöntekijän välillä. Kuten henkilökohtainen neuvonta myös tiedotus voi olla vuorovaikutteista. Siihen verkko tarjoaa oivan mahdollisuuden.

4.2 Nuorisotiedotuksen taustat

Fedotoff (2007: 414) korostaa, että nuorisotiedotuspalveluilla on tärkeä rooli nuorten aikuistumiskehityksessä. Työmuodon taustalla vaikuttaa näkemys, jonka mukaan itsenäistyvät nuoret tarvitsevat käyttökelpoista ja hyödynnettävää tietoa useista heidän elämään-

sä liittyvistä aihepiireistä, jotta he voisivat kasvaa yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi (Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden kansallinen koordinaatio- ja kehittämiskeskus (käytän jatkossa lyhennettä NTNKKK) 2008: 5). Nuorisotiedotuksen avulla pyritään siis toteuttamaan nuorisotyölle asetettuja yleisiä tavoitteita.

Yksi merkittävimmistä tekijöistä nuorisotiedotuksen taustalla on nuorten **tiedonsaanti-oikeus**, joka on maailmanlaajuisesti kirjattu useampaan nuoria koskevaan lakiin ja julistukseen sekä Suomessa että maailmalla. Tällaisia ovat esimerkiksi Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, Euroopan ihmisoikeus- ja perusvapaussojimus, Lapsen oikeuksien julistus, Suomen perustuslaki ja Euroopan neuvoston suositus No R (90) 7 (NTNKKK 2008: 10).

Nuorten tiedonsaantioikeus on merkittävä asia, sillä yhteiskunta, jossa nuoret elävät, on monimuotoinen ja alati kehittyvä monine haasteineen ja mahdollisuuksineen (ERYICA 2008a). Nuoret kohtaavat arkielämässään usein tilanteita, joissa heidän tulee tehdä jokin omaan elämäänsä vaikuttava päätös tai valinta. Tällöin on tärkeää, että nuorille on tarjolla tietoa ja että heillä on kyky hyödyntää saamaansa tietoa, sillä siten he voivat saavuttaa tavoitteitaan ja osallistua aktiivisesti yhteiskuntaelämään (NTNKKK 2008: 10).

Nuorisotiedotustyön merkitys nuorten elämässä kasvaa sitä mukaa kun yhteiskuntaelämä monimutkaistuu (Fedotoff 2007: 414). Nuoret tietoineen ja taitoineen ovat vasta-alakajia tietoyhteiskunnassa, joka nopeine muutoksineen asettaa paineita pärjäämiselle. Tietoa on saatavissa useista lähteistä, ja sitä leimaa nopea muuttuminen. Kaikki tämä tuo haasteellisuutta sekä tiedon hakemiseen että sen ymmärtämiseen. (NTNKKK 2008: 5.) Muutos vaati reagoimaan nopeammin, ja tiedon nopealla omaksumisella on suuri merkitys. Uusimman tiedon omaksuneet nuoret ovat etulyöntiasemassa tietoyhteiskuntataidoiltaan heikoimpiin nuoriin nähden. (Fedotoff 2007: 412.)

Vaikka nuorille on tietokoneiden ja internetin kautta avautunut aiempaa helpompi pääsy tiedon lähteille, heillä ei välttämättä ole tarpeeksi syvää ymmärrystä tiedon luonteesta tai merkityksestä. Myöskään tiedon käyttämisen ja soveltamisen pohtimiseen ei aina ole

aikaa. (Fedotoff 2007: 410.) Internetiin pääsy ei ole ratkaisu nuorten tiedontarpeen täyttämiseksi, sillä internetissä oleva luotettava tieto tulee ensinnäkin löytää ja toiseksi sitä pitää pystyä hyödyntämään myös käytännössä (emt. 413). Nuorisotiedotuspalveluilla pyritäänkin parantamaan nuorten tiedonsaantia. Lisäksi heitä opastetaan tiedon hyödyntämisessä ja kriittisessä arvioinnissa eli kehitetään heidän medialukutaitoaan. (emt. 410–411, 413.)

4.3 Nuorisotiedotuksen tavoitteet

Nuorisotiedotuksen tärkeimpänä tavoitteena on tukea nuorten itsenäistymistä ja vastuullisuutta. Tiedotuksen avulla autetaan nuoria toteuttamaan henkilökohtaiseen elämään liittyviä pyrkimyksiä ja tekemään elämänhallintaa koskevia päätöksiä ja valintoja. Tavoitteena on edistää nuorten vastuullista ja aktiivista osallistumista yhteiskunnalliseen toimintaan sekä ehkäistä eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. (NTNKKK: 2008: 4.) ERYICA:n nuorisotiedotussuosituksessa (ERYICA 2008a, ks. liite 1) tavoite ilmaistaan hie- man eri tavoin. Tavoite on ilmaistu siten, että ”tavoitteena on taata tiedonsaannin tasa- vertaisuus kaikille nuorille heidän elämäntilanteestaan, etnisestä taustastaan, sukupuole- ltaan tai yhteiskunnallisesta asemastaan riippumatta [...]” (emt.)

Nuorisotiedotuspalveluilla pyritään mahdollistamaan nuorten monipuolinen ja kattava tiedonsaanti eri aihealueista yhdestä paikasta. Puhutaankin *yhden luukun* -periaatteesta, joka helpottaa tiedon löytymistä. (Fedotoff 2007: 412, 415.) Avain nuorisotiedotukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen piileekin juuri tiedossa ja oikeanlaisessa tiedon- jaossa. Nuoret tarvitsevat luotettavaa, monipuolista ja ajantasaista tietoa (NTNKKK 2008: 4). Nämä tiedolle esitetyt vaatimukset ovat kiistatta tärkeitä, mutta jaettavan tie- don olisi hyvä olla myös nuorille omakohtaista eli sen tulisi kattaa ne aihepiirit, jotka o- vat keskeisiä nuorten elämässä. Fedotoff (2007: 412) korostaakin, että tiedon omakoh- taisuus auttaa nuoria sen omaksumisessa ja hyödyntämisessä. Tällaisella tiedolla on se- kä käyttöarvo että hyöty ja tiedosta tulee väline oman elämän tärkeiden kysymysten sel- vittämiseen (emt. 412).

4.4 Nuorisotiedotuspalvelujen suomalainen verkosto

Suomessa kansalliseen nuorten tieto- ja neuvontatyötä tekevään verkostoon kuuluu ”fyysisiä” tiedotus- ja neuvontakeskuksia ja -pisteitä sekä vuorovaikuttavia verkkopalveluja (Fedotoff 2007: 414–415). Vuoden 2007 alussa Suomessa toimi 23 alueellista ja seudullista hanketta, 79 nuorisotiedotuspistettä ja 32 alueellista verkkopalvelua, joista osa oli vuorovaikuttavia (NTNKKK 2008: 8). Tällä hetkellä ympäri Suomea on vireillä seudullisia kehittämishankkeita (Fedotoff 2007: 415). Opetusministeriön tavoitteena on, että vuoteen 2011 mennessä kunnallisten palvelujen lukumäärää olisi 320 ja nuorisotiedotuspalveluilla tavoitettaisiin kaikki suomalaiset nuoret (Opetusministeriö 2007a: 70).

Cangelosi (2007: 18) korostaa, etteivät verkkopalvelut ja tiedotuspisteet kilpaile keskenään, vaan molemmat ovat yhä yhtä tarpeellisia. Erilaisia palvelumuotoja käytetään hänen mukaansa eri syistä. Verkkosivustoja käytetään helppojen perustietojen etsimiseen ja ”fyysisten” palvelujen puoleen käännetään asian ollessa monimutkainen tai kun halutaan varmistaa ymmärrettiinkö verkkosivustolta saatu tieto oikein (emt. 18). Cangelosin esittämä näkemys on yleisnäkemys, jonka hän näkee pätevän nuorisotiedotuspalveluissa yleisesti Euroopassa. Tämä näkemys saattaa sopia kuvamaan myös suomalaisten nuorten tapoja etsiä tietoja sekä fyysisistä tiedotuspisteistä että nuorisotiedotussivustoilta, mutta tutkimustietoa siitä, miten nuoret Suomessa näitä erilaisia palveluja käyttävät, ei vielä ole.

Suomalaista nuorisotiedotus- ja neuvontatyötä koordinoidaan kansallisesti Oulussa toimivan koordinaatio- ja kehittämiskeskuksen johdolla. Kansallisen koordinoinnin ja kehittämisen tavoitteena on rakentaa ”alueellisesti, seudullisesti tasa-arvoiset ja kattavat nuorten tieto- ja neuvontapalvelut Suomeen niin, että palveluiden korkea laatu kaikissa palvelumuodoissa toteutuu huolimatta välineestä, kanavasta tai etäisyydestä.” Tavoitteen toteuttamisessa pidetään tärkeänä nuorten osallistumista palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen. (NTNKKK 2008: 14.) Tätä kartoitan myös omassa tutkimuksessani kysyessäni nuorten halukkuutta tiedon tai muun materiaalin tuottamiseen JIBBO-sivustolle tai JIBBOzine-verkkolehden.

Koordinoinnin tehtäviksi on listattu nuorisotyötä tekevien ohjaus, koulutuksen järjestäminen, verkoston vahvistaminen sekä kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö verkostojen, muiden toimijoiden ja nuorten kanssa palveluiden kehittämiseksi. Lisäksi koordinoinnin tehtävänä on kehittää nuorisotiedotuspalveluissa uusia välineitä ja kanavia, joiden kautta voidaan toteuttaa nuorisolakiin (8§) sisällytetty vaatimus nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevissa asioissa. (NTNKKK 2008: 15.)

4.5 Tulevaisuuden näkymät nuorisotiedotuksessa

Opetusministeriö on kirjannut toiminta- ja taloussuunnitelmaan vuosille 2008–2011 nuorisotyön yleisen kehittämisen tavoitteiksi palvelujen saamisen kaikkien nuorten ulottuville, informaatioteknologiaan perustuvien nuorisotiedotuspalvelujen kehittämisen henkilökohtaisen neuvonnan rinnalle ja nuorten oman tietotuotannon ja mediakulttuuri-hankkeiden painottamisen. (Opetusministeriö 2007a: 70.)

Nuorille tarjotuilla palveluilla pyritään ennen kaikkea ehkäisemään nuorten pahoinvointia ja syrjäytymistä, mutta myös tukemaan ja mahdollistamaan nuorten yhteiskunnallista osallistumista esimerkiksi erilaisten aloitekanavien kautta. Tulevaisuudessa näiden palvelujen toivotaan muodostuvan nuorten ja päättäjien väliseksi yhteyskanavaksi. Haasteita, joihin työmuodon parissa pyritään kiinnittämään huomiota, ovat palvelujen saaminen tasa-arvoisesti kaikkien nuorten saataville, asiakaslähtöisyys ja vuorovaikutteisuus, vaihtoehtoisten mallien kehittäminen seudullisessa yhteistyössä sekä moniammatillinen yhteistyö muiden nuorten parissa toimivien tahojen kanssa. Nuorten ottaminen mukaan palvelujen suunnitteluun ja toteuttamiseen koetaan tulevaisuudessa tärkeäksi, sillä siten taataan palvelujen vastaaminen nuorten tarpeisiin. Tulevaisuudessa tärkeäksi muodostuu myös lähi- ja verkkopalveluiden lisäpalvelujen kehittäminen internet- ja mobiiliteknologiaa hyödyntämällä. (Fedotoff 2007: 423–424.)

4.6 Nuorisotiedotuksen toimijoita: ERYICA ja Allianssi

ERYICA eli Euroopan nuorisotiedotus- ja neuvontajärjestö on perustettu Madridissa vuonna 1986. Nuorisotiedotusta tekevien toimijoiden tarve työkäytäntöjen, tietojen ja taitojen vaihtamiseen oli tuolloin suuri, ja toimijat kokivat tarvitsevansa yhteistyön jatkamiselle ja kehittämiseksi virallisen, vankemman perustan. (Alexander 1991: 45; Cangelosi 2007: 12.) Muun muassa nämä syyt johtivat ERYICA:n perustamiseen.

Järjestön toiminnan johtoajatukseksi on taata nuorten oikeus täydellisen ja luotettavan tiedon saamiseen. Tieto ja tiedonjako ovat avainasemassa, koska ne auttavat nuoria tekemään itseään ja omaa elämäänsä koskevia valintoja ja päätöksiä ja koska ne kasvattavat nuoria itsenäisyyteen ja aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. (ERYICA 2008b.) Lähtökohtina itsenäisyyteen ja yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen kannustaminen ovat yhteneväisiä nuorisolaissa esitettyjen tavoitteiden kanssa (ks. Nuorisolaki 1§).

ERYICA:n päätehtävä on toimia palveluntarjoajana jäsenorganisaatioilleen. Järjestö pyrkii edistämään nuorisotiedotusta ja tekemään työmuotoa tunnetuksi ympäri Eurooppaa. Järjestöllä on tärkeä rooli alan eurooppalaisen yhteistyön vahvistajana ja laadukkaiden nuorisotiedotuskäytäntöjen ja -politiikan kehittäjänä, edistäjänä ja tukijana. (Alexander 2003: 7.) Tämän lisäksi järjestö tarjoaa koulutuksia nuorisotiedotustyötä tekeville, toimii tiedon ja kokemusten välittäjänä seminaarien ja julkaisujen kautta sekä kehittää ammatillisia periaatteita ja standardeja ylläpitääkseen ja parantaa nuorisotiedotuspalveluja. (ERYICA 2008c.)

ERYICA:n jäseniksi hyväksytään nuorisotiedotuksen kansallisen koordinaattorakenteen omaavat maat tai maat, joissa tällaisen rakenteen luominen on tavoitteena. Suomi on liittynyt ERYICAN: jäseneksi vuonna 1989. Suomen edustaja ERYICA:ssa on valtakunnallinen nuorisotyöjärjestö Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. (Cangelosi 2007: 13.) Vuoden 2008 huhtikuussa ERYICA:an kuului 22 maata ja 29 jäsen- ja yhteistyöjärjestöä (ERYICA 2008d). Viime vuosina jäsenmäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Tämän voi nähdä osoituksena siitä, että nuorisotiedotus- ja -

neuvontatyön kansalliset rakenteet ovat useissa maissa vakiinnuttaneet asemansa. Toisaalta kehitys heijastelee sitä tosiasiaa, että edelleen löytyy maita, joissa ei ole kansallista rakennetta näille palveluille. (Cangelosi 2007: 13.)

ERYICA tekee yhteistyötä useiden tahojen kanssa. Näistä tunnetuimpia ovat Euroopan neuvosto, Euroopan unioni, Euroopan nuorisokorttijärjestö EYCA, eurooppalaisten tiedotuspisteiden verkosto EURODESK ja Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. Euroopan neuvosto ja ERYICA järjestävät yhteistyössä nuorisotiedotus- ja neuvontatyön ammattilaisille sopivaa koulutusta. Euroopan unionin ja ERYICA:n vuonna 1998 alkanut yhteistyö tiivistyi vuonna 2001 julkaistussa nuorisopolitiikan valkoisessa kirjassa, jossa nuorisotiedotus on yksi keskeinen osa-alue. (Cangelosi 2007: 14–15.)

Nuorisoverkostojen välistä yhteistyötä edustaa ERYICA:n, EYCA:n ja EURODESK:in välinen yhteistyö. Kaikki kolme järjestöä toimivat nuorisotiedotuksen alalla erilaisin tavoittein, menetelmin ja painopistealuein (Cangelosi 2007: 15). Yhteisten hankkeiden toteuttamiseen tähtäävä sopimus on järjestöjen välillä kirjoitettu vuonna 2004. Hankkeissa käsitellään niin koulutukseen kuin nuorten vertaistiedottamiseenkin liittyviä asioita. Lisäksi niissä keskitytään tiedonsaannin helpottamiseen ja muihin nuorisotiedotuksen laatutekijöihin. (Emt. 15.) Järjestöt järjestävät yhteistyössä myös seminaareja ja konferensseja, joista esimerkiksi vuonna 2008 järjestetty ”Nuorten tietopalvelut 2.0 – uuden teknologian hyödyntäminen nuorille suunnatussa tiedotustyössä” (emt. 15), lähestyy aihetta osittain samasta näkökulmasta kuin oma tutkimukseni.

Allianssi, ERYICA:n suomalaisjäsen, on nuorisotyön kattojärjestö, jonka jäsenistöön kuuluu yli 100 nuoriso- ja kasvatusalalla toimivaa valtakunnallista järjestöä. (Nuorisotyö 2007). Allianssi tarjoaa palvelujaan sekä nuorille että nuorisotyön ammattilaisille. Järjestön tarkoituksena on "edistää nuorten kasvua yhteiskunnan vastuullisiksi jäseniksi, osallistumista päätöksentekoon ja kansainvälisen toimintaan". (Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry 2008.) Järjestö tekee monipuolista työtä sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Sen työnkuvaan kuuluu muun muassa tiedonvälitys, kouluttaminen sekä nuorten osallistumisen ja liikkuvuuden tukeminen. Lisäksi järjestö tukee kotimai-

sia nuorisojärjestöjä ja kuntien nuorisotyötä järjestämällä alan tapaamisia ja seminaareja sekä osallistumalla nuorisoalan yhteiskunnalliseen keskusteluun. (Nuorisotyö 2007.) Allianssin tarjoamiin palveluihin kuuluvat esimerkiksi valtakunnallinen Allison-nuorisotiedotussivusto ja Nuorisotiedon kirjasto.

4.7 Nuorisotiedotusta ohjaavat asiakirjat

Nuorisotiedotusorganisaatiot, kuten ERYICA, ja poliittiset toimijat, kuten Euroopan neuvosto, Euroopan unioni ja opetusministeriö, julkaisevat erilaisia nuorisotiedotustyötä ohjaavia asiakirjoja (lakeja, suosituksia, kehittämisohjelmia jne.). Nämä asiakirjat muodostavat pohjan, jonka varassa nuorisotiedotustyötä tehdään ja kehitetään. Esittelen seuraavassa keskeisiä nuorisotiedotustyöhön vaikuttavia asiakirjoja.

4.7.1 Euroopan nuorisotiedotussuositus

Alun perin tieto- ja neuvontatyön eurooppalaiset periaatteet hyväksyttiin vuonna 1993, mutta ajan kuluessa periaatteiden päivitys kävi ajankohtaiseksi. Asiantuntijat kehittivät periaatteita paremmin ajan ilmiöitä vastaaviksi ja loivat kokonaan uusia periaatteita. Näistä muotoiltiin päivitetty nuorisotiedotussuositus vuonna 2004. Nykyinen suositus ottaa aikaisempaa paremmin huomioon tiedotuksessa käytettävät teknologiset menetelmät (internet) sekä vertaistiedottamisen eli nuorten tiedottamisen nuorille. (Cangelosi 2007: 14, 16.) Koska nuoret hakeutuvat tietoa etsiessään useimmiten internetiin, on tärkeää, että nuorisotiedotusta tekeviä toimijoita rohkaistaan suosituksen avulla käyttämään internetiä tiedotuskanavana.

Nuorisotiedotussuositus koostuu 16 periaatteesta (ks. liite 1), jotka käsittelevät muun muassa nuorisotiedotuspalveluiden avoimuutta, maksuttomuutta ja houkuttelevuutta, tiedonsaannin tasavertaisuutta, tiedontarpeiden kartoitusta, tietosisältöjä ja tiedon laadukkuutta, tiedotuksen etiikkaa, tiedotuksessa käytettäviä menetelmiä ja kanavia, vertaistiedottamista sekä palvelujen rahoituslähteitä. Näiden periaatteiden ja koko suosituksen tavoitteena on ohjata Euroopassa harjoitettavaa nuorisotiedotusta.

Periaatteita voidaan hyödyntää kaikessa nuorisolle suuntautuvassa tiedotuksessa, myös verkkotiedotuksessa. Niiden varaan on mahdollista rakentaa työmuotoa koskevat vähimmäisstandardit ja laatutoimenpiteet ja turvata näin nuorten tiedonsaantioikeus. (ERYICA 2008a.)

4.7.2 Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus

Yhtenä tärkeimmistä nuorisotiedotustyötä koskevista asiakirjoista voidaan pitää Euroopan neuvoston ministerikomitean antamaa suositusta No R (90) 7 eurooppalaisille nuorille annettavasta tiedotuksesta vuodelta 1990. Suosituksessa tunnustetaan nuorten oikeus saada heitä koskevista asioista selkeää, luotettavaa ja ideologisesti vapaata tietoa. Suosituksessa lähdetään siitä, että nuorten tiedonsaantioikeutta vahvistamalla voidaan edistää nuorten itsenäisyyttä ja liikkuvuutta Euroopan sisällä. (Euroopan neuvoston ministerikomitea 1990.)

Asiakirjassa suositukset annetaan Euroopan neuvoston jäsenmaiden hallituksille. Niitä kehoitetaan muun muassa yhteistyöhön nuoria koskevan tiedon keräyksessä ja jakamisessa niin paikallisella, kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Sen mukaan jäsenvaltioiden hallitusten tulee omalla toiminnallaan edistää laadukkaiden tieto- ja neuvontapalveluiden kehittämistä nuorille. Lisäksi niitä kehoitetaan hyödyntämään nuorisotiedotustyössä uusia teknologisia ratkaisuja, edistämään tiedotus- ja neuvontapalveluja, tiedotusta ja tiedotusmenetelmiä koskevaa tutkimusta sekä tukemaan eurooppalaisen nuorisotiedotus- ja neuvontatyöverkoston kehittämistä. (Euroopan neuvoston ministerikomitea 1990.)

4.7.3 Muut asiakirjat

Muita nuorisotiedotukseen liittyviä asiakirjoja ovat esimerkiksi nuorisopolitiikan valkoinen kirja (2001), opetusministeriön suositus (1990) ja yleiskirje (2004), nuorisolaki (2006) sekä Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011.

Euroopan unioni on julkaissut **nuorisopolitiikan valkoisen kirjan** ”A New Impetus for European Youth” (”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet”) vuonna 2001. Nuorisopolitiikan valkoinen kirja on nuorisotiedotustyön kannalta merkittävä, sillä siinä nuorisotiedotus on yksi tärkeimmistä nuorisopolitiikan aihealueista. (Cangelosi 2007: 4.) Nuorisopolitiikan valkoinen kirja yhtyy muiden keskeisten asiakirjojen tapaan näkemykseen siitä, että tieto on aktivoiva tekijä. Siis aktiivinen osallistuminen yhteiskunnassa edellyttää aina tiedon saamista. (Euroopan komissio 2001; Cangelosi 2007: 23.)

Valkoisessa kirjassa tähdennetään nuorten ottamista mukaan tiedotuksen eri vaiheisiin, esimerkiksi erilaisten tiedotusvälineiden suunnitteluun ja toteutukseen (Euroopan komissio 2001: 17). Siinä nuorille suunnattu tiedotus on jaettu kolmeen painopistealueeseen, jotka ovat: 1) tiedon sisältö, 2) tiedon levityksen välineet ja kanavat ja 3) tiedonvälitys menetelmien ja kanavien verkottaminen. Valkoisen kirjan mukaan nuorille jaettavan tiedon tulisi olla sisällöltään kehittyvää ja heidän tarpeisiinsa vastaavaa. Kanavien ja välineiden, joiden kautta tieto saadaan, tulisi olla käyttäjäystävällisiä ja helposti saatavilla nuorten elinympäristössä. (Emt. 28–29.)

Opetusministeriön antamassa suosituksessa selvitetään kuntien nuorisotiedotusta ja tiedotuksen tavoitteita, joita kuntien nuorisotiedotuksessa on useita. Ne vastaavat paljolti yleisiä nuorisotiedotuksen tavoitteita. Ensisijainen tavoite on nuoria koskevan tiedon kerääminen ja jakaminen. Tiedonjaossa opetusministeriö kehottaa kuntia käyttämään erilaisia tapoja, kuten esimerkiksi nuorisotiedotuspisteitä, monisteita, julkaisuja, ilmoitustauluja, henkilökohtaista neuvontaa, paikallisradiota tai palvelevaa puhelinta. (Opetusministeriö 1990.) Huomionarvoista on, että opetusministeriö kehottaa suosituksessaan kuntia hankkimaan tiedotettavia asioita internetistä (emt.), mutta ei laske internetiä nuorisotiedotusvälineiden joukkoon. Tiedon jakamisen ohella yhdeksi tavoitteeksi annetaan nuorten opastaminen tiedon hyödyntämiseen (emt.).

Nuorisopolitiikan valkoiseen kirjaan liittyy läheisesti opetusministeriön julkaisema **yleiskirje** vuodelta 2004. Yleiskirje käsittelee valkoisessa kirjassa esitettyjen nuorisopoliittisten tavoitteiden toteuttamista Suomessa. Siinä kehoitetaan kuntia, nuorisjärjestöjä ja muita nuorisotyötä tekeviä tahoja huomioimaan EU:n ministerineuvoston

hyväksymät tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset nuoria koskevien hankkeiden suunnittelussa ja toimeenpanossa. Nuorisotiedotusta koskeviksi tavoitteiksi on listattu nuorten tiedonsaantimahdollisuuksien parantaminen, laadukkaan nuorisotiedotuksen lisääminen ja nuorten aktivointi nuorisotiedotustyöhön. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi harkittuja keinoja ovat muun muassa uuden teknologian hyödyntäminen tietopalveluissa ja nuorten kannustaminen heitä koskevan tiedon valmistukseen ja jakamiseen erilaisten kanavien kautta. (Opetusministeriö 2004.)

Vuonna 2006 voimaantulleessa **nuorisolaissa** paneudutaan nuorisotyöhön ja -politiikkaan. Lain tavoitteena on ”tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja” (Nuorisolaki 1 §). Varsinaisesti nuorisotiedotukseen liittyvä kohta on lain seitsemännessä pykälässä (7 §), jossa nuorten tieto- ja neuvontapalvelut eritellään kuntien nuorisotyön ja -politiikan osa-alueeksi. Kuten muidenkin osa-alueiden toteuttamisesta, myös tieto- ja neuvontapalveluiden toteuttamisesta vastaa lain mukaan kunta, nuorisoyhdistykset ja muut nuorten parissa toimivat järjestöt. Myös palvelujen tuottaminen alueellisessa kuntayhteistyössä on lain mukaan mahdollista. (Nuorisolaki 7 §.) Toinen nuorisotiedotusta sivuava kohta nuorisolaissa on sen kahdeksas pykälä (8§), joka käsittelee nuorten osallistumista ja kuulemista. Suomalaisen nuorisotiedotus- ja neuvontapalveluiden toimintaan kuuluukin Aloitekanava.fi nimisen verkkodemokratia-palvelun kehittäminen (NTK 2008: 17).

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma on hyväksytty valtioneuvostossa vuoden 2007 lopulla, ja tarkoituksena on uusia se tulevaisuudessa neljän vuoden välein (Opetusministeriö 2007b: 3). Kehittämisohjelmaan on kirjattu lapsi- ja nuorisopolitiikan tavoitteet vuoteen 2011 asti (emt. 9). Tavoitteita ja toimenpiteitä, joita kehittämisohjelmaan on kirjattu, on yli kuusikymmentä, ja ne kattavat laajasti lasten ja nuorten elämän osa-alueita. Digitaalista mediaa ja sen käyttöä käsittelevät tavoitteet ja toimenpiteet tulevat lähimmäs nuorisotiedotuksen alaa, kuten myös osallistumiseen ja yhteisöllisyyteen liittyvät tavoitteet. Yleisesti ottaen kehittämisohjelmassa puhutaan paljon niistä aihealueista, joista nuorisotiedotuspisteissä ja -foorumeilla nuorille

tiedotetaan. Tällaisia ovat muun muassa terveys, koulutus, työelämä, asuminen ja niin edelleen.

Digitaalista mediaa käsittelevän luvun ala-aihealueita ovat turvallinen mediaympäristö, medialukutaito, lasten ja nuorten toimiminen sisällöntuottajina, verkkonuorisotyö, verkkoylioppilastalo ja terveellinen tietokoneen käyttö. (Opetusministeriö 2007b: 31–34). Useimmat näistä aihealueista ovat merkittäviä myös oman tutkimukseni kannalta, mutta erityisesti verkkonuorisotyö liittyy läheisesti tutkimusaiheeseeni. Verkkonuorisotyötä koskevaksi tavoitteeksi on kehittämisohjelmaan kirjattu valtakunnallisen verkkonuorisotalon perustaminen ja toiminnan aloittaminen viimeistään vuoden 2009 lopussa. Yhtenä tavoitteena on myös selvittää, miten ja millaista yhteistyötä voitaisiin tehdä verkkonuorisotalon ja nuorisotiedotus- ja neuvontapalveluiden välillä. (Emt. 33.)

4.8 Internetin hyödyntäminen nuorisotiedotuksessa

Fedotoff (2007: 416) toteaa esimerkiksi pitkien välimatkojen ja syrjäseuduilla, kaukana nuorisopalveluista, asuvien nuorten suuren määrän olevan suomalaista nuorisotiedotusta leimaavia erityispiirteitä. Muun muassa näiden syiden takia on kehitetty alueellisessa ja seudullisessa yhteistyössä vuorovaikutteisia verkkopalveluja, joissa jaetaan tietoa monista eri aihealueista. (Emt. 416.) Siirtämällä tiedotuspalveluja internetiin pyritään siis tasa-arvoistamaan nuorten tiedonsaantia.

Tietoverkkojen hyödyntäminen nuorisotiedotuksessa alkoi jo 1980-luvulla, jolloin kehitettiin ja koottiin ensimmäisiä nuorisotietopankkeja (ks. Aalto 1991; Alasaari 1991). Ensimmäiset varsinaiset verkossa toimivat nuorisotiedotussivustot olivat Nettinappi ja NettiKompassi (nyk. Kompassi), jotka molemmat avattiin vuonna 2002. (Hirvonen 2003: 156; Kovalainen & Fedotoff 2003: 77). Tällä hetkellä verkkonuorisotiedotusta tehdään seudullisissa, maakunnallisissa ja läänien laajuisissa palveluissa. (Fedotoff 2007: 414–415). JIBBO-sivusto on esimerkki seudullisesta nuorisotiedotussivustosta erotuksena esimerkiksi Allianssin ylläpitämästä kansallisesta Allison-sivustosta

(http://www.alli.fi/sivu.php?artikkeli_id=473), jossa jaettava tieto ja neuvonta on kohdistettu kaikille suomalaisille nuorille.

ERYICA:n nuorisotiedotussuosituksessa (2008a) kehoitetaan käyttämään nuorisotiedotuksessa erilaisten nuorisoryhmien tavoittamiseen soveltuvia tehokkaita ja innovatiivisia tiedonjakotapoja, kuten nykyaikaista tieto- ja viestintäteknikkaa. Internetin avulla on pystytty tehostamaan nuorisotiedotusta ja vastaamaan niiden nuorten tarpeisiin, jotka haluavat tiedon nimenomaan internetin välityksellä. Kun internet on pullollaan kaikenlaista tietoa, nuorisotiedotuspalvelujen rooli korostuu päivitetyn ja luotettavan tiedon jakamisessa. (Timonen-Verma 2003: 129, 137.) Timonen-Verma (emt. 129) näkee nuorten tarvitsevan eri aihealueista koostettuja tietopaketteja eikä vain lisätiedon lähteille ohjaavia linkkilistoja. Hän ei erittele tarkoittaako nuorisotiedotuspalveluilla fyysisiä tiedotuspisteitä, nuorisotiedotussivustoja vai molempia, mutta näkisin, että nämä asiat ovat tärkeitä jaettaessa tietoa sekä tiedotuspisteiden että verkkosivustojen kautta.

Verkko ja sen vuorovaikutteiset työkalut mahdollistavat asioiden kysymisen ja tiedon etsimisen anonyymisti. Nuorisotiedotusta tekevät ammattilaiset uskovatkin uuden teknologian helpottavan aroista aihepiireistä kysymistä. (Cangelosi 2007: 19.) Mahdollisuuden pysyä anonyymina voikin nähdä yhdeksi nuorisotiedotussivustojen vahvuudeksi verrattuna muihin nuorisotiedotuspalveluihin. Lisäksi nuorisotiedotussivustojen voi ajatella olevan nuorille vaivattomampi kanava tiedon etsimiseen ja löytämiseen. Tiedon saamista varten ei tarvitse varta vasten lähteä nuorisotiedotuspisteeseen, vaan nuorelle, jolla on internetyhteys käytettävissään, tarvittava tieto on parhaassa tapauksessa muutaman hiiren klikkauksen päässä. Tähän kuitenkin vaikuttaa myös se, tunteeko nuori itselleen sopivimmaksi vaihtoehdoksi tiedon etsinnän nuorisotiedotussivustoilta vai fyysisistä tiedotuspisteistä. Olisi varmasti liian kapeakatseista väittää, että nimenomaan nuorisotiedotussivustot palvelevat nuorten tiedontarvetta parhaiten kaikkien nuorten kohdalla.

4.8.1 Verkkosivustoille asetetut yleiset laatukriteerit

Valtionvarainministeriö on koostanut verkkopalvelujen laatukriteeristön julkisten verkkopalvelujen kehittämiseksi ja niiden arvioinnin välineeksi (Suomi.fi 2008). Käyn seuraavassa läpi yleisiä verkkosivuston käyttöä ja sisältöä koskevia laatukriteereitä, joiden katson olevan tärkeitä nuorisotiedotussivustoja arvioitaessa.

Verkkosivuston käyttöä ajatellen on tärkeää, että sivustolla on selkeästi ilmaistu kuka sivuston tarjoaa ja kuka sen sisällöstä ja palveluista vastaa. Etusivun voisi ajatella toimivan sivuston käyntikorttina, joten sen tulee olla laadukas kaikin puolin. Etusivun tulisi antaa kokonaiskuva verkkosivuston sisällöstä, joten siinä on hyvä esitellä selkeästi keskeinen sisältö ja palvelut. (Valtionvarainministeriö 2007: 41, 43.)

Verkkosivustolla on hyvä kiinnittää huomiota käyttäjän mahdollisimman helppoon liikkumiseen sivustolla. Yksi laatukriteeri on, että sivustolta tulisi olla helppo liikkua edelliselle sivulle ja etusivulle. Olisi tärkeää, että kaikilta sivuilta löytyisi kuva- tai tekstilinkki takaisin sivuston etusivulle. Liikkumista sivustolla voidaan helpottaa osoittamalla käyttäjälle esimerkiksi otsikoiden ja verkko-osoitteen avulla, missä osassa sivustoa hän on. Verkkosivuston perustoiminnoista olisi hyvä tehdä niin yksinkertaisia, ettei käyttäjä tarvitse opastusta sivustolla toimimiseen. (Valtionvarainministeriö 2007: 45–47.)

Visuaalisella ilmeellä on oma tärkeä tehtävänsä verkkosivuston laadukkuudessa. Sivuston visuaalisen ilmeen olisi hyvä noudattaa samaa linjaa, mitä muukin organisaation viestintä (Valtionvarainministeriö 2007: 46). Esimerkiksi JIBBO-sivuston visuaalinen ilme olisi hyvä olla yhteneväinen JIBBO-painotuotteiden visuaalisen ilmeen kanssa. Visuaalista ilmettä laadittaessa olisi tärkeää huomioida käyttäjäryhmien mieltymykset (emt. 46). Huomioonotettavia asioita ovat silmäilyyn soveltuva palstaleveys, selkeä fontti, värien oikeaoppinen käyttö ja kuvat. Esimerkiksi taustan ja tekstien kontrastin tulisi olla mahdollisimman suuri, jonka vuoksi musta teksti vaalealla pohjalla on usein onnistunein ratkaisu. Värejä ei myöskään saisi käyttää liian paljon, sillä usean värin käyttäminen tekee ilmeestä sekavan. Kuvien käyttö verkkosivustoilla

on monessakin mielessä suositeltavaa, sillä kuvat muun muassa luovat mielikuvia, parantavat muistettavuutta, auttavat rakentamaan kokonaisuuksia ja välittävät informaatiota. (Pohjanoksa, Kuokkanen & Raaska 2007: 156–157, 163, 195–196.)

Käytön ohella verkkosivuston sisältöjä voidaan arvioida laatukriteerien pohjalta. On tärkeää, että sivuston tärkein sisältö ja palvelut olisi ryhmitelty loogisesti ja erotettu selkeästi muista sisällöistä (Valtionvarainministeriö 2007: 55). Laadukas sisältö on luotettavaa, ajantasaista, kattavaa ja käyttäjiä kiinnostavaa. Tietolähteiden esittäminen sivustolla parantaa sen luotettavuutta. Jos verkkosivustolla olevasta asiasta kerrotaan muillakin internetsivustoilla, olisi hyvä liittää sivustolle linkkejä näille sivustoille. Linkkien nimien tulisi olla selkeitä, ja niiden käyttö sivustolla johdonmukaista. Tärkeää olisi myös, että linkit erottuisivat selkeästi muusta sisällöstä. (Emt. 52–53.)

Tekstille esitettyjä laatukriteereitä ovat käyttäjälähtöisyys, selkeys ja virheettömyys ja helppolukuisuus. Helppolukuisuuteen liittyy informatiivinen otsikointi, tekstin ytimekkyys ja kappalejako. Selkeä teksti on lauserakenteiltaan selkeää ja loogisesti etenevää. Tekstistä ei saisi löytyä käyttäjäryhmälle vieraita termejä vaan sitä tehtäessä tulisi ottaa huomioon käyttäjäryhmä tarpeineen ja tietoineen. (Valtionvarainministeriö 2007: 60–61.)

Muita laadukkaan verkkosivuston avaintekijöitä ovat muun muassa vuorovaikutteisuus, palautteenantomahdollisuus ja sivuston käyttöä ja sisältöjä koskeva neuvonta. Palaute- ja kysymystoiminnot parantavat sivuston vuorovaikutteisuutta. Sivustolta tulisi aina löytyä palvelun tarjoajan yhteystiedot ja siellä olisi hyvä kertoa myös siitä, jos sivuston tarjoamia palveluja saa verkkosivuston ulkopuolelta. (Valtionvarainministeriö 2007: 62.)

4.8.2 Nuorten vaatimukset tiedolle ja nuorisotiedotussivustolle

Millainen sitten on hyvä ja laadukas nuorisotiedotussivusto? ERYICA:n nuorisotiedotuksesta laatiman suosituksen periaatteita (ks. liite 1) voi soveltaa myös verkkotiedotukseen, ja näin pyrkiä takaamaan verkkopalvelun laadukkuutta.

Periaatteiden toteutumisen sekä laajojen ja luotettavien tietosisältöjen lisäksi sivustojen laadukkuuteen vaikuttavat kuitenkin myös pienemmät ja käytännölliset yksityiskohdat, kuten esimerkiksi sivuston käytettävyys, ulkoasu, sen tarjoamat palvelut ja mahdollisuudet vuorovaikutteisuuteen.

Helsingiläisten nuorten parissa tehdyssä selvityksessä ilmenee, että nuoret haluaisivat saada tietoa erityisesti työelämään, vapaa-aikaan, koulutukseen, kansainvälisyyteen, oikeuksiin, rakkauteen ja seksiin liittyen. Tiedon halutaan olevan sivustolla selkeällä suomen kielellä ja toivotaan, että suuri tietomäärä olisi ilmaistu kiteytetysti. Eri aihealueisiin liittyvän tiedon lisäksi verkkopalvelussa toivotaan olevan myös linkkejä toisiin palveluihin, hakuohjelma, sähköinen sanakirja ja käytännön ohjeita arkipäiväisissä tilanteissa ja asioissa toimimiseen, kuten siihen, miten toimia virastoissa tai tehdä työhakemus. (Storlund 1998: 24–25.)

Nuorisotiedotussivuston ulkoasulta nuoret toivovat selkeyttä ja tyylikkyyttä. Erityisesti etusivun tulisi olla selkeä ja houkutteleva, jotta nuoret pysyisivät sivustolla. Valikoiden otsikoiden toivotaan olevan kuvaavia, jotta niistä paljastuisi selkeästi, mitä tietoa mistäkin valikosta löytyy. Sivuston taustaväreiksi nuoret ehdottavat haaleita, silmää miellyttäviä värejä ja tekstien kirjoittamista perinteisillä fonteilla. Tehosteiksi ja tyylikeinoiksi sivustolle kaivataan kuvia, värejä ja varjostuksia. Nuoret painottavat visuaalisen toteutuksen yhteneväisyyttä asiasisällön kanssa. Erityisesti ongelmallisimpia asioita käsittelevien sivujen ulkoasun toivotaan olevan neutraali, jottei sivun lukeminen herättäisi liiaksi muiden ihmisten huomiota. Neutraalimpia asioita voi nuorten mukaan esittää visuaalisesti huomioita herättävällä sivulla. (Storlund 1998: 25.)

Nuoret toivovat, että verkkopalvelussa hyödynnettäisiin vuorovaikutteisuutta esimerkiksi verkkokeskustelujen muodossa. Sivustolle kaivataan virtuaalineuvojaa, jolle voisi tiettyinä aikoina lähettää kysymyksiä. Nuoret pitävät hyvänä ajatuksena sitä, että kysymykset vastauksineen näkyisivät kaikille sivuston käyttäjille, jos kysyjä asian hyväksyy. (Storlund 1998: 25.)

Vaikka selvityksen toteuttamisesta on jo 10 vuotta ja tekniikka on ehtinyt kehittyä valtavasti, näkisin, että tämän päivän nuorilla on samanlaisia ajatuksia ja toivomuksia nuorisotiedotussivustojen suhteen. Nuoria kiinnostavat ja heille tärkeät asiat pysyvät suhteellisen samoina vuodesta toiseen. Uskoisin, että nuoret arvostavat edelleen selkeyttä ja houkuttelevuutta käyttämillään verkkosivustoilla. Suurin muutos 10 vuoden aikana on tapahtunut varmasti verkon vuorovaikutuksen mahdollistavien kanavien ja välineiden kehityksessä. Kyselyyn vastanneet nuoret haaveilivat vuorovaikutteisuudesta, joka tämän päivän nuorten verkon käytössä on arkipäivää. Verkossa tapahtuvan vuorovaikutuksen merkityksen nuorille ovat havainneet myös nuorisotyöntekijät ja -järjestöt, jotka näkevät verkon uutena ja tärkeänä nuorisotyön kanavana.

4.8.3 Virtuaalinen nuorisotyö

Salasuo (2007: 109) painottaa, että nuorisotyötä tulee tehdä siellä, missä nuoret ovat. Erityisesti verkkonuorisotyölle on suuri kysyntä ja tarve (emt. 69). Tämä nuorisotyön ajankohtaisin haaste tiedostetaan, ja kuntien nuorisotyö onkin siirtymässä kohti verkkoa. Virtuaalinen nuorisotyö eroaa verkossa tehdystä muusta nuorisotyöstä, joka on ollut tätä ennen lähinnä tiedonvälitystä tai kysymys-vastaus-muotoisia tukipalveluita. (Emt. 68–69.)

Virtuaalinuorisotyötä tehdään esimerkiksi Netari.fi -projektin puitteissa Habbo Hotellissa ja IRC-Galleriassa. Habbo Hotellissa toimiva nuorisotila *Netari* on otettu hyvin vastaan ja toimintaa pyritäänkin laajentamaan valtakunnalliseksi. (Salasuo 2007: 69). Netarissa tehtävä työ edustaa online-nuorisotyötä eli reaaliaikaista verkkonuorisotyötä, johon kuuluu sekä tiedottamista, mediakasvatusta että osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä (Cavén-Pöysä, Sihvonen & Kangas 2007: 14). IRC-Gallerian erikoisuus virtuaalinuorisotyössä on oma nuorisopoliisi, ylikonstaapeli Marko Forss, nimimerkillä *-fobba-*. Galleriassa nuoret voivat esittää kysymyksiä *-fobba-*:lle rikosasioihin ja poliisin toimintaan liittyen, ja hän pyrkii vastaamaan niihin pikimmiten. Omalla toiminnallaan gallerian oma nuorisopoliisi koettaa luoda helposti lähestyttävää kuvaa poliiseista ja tuoda esiin virkavallan näkökantoja erilaisiin

kysymyksiin. (Thurén 2009: 73.) Virtuaalisen nuorisotyön keinot ovat siis moninaiset ja niiden hyödyntäminen on avain tulevaisuuden hedelmälliseen nuorisotyöhön.

Salasuon (2007: 109) mukaan verkkonuorisotyöhön ei vielä panosteta tarpeeksi. Tämä saattaa johtua osaltaan siitä, että aikuiset eivät koe verkkonuorisotyötä ”oikeaksi” nuorisotyöksi, sillä kontakti ei ole samalla tavalla suora kuin nuorisotyössä verkon ulkopuolella. Verkko on kuitenkin hyvä areena kohdata nuoria ja saada heitä nuorisotyön palvelujen piiriin. Se soveltuu myös ennaltaehkäisevän työn tekemiseen ja madaltaa nuorten kynnystä kohdata nuorisotyötä tekevät aikuiset. Verkossa on tarvittaessa helppo luoda nuorille väylä ”reaalimaailman” palveluihin. (Emt. 109.) Muun muassa näiden syiden vuoksi virtuaalinuorisotyötä tulisi tukea ja luoda sille toimintamahdollisuuksia.

Virtuaalisen nuorisotyön arvo on huomattu niin nuorisotyöntekijöiden ja -tutkijoiden kuin päättäjienkin tasolla. Sekä opetusministeriö että sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä peräänkuuluttavat moniammattillista virtuaalinuorisotyötä ja valmistelevat rahoitusta jo olemassa olevan virtuaalinuorisotyön kehittämiseen ja laajentamiseen. (Opetusministeriö 2008; Sisäasiainministeriö 2008.)

Lisäresursseja ja -palveluja tarvitaankin, jotta kaikki halukkaat pääsevät osalliseksi virtuaalinuorisotyöstä. Virtuaalinuorisotyön areenoilla on ruuhkaa, eivätkä kaikki mahdu keskusteluihin mukaan. Yksi keino tämän tilanteen parantamiseksi voisi piillä nuorisotiedotussivustoissa. Periaatteessa nuorisotiedotussivustojen kautta olisi myös mahdollista harjoittaa reaaliaikaista virtuaalinuorisotyötä. Tämä vaatii kuitenkin vuorovaikutuksellisten elementtien lisäämistä sivustoille sekä henkilöstöä ja rahoitusta koskevia lisäresursseja. Tulevaisuudessa virtuaalinuorisotyöllä on kuitenkin toivottavasti mahdollisuus laajentua nuorten suosimista yhteisöpalveluista myös alueellisten nuorisotiedotussivustojen pariin. Näin nuorille olisi helpompi jakaa juuri heidän elinympäristöönsä liittyvää tietoa, ja ohjaaminen paikallisen avun ja lisätiedon lähteille olisi aiempaa helpompaa.

4.9 JIBBO – Seinäjoen seudun nuorisotiedotus- ja neuvontapalvelut

Tässä luvussa taustoitan tarkemmin JIBBO-sivustoa ja sen taustalla vaikuttavaa JIBBO-hanketta (4.9.1). Lisäksi käyn läpi lukuvuonna 2006–2007 tehdyn aiemman JIBBO-kyselyn tuloksia (4.9.2).

4.9.1 JIBBO-hanke ja JIBBO-sivusto

Seinäjoen seudun nuorisotiedotus- ja neuvontapalveluja hoidetaan JIBBO-hankkeen kautta. Hanke on aloitettu vuoden 2005 lokakuussa, ja nyt käynnissä on neljäs hankekausi. Hankkeen nuorisotiedotus- ja neuvontapalvelut käsittävät sekä JIBBO-sivuston että fyysiset nuorisotiedotuspisteet JIBBO-kunnissa. (JIBBO 2007: 1–2.) Alun perin hankkeessa on ollut mukana kuusi kuntaa, mutta vuoden 2009 alusta voimaan tulleiden kuntaliitosten vuoksi kuntien määrä on vähentynyt viiteen: Ilmajoki, Jalasjärvi, Kurikka, Lapua ja Seinäjoki. (JIBBO 2007: 3; 2008: 8.) Kuntaliitosten johdosta Ylistaron ja Nurmon kunnista on tullut osa Seinäjokea ja Kurikkaan kuuluu nykyisin myös entinen Jurvan kunta. Vaikkakin kuntien määrä on vähentynyt, palveluiden piiriin kuuluu kuntaliitosten kautta aiempaa enemmän nuoria (JIBBO 2008: 5).

JIBBO-hankkeen yleisenä tavoitteena on taata seutukunnan nuorille tasapuoliset, ilmaiset ja helposti saavutettavat tiedotuspalvelut kehittämällä alueellista palvelukokonaisuutta. Laadukkaat palvelut pyritään takaamaan nuorille riippumatta siitä, missä kunnassa tai millaisessa perheessä he elävät. (JIBBO 2008: 3.) Yksi hankkeen tärkeimmistä tavoitteista on myös vakiinnuttaa nuorisotiedotuspalvelut kunnallisen nuorisotyön osaksi (emt. 2). Lisäksi tavoitteisiin on kirjattu yhteistyön tehostaminen eri viranomaisten ja palvelujentarjoajien kanssa, nuorten osallistaminen tiedotustyöhön, nuorten vaikutuskanavana toimiminen sekä seudullisen ja kansainvälisen yhteistyön lisääminen. (Emt. 3.)

Seudun nuorille tarjottavia tieto- ja neuvontapalveluita verkossa edustaa JIBBO-sivusto. JIBBO-sivusto on avattu palvelemaan Seinäjoen seudun nuorten tiedontarpeita huhtikuussa 2006 (JIBBO 2007: 6). Sivuston suunnittelussa ja toteutuksessa on

huomioitu nuorten mielipiteet ja tarpeet. Nuoret ovat päässeet antamaan palautetta tietosivustosta ja sivuston ulkoasusta sekä lukemaan sivustolle tarkoitettuja tekstejä. Tekstien luettamisella on pyritty varmistamaan niiden ymmärrettävyys. (Emt. 1, 6.) JIBBO-sivuston käyttöstatistiikka ajalta 11/2007–8/2008 osoittaa, että nuoret ovat löytäneet sivuston melko hyvin. Kävijöitä on tuona aikana ollut 32 945 ja käyntikertoja 43 066. (JIBBO 2008: 11).

JIBBO-sivustolle pyritään tuottamaan nuorille tärkeää tietoa, joka täyttää erityisesti ajantasaisuuden, kiinnostavuuden ja luotettavuuden kriteerit (JIBBO 2009a). Tavoitteena tieto-osioden tekstien toteutuksessa on ollut pyrkimys selkeyteen ja helppolukuisuuteen. Käsitteiden määrittelyssä taas on pyritty lyhyteen ja ytimekkyyteen. Lisäksi JIBBO-sivustolla on haluttu painottaa paikallisuutta ja ajankohtaisuutta. (JIBBO 2007: 6.) Tällä hetkellä JIBBO-sivusto toimii vain suomen kielellä, mutta sisältöjen kääntäminen englanniksi on parhaillaan käynnissä. Näin pyritään tavoittamaan sellaiset erityisryhmät kuin maahanmuuttajat ja vaihto-oppilaat. (JIBBO 2008: 2.)

JIBBO-sivusto tarjoaa hyödyllistä tietoa monista eri aihealueista. Sieltä löytyvät omat tieto-osionsa arkielämästä, koulutuksesta, kansainvälisyydestä, nuorisotyöstä, nuorten oikeuksista, terveydestä, urasta ja työstä. Tieto-osioden yhteyteen on koottu linkkejä, joiden kautta nuoret pääsevät etsimään lisää tietoa aihepiiristä ja tutustumaan heille tarjottuihin palveluihin joko omalla kotiseudullaan tai koko Suomessa. Tieto-osioden lisäksi sivustolla on tapahtuma- ja toimintakalenteri, verkkolehti sekä viihteellinen osio. Tapahtuma- ja toimintakalenteri edustaa ajankohtaisuutta ja paikallisuutta, sillä sen avulla voi helposti seurata seudun nuoria koskevia ilmoituksia, uutisia, nuorisotoimintaa ja -tapahtumia. Tapahtuma- ja toimintakalenterin lisäksi myös tieto-osioihin koottujen linkkilistojen ja viihteellisen osion voi ajatella ilmentävän paikallisuutta. Niistä löytyy linkkejä seudun palveluihin ja paikallisten nuorten tuottamaa sisältöä.

JIBBO-sivusto ei siis palvele nuoria vain tiedonjakaja, vaan se tarjoaa myös viihdyttävää sisältöä. JIBBOteekkiin, -tv:seen ja -galleriaan voivat nuoret tuottaa omaa musiikillista, kuvallista tai kirjallista materiaaliaan. Jotta sivustolle ei pääse mitä

tahansa materiaalia, nuorisotyöntekijät lisäävät nuorten tuotokset sivustolle (JIBBO 2008: 11). JIBBOfest-osion kautta pääsee kurkistamaan seudun nuorisolle suunnattuihin tapahtumiin, joissa JIBBO on mukana. Sivuston kautta on myös mahdollista lukea JIBBOzine-verkkolehteä, johon nuorisotyöntekijät kannustavat nuoria kirjoittamaan omia juttujaan (emt. 11). Kerään tutkimuksessani tietoa nuorten halukkuudesta osallistua JIBBOzine-verkkolehden toimitustyöhön, yleisesti tiedon tuottamiseen ja oman materiaalin tuottamiseen sivustolle. Tulosten pohjalta hankkeen nuorisotiedottaja lähestyy niitä kouluja, joista halukkaita tiedotustyöhön löytyy.

Muita JIBBO-sivustolta löytyviä palveluja ovat JIBBOnuoret-osio ja JIBBOX-keskustelufoorumi. JIBBOnuoret ovat seudun alle 18-vuotiaista nuorista koostuva ryhmä, joka toiminnallaan vaikuttaa hankkeessa tehtävään nuorisotyöhön. JIBBOnuoret-osioista pääsee lukemaan ryhmän ajankohtaisia asioita. (JIBBO 2008: 10–11.) Tällä hetkellä JIBBO-nuorten toimintaa ei kuitenkaan osallistujapuutteen vuoksi ole. Myöskään JIBBOX-keskustelufoorumi ei asiattomien viestien johdosta ole toiminnassa. JIBBOX-keskustelufoorumin on alun perin ajateltu olevan hyvä kanava nuorten, mutta myös nuorten ja nuorisotyöntekijöiden väliseen vuorovaikutukseen. Keskustelufoorumia on ajateltu areenana, jossa nuoret voivat esittää kysymyksiä heitä mietityttävistä asioista nuorisotyöntekijöille ja jossa nuorisotyöntekijät päivittäin vastaavat. (JIBBO 2007: 7.)

JIBBO-sivuston tietosisältöjä on tuotettu yhdessä yhteistyötahojen kanssa, minkä lisäksi yhteistyötä on hyödynnetty myös sivuston markkinoinnissa (JIBBO 2007: 1). Sisällön tuotannossa yhteistyötahoina ovat toimineet niin sosiaali- ja työvoimaviranomaiset, oikeusapujärjestelmän asiantuntijat (JIBBO 2009b) kuin paikalliset oppilaitoksetkin (JIBBO 2008: 4). JIBBO-palveluista on käyty kertomassa seudun nuorille peruskouluissa, ja oppilasryhmiä on vierailut oman kuntansa JIBBO-pisteessä (JIBBO 2007: 12). Tämän lisäksi JIBBO-palveluja on markkinoitu myös seudun nuorisotapahtumissa ja OPINLAKEUS-messuilla (JIBBO 2008: 15). Lukuvuoden 2006–2007 aikana JIBBOa markkinoitiin viidessä JIBBO-hankkeeseen kuuluvassa kunnassa (Ilmajoki, Jalasjärvi, Nurmo, Seinäjoki, Ylistaro) 7–9.-luokkalaisille. Tässä yhteydessä nuoret

pääsivät osallistumaan JIBBO-palveluja ja niiden käyttöä selvittävään kyselyyn. (Hunnakko 2007.)

4.9.2 Aiempi JIBBO-kysely 2006–2007

7–9.-luokkalaisille toteutettuun kyselyyn vastasi 1177 nuorta edellä mainituilta paikkakunnilta. Nuorten näkemyksiä JIBBO-palveluista selvitettiin neljän kyllä/ei - tyyppisen ja kahden avoimen kysymyksen avulla. Vastajia pyydettiin myös perustelemaan vastauksensa. Kysymykset koskivat JIBBO-palveluja kokonaisvaltaisesti. Niissä kartoitettiin sekä JIBBO-sivustoa että -tiedotuspisteitä koskevia asioita. Nuorilta kysyttiin, olivatko he kuulleet JIBBosta aikaisemmin ja mistä lähteestä. Heiltä tiedusteltiin myös, aikoivatko he käydä tutustumassa JIBBO-sivustoon ja kuntansa JIBBO-pisteeseen. Tämän lisäksi kysyttiin eniten kiinnostavaa aihepiiriä ja sitä, vaikuttiko JIBBO mielenkiintoiselta. Viimeisessä kysymyksessä vastaajille annettiin vapaa sana kommentoida JIBBOa. (Hunnakko 2007.)

Kyselyn vastaukset paljastavat, että tuolloin (1kv. 2006–2007) JIBBO oli nuorille vielä melko tuntematon palvelu. Vain 25,7 % vastaajista oli kuullut JIBBosta aikaisemmin. Yleisin lähde, mistä JIBBO oli tullut nuorten tietoisuuteen, olivat JIBBO- painotuotteet eli esimerkiksi esitteet, kortit, julisteet ja hiirimatot. JIBBO-sivustoon oli kertonut aikovansa tutustua 720 vastaajaa ja kuntansa JIBBO-pisteeseen 450 vastaajaa. 392 vastaajaa oli kertonut, ettei aio tutustua sivustoon, ja 654 vastaajaa, ettei aio käydä tutustumassa kuntansa JIBBO-pisteeseen. Yleisimmäksi syyksi siihen, miksei JIBBOn tarjoamiin palveluihin haluttu tutustua, paljastui kiinnostuksen puute. (Hunnakko 2007: 5–10.)

Kiinnostavimmiksi aiheiksi JIBBOssa olivat nousseet *Maailmalle*-osio, josta saa tietoa kansainvälisyydestä, *Arkielämä*- ja *Koulutus*-osiot sekä sivuston viihteellinen osio. Nämä olivat kiinnostaneet 11–16 % vastaajista. Yleisesti ottaen vastaajat olivat olleet kiinnostuneita useista eri aihealueista. Suurin osa vastaajista, 759 vastaajaa, oli ilmoittanut pitävänsä JIBBOa mielenkiintoisena, 329 vastaajaa taas ei ollut nähnyt sitä mitenkään kiinnostavana palveluna. JIBBOa oli kiiteltä muun muassa monipuolisesta ja hyödyllisestä tiedosta sekä ajankohtaisuudesta. Ne nuoret, jotka eivät olleet kokeneet

JIBBOa mielenkiintoiseksi, olivat perustelleet vastaustaan esimerkiksi sivuston tylsyydellä ja turhuudella. (Hunnakko 2007: 11–13.)

Vastaajille vapaan sanan antaneessa viimeisessä kysymyksessä vastaukset olivat jakaantuneet positiivisiin, neutraaleihin, negatiivisiin sekä parannusehdotuksiin. Esimerkiksi JIBBO-sivuston nimi, toimintaperiaate, toteutus ja ulkoasu olivat saaneet sekä positiivista että negatiivista palautetta. Positiivisessa palautteessa oli korostunut JIBBOn tarpeellisuus ja mielenkiintoisuus, kun taas negatiivisessa palautteessa JIBBOssa ei oltu nähty juuri mitään hyvää. Neutraaleissa kommentteissa JIBBOa oli kuvailtu ”ihan ok:ksi” ja ”jees paikaksi”. Parannusehdotuksissa JIBBO-sivustolle taas oli toivottu esimerkiksi ruoka- ja leivonnaisreseptejä, lisää tietoa nuorisotyyleistä ja päihteistä sekä mahdollisuutta lisätä itse materiaalia sivustolle kirjautumisen kautta. (Hunnakko 2007: 13–14.)

5 NUORTEN NÄKEMYKSIÄ JIBBO-SIVUSTOSTA

Tarkastelin tutkimuksessani verkkosivustoa nuorisotiedotuksen välineenä. Tutkimuskohteena toimi JIBBO-nuorisotiedotussivusto, jonka käytöstä, sisällöistä, toiminnallisuudesta, käytettävyydestä, ulkoasusta ja kehittämistarpeista keräsin internetkyselyn avulla Seinäjoen seudulla asuvien nuorten mielipiteitä.

Tässä luvussa kerron aluksi kysymyslomakkeen muodostamisesta, sen sisällöstä ja niistä ongelmallisista kohdista, joita siitä aineistonkeruun ja analyysin aikana paljastui (5.1). Samassa luvussa kuvailen tarkemmin myös tutkimuksen aineistonkeruuta ja vastausten analysointia. Tutkimustulosten esittämisen aloitan kertomalla perustietoja vastaajista (5.2), josta siirryn tarkastelemaan nuorten internetin käyttöä sekä tiedonhakatottumuksia (5.3). Tämän jälkeen siirryn tutkimuskysymysten läpikäymiseen. Aloitan ensimmäisestä kysymyksestä tarkastelemalla, miten ja mihin nuoret käyttävät nuorisotiedotussivustoa (5.4), minkä jälkeen etsin vastausta toiseen kysymykseen eli siihen, millaisia näkemyksiä nuorilla on nuorisotiedotussivuston sisällöistä (5.5), toiminnallisuudesta (5.6) sekä käytettävyydestä ja ulkoasusta (5.7). Kolmatta kysymystä eli sitä, kuinka nuoret haluavat nuorisotiedotussivustoa kehitettävän, tarkastelen kahden muun tutkimuskysymyksen lomassa. Lopuksi vedän yhteen keskeiset tulokset ja esitän sekä nuorten pohtimia että omia ehdotuksiani JIBBO-sivuston kehittämiseksi (5.8).

5.1 Tutkimuksen toteutus

Aineistoni koostuu 113 vastauksesta, jotka sain Seinäjoen seudun nuorille tekemääni internetkyselyyn. Kyselylomake (liite 2), sisälsi monivalintakysymyksiä, Likert-asteikko kysymyksiä ja avoimia kysymyksiä yhteensä 23 kysymyksen verran. Kysymyksiä oli useasta aihepiiristä, koska tavoitteenani oli tarkastella JIBBO-sivustoa kokonaisvaltaisesti. Näin pystyin paremmin pohtimaan myös konkreettisia kehitysehdotuksia sivuston kehittämistyötä varten.

Monivalintakysymyksiä käytin pääasiassa vastaajien perustietoja, internetin käyttöä, tiedonhakua sekä JIBBO-sivuston käyttöä, sisältöjä ja toiminnallisuutta käsittelevissä kysymyksissä. Nämä kysymykset olivat muodoltaan joko valintaruutukysymyksiä, joissa vastaaja pystyi valitsemaan useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon, tai radionappikysymyksiä, joissa vain yhden vastausvaihtoehdon valitseminen oli mahdollista. 5-portaista (5= Täysin samaa mieltä–1= En osaa sanoa) Likert-asteikkoa hyödynsin JIBBO-sivuston sisältöön, toiminnallisuuteen, käytettävyyteen ja ulkoasuun liittyvissä kysymyksissä. Avoimilla kysymyksillä kartoitin vastaajien perustietoja, JIBBO-sivuston sisältöön liittyviä mielipiteitä sekä kehitysehdotuksia.

Laadin kyselylomakkeen kysymykset tutkimuskysymysten, teoriakirjallisuuden ja JIBBO-sivuston pohjalta. Ideoita kysymyksiin antoivat myös muutamat JIBBOn nuorisotyöntekijät. Joihinkin kysymyksiin hain lisäksi mallia Mika Pietilän (2005) Humanistiseen ammattikorkeakouluun tekemästä opinnäytetyöstä, jossa myös internetkyselyn avulla arvioitiin verkkonuorisotiedotuspalveluja Kokkolassa. Testasin kyselylomaketta sekä muilla ryhmäni pro gradu -tutkielman tekijöillä että JIBBOn nuorisotyöntekijöillä.

Lopullisen kyselylomakkeen kysymykset toimivat melko hyvin, mutta ongelmallisiakin kohtia siitä aineistonkeruun ja analyysin yhteydessä paljastui. En ollut määritellyt lomakkeen kysymyksiä erikseen pakollisesti vastattaviksi, minkä vuoksi vastaajien joukkoon mahtui muutama sellainen, joka ei ollut vastannut kaikkiin kysymyksiin. Otan myös näiden vastaajien antamat vastaukset huomioon ja kerron taulukoissa kuhunkin kysymykseen tulleiden vastausten lukumäärän aina erikseen.

Jälkeenpäin huomasin myös, että parista kysymyksestä jäi puuttumaan jokin olennainen vastausvaihtoehto, esimerkiksi tiedonhakua käsittelevästä kysymyksestä kirjat ja kirjasto. Vastaajilla oli kuitenkin näissä tapauksissa mahdollista antaa omananainen vastaus. Muutama kysymys (ks. liite 2, kysymykset 8 ja 9) aiheutti myös jonkin verran epäselvyyttä vastaamiseen. Näiden kysymysten kohdalla osa vastaajista ei ollut kiinnittänyt huomiota poikkeavaan vastausohjeeseen. Kerron tämän kysymyksen vastausten analysoinnista tarkemmin kysymysten kohdalla luvussa 5.4.2. Vastauksia

analysoidessani huomasin lisäksi, että perustietojen yhteydessä olisi ollut hyvä kysyä myös sitä, missä koulussa tai kouluasteella vastaajat opiskelevat. Perusteltua olisi ollut kysyä yleisellä tasolla myös siitä, käyttävätkö vastaajat seudun nuorisotiedotuspalveluja, ja ovatko ne heidän mielestään tarpeellisia ja hyvin toteutettuja. Lisäksi olisin voinut selkeyttää joidenkin kysymysten ja väittämien sanamuotoja, jotta ne olisivat olleet helpommin ymmärrettävissä. Uskon ainakin osan *en osaa sanoa* -vastauksista saattaneen johtua siitä, että vastaajat eivät täysin ymmärtäneet, mitä kysymyksellä tarkoitin. Myös osaan Likert-asteikko kysymyksistä olisin voinut pohtia sanamuodoltaan erilaisia väittämiä ja vastausvaihtoehtoja.

Tutkimukseni aineistonkeruu ajoittui helmikuun 2009 kolmelle ensimmäiselle viikolle (3–18.2.2009), jolloin kävin suorittamassa kyselyn yhdessä jokaisen kunnan JIBBO-työntekijän tai hankkeen nuorisotiedottajan kanssa viidellä eri lukiolla Kurikassa (4.2), Seinäjoella (5.2 Etelä-Seinäjoki, 13.2 Nurmo), Ilmajoella (12.2) ja Jalasjärvellä (18.2). Seinäjoen kaupungin lukioista kyselyyn osallistuivat siis Etelä-Seinäjoen ja Nurmon lukiot. Muista kunnista osallistui yksi lukio. Kouluilla suoritettujen kyselyiden lisäksi kysymyslomake oli linkitettyä JIBBO-sivustolla samaan aikaan eli tiistaista 3.2 keskiviikkoilta 18.2. Sivuston kautta kyselyyn pääsivät täten vastaamaan muutkin halukkaat nuoret. Ylistaron lukio osallistui tutkimukseeni tätä kautta lähettäessään oppilailleen tiedotteen kyselystä. Sekä kouluvastaajat että sivuston kautta vastanneet täyttivät kyselylomakkeen JIBBO-sivustolle laitettun linkin kautta. Kouluvastaajat ja sivuston kautta vastanneet olen pystynyt erittelemään omiksi ryhmikseen vastausajankohdan perusteella. Kerron vastaajista tarkemmin luvussa 5.2.

Kaikista muista paitsi Kurikan lukiosta, josta osallistui rehtorin pyynnöstä kaksi ryhmää, kyselyyn vastasi yksi oppilasryhmä. Kaikki kouluilta vastanneet nuoret olivat ensimmäisen vuoden opiskelijoita. Vastaajaryhmien koot vaihtelivat 10 oppilaasta 22 oppilaaseen. Oppilaiden määrä vaihteli kouluittain, koska ryhmät oli muodostettu siten, että jokainen vastaaja sai käyttöönsä oman tietokoneen. Tällöin koulujen atk-tilojen tietokoneiden määrä määräytyi myös vastaajajoukon suuruuden. Kun jokainen opiskelija sai vastata rauhassa omalta tietokoneelta, kysely oli mahdollista toteuttaa 45 minuutin oppitunnin aikana. Yhden oppitunnin aikana nuoret saivat ensin katsoa JIBBOsta

kertovan DVD:n, jonka jälkeen he surffailivat JIBBO-sivustolla ja täyttivät kyselylomakkeen. Tällaisella menettelyllä pyrin varmistamaan sen, että kaikilla vastaajilla oli jonkinlainen kuva JIBBO-sivustosta vastaustensa tukena. Näkisin, että tällä oli vaikutusta vastauksiin. Jos vastaajilla ei olisi ollut lainkaan mielikuvaa sivustosta vastaustensa tukena, *en osaa sanoa* -vastauksia olisi saattanut tulla enemmän.

Kyselyyn tulleiden vastausten kokonaismääräksi tuli 118 kappaletta. Näistä viisi jätin pois analyysistä, koska yksi oli täyttynyt virheellisesti ilmeisesti vastaajan tietokoneeseen tulleiden ongelmien vuoksi, yksi oli tullut vastaajalta, jota ei ikänsä (45 v.) puolesta voinut laskea nuoreksi, ja kolme muuta vastausta oli lähetetty selkeästi pilailleen. Esimerkiksi ikätieto oli niissä virheellinen tai kotipaikkakunniksi oli merkitty kaupunkeja ulkomailta, vaikka vastaukset oli annettu koulukäyntien yhteydessä. Yhdestä vastauksesta puolestaan näki, ettei vastaaja ollut vastannut kysymyksiin tosissaan. Esimerkiksi avoimiin vastauskohtiin oli kirjoitettu asiaankuulumattomia tekstejä. Tulkitsin niin, että vastaukset, jotka jo vastaajan perustietoja kartoittavista kohdista alkaen on täytetty pilailleen, eivät anna luotettavaa kuvaa siitä, että vastaaja olisi vastannut muihinkaan kysymyksiin harkiten ja tosissaan. Analyysiin kelpaavia vastauksia oli siis 113 kappaletta. Tämä otos edustaa melko hyvin nuorten näkemyksiä. Vastaajat ovat eripuolilta Seinäjoen seutua ja mahtuvat määrittelemääni ikähaarukkaan, joten tuloksia voi jossakin määrin yleistää kaikkiin seudun nuoriin.

Analysoin kouluilta ja JIBBO-sivuston kautta tulleita vastauksia pääosin yhdessä, mutta tarpeen vaatiessa myös erikseen. Erikseen analysoin joitakin Likert-asteikko vastauksia ja esimerkiksi JIBBO-sivuston sisällöntuotantoon liittyviä vastauksia, sillä näin sain ilmoitettua tarkat tiedot hankkeen nuorisotiedottajalle siitä, kuinka monta vastaajaa ja mistä kouluista on kiinnostunut osallistumaan sisällöntuotantoon sivustolla. Entisen Ylistaron kunnan kotipaikkakunnakseen ilmoittaneiden nuorten vastaukset analysoin muiden JIBBO-sivuston kautta tulleiden vastausten ohessa.

Tutkimusaineiston analyysi oli pääosin kvantitatiivista, sillä valtaosa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä ja asteikkomuotoisia kysymyksiä. Laskin vastauksista prosenttiosuuksia, joiden pohjalta tein tulkintoja. Lisäksi ristiintaulukoin yksittäisten

kysymysten vastauksia esimerkiksi sukupuolen, vastaustavan (koulu tai sivusto) tai sen mukaan, olivatko vastaajat käyneet JIBBO-sivustolla aikaisemmin vai eivät. Avointen kysymysten vastauksia käsittelin kvalitatiivisesti. Tarkastelin vastauksista nousevia teemoja ja pyrin ryhmittelemään yksittäisiä vastauksia sopiviksi kokonaisuuksiksi. Aineiston kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen käsittelyn jälkeen pyrin peilaamaan tuloksia teoriaan ja pohtimaan kehitysehdotuksia JIBBO-sivuston kehitystyötä varten.

5.2 Perustietoja vastaajista

Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 118 kappaletta, joista viisi jätin analyysin ulkopuolelle. Muutama yksittäinen vastaaja ei kuitenkaan ole vastannut jokaiseen kysymyksestä, joten vastaajamäärät vaihtelevat kysymyksittäin. Esitellessäni tuloksia tekstissä ja taulukoissa ilmoitan kysymykseen vastanneiden nuorten määrän aina erikseen. Koska prosenttiluvut on tekstissä ja taulukoissa pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, niiden yhteenlaskettu summa ei ole aina pyöreät 100 %.

113 analysoidusta vastauksesta 77 % kerättiin koulukäyntien yhteydessä. Kouluvastaajista tyttöjä on 48 % ja poikia 52 %. Taulukosta 1 näkyvät vastaajamäärät lukioittain.

Taulukko 1. Vastaajamäärät lukioittain.

Lukio	Vastaajamäärä	%-osuus (n=87)
Ilmajoki	12	14
Jalasjärvi	14	16
Kurikka	37	43
Etelä-Seinäjoki	9	10
Nurmo	15	17
Yht.	87	100

Loput 23 % vastauksista tuli JIBBO-sivuston kautta. Sivuston kautta vastanneista tyttöjä on 62 % ja poikia 38 %. Näiden vastaajien kotipaikkakuntia ovat Ilmajoki, Jalasjärvi, Kurikka, Seinäjoki, Oulu ja Pöytyä.

112 vastaajaa on ilmoittanut ikänsä. Vastaajien ikä vaihtelee 13 ja 19 ikävuoden välillä niin, että keski-ikä on 16,2 vuotta. Valtaosa vastaajista, 73 %, on 16-vuotiaita. 16–19 ikävuoden haarukkaan osuu yhteensä 94 % (106 kpl) vastaajista. Vastaajien tarkempi ikäjakauma näkyy taulukosta 2 ja sukupuolijakauma taulukosta 3.

Taulukko 2. Vastaajien ikäjakauma (n=112).

Ikä	Vastaajamäärä	%-osuus
13–15 v.	6	6
16 v.	82	73
17–19 v.	24	21
Yht.	112*	100

*Yksi vastaaja ei ole ilmoittanut ikäänsä

Taulukko 3. Vastaajien sukupuolijakauma (n=113).

Sukupuoli	Vastaajamäärä	%-osuus
tyttö	58	51
poika	55	49
Yht.	113	100

Koska suurin osa vastaajista on 16-vuotiaita ja muun ikäisiä vastaajia on vain vähän, en käytä vastaajien ikää tuloksia selittävänä muuttujana. Vastaajista lähestulkoon yhtä suuri osuus on tyttöjä ja poikia, joten molempien sukupuolten näkemykset ovat hyvin edustettuina aineistossa. Käytänkin sukupuolta useissa tapauksissa selittävänä muuttujana. JIBBO-sivuston kehittämisen kannalta on hyödyllistä tietää, miten tytöt ja pojat sivustoja käyttävät ja mitkä asiat he kokevat tärkeiksi ja onnistuneiksi. Näin voidaan vastata paremmin molempien sukupuolten tarpeisiin.

Kuten sukupuolet, myös Seinäjoen seudun kunnat ovat hyvin edustettuina. Kaikkien vastaajien kotipaikkakuntien jakautuminen selviää taulukosta 4.

Taulukko 4. Vastaajien kotipaikkakunnat (n=113).

Kotipaikkakunta	Vastaajamäärä	%-osuus
Ilmajoki	16	14
Jalasjärvi	16	14
Kurikka	37	33
Seinäjoki	41	36
Muut *	3	3
Yht.	113	100

*Kauhajoki, Oulu ja Pöytyä.

2009 vuoden alusta voimaantulleiden kuntaliitosten johdosta Seinäjoen kaupunkiin kuuluvat nykyisin entiset Nurmon ja Ylistaron kunnat. Aikaisemmin Seinäjokeen on liittynyt Peräseinäjoen kunta. Osa vastaajista ilmoitti kotipaikkakunnakseen jonkin näistä kolmesta kunnasta, mutta ryhmittelin ne kaikki seinäjokisilta nuorilta tulleiksi vastauksiksi. Vastaajien kotipaikkakuntien joukkoon mahtuu myös muutama Seinäjoen seutuun kuulumaton paikkakunta (Kauhajoki, Oulu ja Pöytyä).

5.3 Internetin käyttö ja tiedonhaku

Selvitin kyselyssä vastaajien internetin käyttöä sekä sitä, mistä lähteistä he hakevat useimmiten tietoa itselleen tärkeistä asioista. Vastaajien internetin käyttömäärät selviävät taulukosta 5.

Taulukko 5. Internetin käyttömäärät.

Internetin käyttö	Päivittäin	4–6 krt./vko.	1–3 krt./vko.	Harvemmin kuin kerran viikossa	Yht.
Kaikki (n=113)	59 %	28 %	12 %	1 %	100 %
Tytöt (n=58)	45 %	38 %	16 %	2 %	101 %*
Pojat (n=55)	75 %	18 %	7 %	0 %	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on yli 100 %.

Yli puolet vastaajista käyttää siis internetiä päivittäin. Tämä tulos saa tukea myös muista nuorten internetin käyttöä tarkastelevista tutkimuksista. Niissä päivittäinen

internetin käyttö on vastaajien keskuudessa ollut vieläkin yleisempää. Sukupuolten välisestä vertailusta huomaa, että pojilla (75 %) internetin päivittäinen käyttö on yleisempää kuin tytöillä (45 %). Tytöistä lähes yhtä suuri osa käyttää internetiä päivittäin (45 %) tai 4–6 kertaa viikossa (38 %). Internet siis vaikuttaisi myös näiden tulosten perusteella olevan kiinteä osa nuorten arkielämää.

Internetin käyttötarkoituksia tarkasteltaessa kuusi käyttötarkoitusta nousee ylitse muiden. Nämä ovat yleisyysjärjestyksessä: **yhteydenpito kavereihin pikaviestinten välityksellä, tiedonhaku, verkkoyhteisöissä surffailu, sähköpostin käyttö, pelaaminen ja tiedostojen lataaminen**. Taulukoon 6 olen eritellyt internetin käyttötarkoitukset kaikkien vastaajien kohdalla ja sukupuolittain.

Taulukko 6. Internetin käyttötarkoitukset.

Käyttötarkoitus*	Kaikki (n=113)	Tytöt (n=58)	Pojat (n=55)
Yhteydenpito kavereihin (pikaviestimet)	71 %	72 %	69 %
Tiedonhaku	62 %	62 %	62 %
Verkkoyhteisöissä surffailu	44 %	59 %	29 %
Sähköposti	40 %	53 %	25 %
Pelaaminen	33 %	14 %	53 %
Tiedostojen lataaminen	19 %	9 %	31 %
Keskustelufoorumeilla surffailu	10 %	12 %	7 %
Verkkolehkien lukeminen	8 %	7 %	9 %
Bloggailu	4 %	3 %	4 %
Ostosten tekeminen	4 %	3 %	4 %
Pankkiasioiden hoitaminen	4 %	3 %	4 %
Muu**	3 %	2 %	4 %
Verkko-opiskelu	0 %	0 %	0 %

*Yksi vastaaja on voinut vastata 1–3 yleisintä internetin käyttötarkoitusta.

**Vaatteiden etsiminen, YouTubessa surffailu sekä nettisivujen ja servereiden ylläpito.

Reilusti yli puolet kaikista vastaajista mainitsee käyttävänsä internetiä yhteydenpitoon kavereiden kanssa (pikaviestimet) sekä tiedonhakuun. Kolmanneksi yleisin käyttötarkoitus on verkkoyhteisöissä surffailu, johon internetiä käyttää reilu kaksi viidesosaa vastaajista. Yhteydenpito kavereihin pikaviestimillä sekä tiedonhaku ovat lähes yhtä yleisiä käyttötarkoituksia myös erikseen tyttöjen ja poikien keskuudessa. Tytöt

käyttävät kuitenkin internetiä selkeästi poikia enemmän verkkoyhteisöissä surffailuun ja sähköpostin käyttöön. Pojat taas suosivat tyttöjä enemmän internetissä pelaamista ja tiedostojen lataamista. Yleisesti nähtävissä on se, että nuorten internetin käyttö jakaantuu sekä huvi- että hyötykäyttöön, mikä on huomattu myös muissa tutkimuksissa (ks. Thulin 2002; Noppari ym. 2008).

Muut käyttötarkoitukset jäävät yleisyydessään selkeästi jälkeen näistä. Esimerkiksi ostosten teon tai pankkiasioiden hoitamisen yhdeksi yleisimmistä internetin käyttö-tarkoituksistaan mainitsee vain muutama vastaaja. Verkko-opiskelua ei puolestaan mainitse kukaan. Ikänsä puolesta moni vastaajista asuu varmasti vielä kotona vanhempiensa luona, jolloin esimerkiksi pankkiasioiden hoitaminen jää yleisesti vanhempien vastuulle. Ilmeisesti verkko-opiskelu ei myöskään lukiossa tai muussa toisen asteen koulutuksessa näytele niin suurta osaa kuin esimerkiksi korkeakouluopinnoissa.

JIBBOn nuorisotyöntekijät ovat kiinnostuneet siitä, mistä nuoret mieluiten tietoa hakevat, sillä se auttaa heitä tiedotustyössä lähestymään nuoria oikeiden kanavien kautta. Tärkeimmät tietolähteet näkyvät taulukosta 7.

Taulukko 7. Tärkeät tietolähteet.

Tietolähde	Kaikki (n=113)	Tytöt (n=58)	Pojat (n=55)
Televisio	33 %	24 %	42 %
Radio	4 %	5 %	4 %
Lehdet	35 %	47 %	24 %
Internet	97 %	97 %	98 %
Kaverit	38 %	43 %	33 %
Vanhemmat/ muu aikuinen	30 %	36 %	24 %
Nuorisotyöntekijä	1 %	2 %	0 %
Koulu	25 %	21 %	29 %
Nuorisotila	2 %	2 %	2 %
Muu **	2 %	3 %	0 %

*Yksi vastaaja on voinut vastata 1–3 itselleen tärkeintä tietolähdettä.

**Muina tietolähteinä on mainittu kirjat, esitteet ja kysyminen asiantuntijalta.

Tärkein tietolähde vastaajille on internet. Sieltä hakee tietoa 97 % vastaajista. Toiseksi yleisin tietolähde on kaverit. Heiltä hakee tietoa itselleen tärkeistä asioista noin kaksi viidesosaa (38 %). Vasta kavereiden jälkeen tulevat mediat kuten lehdet ja televisio. Lehdistä hakee tietoa reilu kolmasosa (35 %) ja televisiosta kolmasosa (33 %). Radio ei kuitenkaan kuulu niihin medioihin, joita nuoret pitävät itselleen tärkeinä tietolähteinä. Vain 4 % mainitsee hakevansa tietoa radiosta.

Tärkeäksi tietolähteeksi vastaajat kokevat myös koulun ja vanhemmat. Toisaalta taas nuorisotilat ja nuorisotyöntekijät tärkeinä tietolähteinä saavat vain muutaman maininnan. Kun vanhemmilta tietoa hakee vajaa kolmasosa (30 %) vastaajista, nuorisotyöntekijän kohdalla määrä on vain yhden prosentin luokkaa. Lähes yhtä suuri on ero koulun ja nuorisotilojen välillä. Koulusta tietoa hakee neljäsosa (25 %) ja nuorisotiloista vain 2 % vastaajista. Tärkeimpiä tietolähteitä koskevat tulokset saavat tukea esimerkiksi Agoston ja Hughes-Hassellin tutkimuksesta. Myös heidän tutkimuksessaan tärkeiksi tietolähteiksi nuorille paljastuivat läheiset ihmiset ja media (Agosto & Hughes-Hassell 2005: 158–159).

Internet on selvästi tärkein tietolähde tarkasteltaessa myös tyttöjen ja poikien antamia vastauksia. Muiden tietolähteiden kohdalla on havaittavissa eroja sukupuolten välillä. Tytöt hakevat poikia enemmän tietoa lehdistä, kavereilta ja vanhemmilta, kun taas pojat suosivat tyttöjä enemmän tiedonhaussa televisiota ja koulua. Vaikkakin internet tärkeimpänä tietolähteenä pitää johtopaikkaa selkeästi hallussaan, on nähtävissä, että myös muut mediat, läheiset ihmiset ja koulu toimivat yhä kanavina, joista nuoret hakevat tietoa. Olisikin kiinnostavaa selvittää sitä, miten aihe, josta nuoret tietoa tarvitsevat, vaikuttaa tietolähteen valintaan.

5.4 JIBBO-sivuston käyttö

JIBBO-sivuston käyttöä koskevilla kysymyksillä pyrin selvittämään sitä, miten tuttu sivusto nuorille on ja mihin käyttötarkoituksiin he ovat sitä käyttäneet tai voisivat ajatella

käyttävänsä. Nämä tarkastelut liittyvät ensimmäiseen tutkimuskysymykseen eli siihen, miten ja mihin nuoret käyttävät nuorisotiedotussivustoa.

JIBBO-sivusto on tullut vastaajille tutuksi useammasta eri lähteestä. Vastaajat (n=113) ovat ilmoittaneet kuulleensa sivustosta yhden tai useamman lähteen kautta. Yleisimmin he ovat kuulleet siitä koulun kautta (64 %), nuorisotyöntekijältä (45 %) ja JIBBO-painotuotteiden (35 %), kuten esitteiden ja julisteiden, välityksellä. Nuorisotyöntekijät ovat käyneet seudun peruskouluissa markkinoimassa JIBBO-palveluja ja jakaneet JIBBOsta kertovaa materiaalia. Tämä markkinointi näkyy melko suoraan vastauksista, joista ilmenee, että tieto on saatu edellä mainituista lähteistä.

Nuorisotilojen kautta JIBBO-sivustosta kuulleita on 13 %. Kavereiden kautta sivusto on tullut tutuksi 12 %:lle vastaajista. Sana sivustosta ei siis ole kulkenut kovinkaan laajasti kaveripiireissä. Osa JIBBO-pisteistä sijaitsee kirjaston yhteydessä, jota ei kuitenkaan ollut kyselylomakkeessa valmiiden vastausvaihtoehtojen joukossa. Yksi vastaaja on ilmoittanut kuulleensa sivustosta kirjastosta. Jos vaihtoehto olisi ollut valmiiden vastausvaihtoehtojen joukossa, luultavasti useampi olisi maininnut saaneensa tietää JIBBO-sivustosta juuri kirjaston kautta.

Myöskään medioiden välityksellä sivusto ei ole tullut tutuksi kuin muutamalle. Esimerkiksi internetin kautta sivustosta on kuullut vain 8 %. Vaikkakin JIBBO-sivustolla riittää kävijöitä, ilman ennakkotietoa sivustolle vaikuttaisi löytävän vain harva. JIBBO ei myöskään ole ollut vahvasti esillä paikallisissa medioissa. Tämä voisi selittää sitä, että sivusto ei ole tullut tutuksi kuin muutamille vastaajille muista tiedotusvälineistä.

5.4.1 Käyntikerrat

Valtaosa vastaajista ei ole vierailut JIBBO-sivustolla ennen kyselytilannetta. Ensikosketus sivustoon on siis tapahtunut kyselytilanteessa. Taulukosta 8 selviää, kuinka suuri osuus vastaajista on tutustunut JIBBO-sivustoon ennen kyselytilannetta.

Taulukko 8. Käynnit JIBBO-sivustolla.

Oletko käynyt JIBBO-sivustolla ennen tätä kertaa?	Kaikki (n=112)	Tytöt (n=58)	Pojat (n=54)*
Kyllä	31 %	34 %	28 %
En	69 %	66 %	72 %
Yht.	100 %	100 %	100 %

*Yksi poika on jättänyt vastaamatta kysymykseen.

Kuten taulukosta 8 näkyy, vajaa kolmasosa vastaajista (31 %) on käynyt sivustolla aikaisemmin. 69 % vastaajista ei puolestaan ole aikaisemmin tutustunut sivustoon. Tytöt ovat surffailleet JIBBO-sivustolla hieman useammin kuin pojat. Taulukoon 9 olen eritellyt, kuinka moni kouluvastaajista ja kuinka moni JIBBO-sivuston kautta vastanneista on tai ei ole käynyt sivustolla ennen kyselytilannetta.

Taulukko 9. Käynnit JIBBO-sivustolla: kouluvastaajat ja sivuston kautta vastanneet.

Oletko käynyt JIBBO-sivustolla ennen tätä kertaa?	Kouluvastaajat (n=86) *	Sivuston kautta vastanneet (n=26)
Kyllä	26 %	50 %
En	74 %	50 %
Yht.	100 %	100 %

*Yksi kouluvastaajista on jättänyt vastaamatta kysymykseen.

JIBBO-sivuston kautta vastanneista nuorista puolet on käynyt sivustolla aikaisemminkin, kun taas kouluvastaajista noin yhdelle neljäsosalle sivusto on tuttu aikaisemmilta käyntikerroilta.

Taulukosta 10 puolestaan ilmenee, minkä paikkakunnan nuorille JIBBO-sivusto on tutuin aikaisemmilta käyntikerroilta. Luvuissa ovat mukana sekä kouluvastaajat että sivuston kautta vastanneet. Seinäjokelaiset nuoret ovat surffailleet sivustolla useammin kuin muiden paikkakuntien nuoret. 55 % Seinäjoen kotipaikkakunnakseen ilmoittaneista nuorista on käynyt sivustolla aikaisemminkin.

Taulukko 10. Käynnit JIBBO-sivustolla paikkakunnittain.

Oletko käynyt JIBBO-sivustolla ennen tätä kertaa?	Ilmajoki (n=16)	Jalasjärvi (n=16)	Kurikka (=37)	Seinäjoen (n=40)*	Muut: (n=3)**
Kyllä	25 %	25 %	14 %	55 %	0 %
En	75 %	75 %	86 %	45 %	100 %
Yht.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

*Yksi Seinäjoen kotipaikkakunnakseen ilmoittaneista ei ole vastannut tähän kysymykseen.

**Kauhajoki, Oulu ja Pöytyä.

Kuten taulukosta 10 selviää, muiden kuntien kohdalla JIBBO-sivustolla käyneiden määrä jää selkeästi pienemmäksi kuin Seinäjoen. Vain neljäsosa Ilmajoelta ja Jalasjärveltä sekä seitsemäsosa Kurikasta vastanneista nuorista on tutustunut sivustoon aikaisemmin. Vaikkakaan valtaosa vastaajista ei ole käynyt sivustolla aikaisemmin, ei sen kuitenkaan tarvitse tarkoittaa sitä, että JIBBO-palvelut olisivat näille nuorille täysin tuntemattomia. Palveluista on saatettu kuulla, mutta itse JIBBO-sivustolle ei monikaan nuori ole kokenut vielä tarvetta surffailla.

Käyntikertojen lukumäärä kuvastaa paremmin sitä, miten aktiivisesti nuoret JIBBO-sivustoa käyttävät. 1–5 kertaa sivustolla käyneiden voi ajatella käyttävän sivustoa harvakseltaan ja yli 10 kertaa käyneiden olevan lähes vakiokäyttäjiä. Vastaajien käynnit JIBBO-sivustolla selviävät taulukosta 11.

Taulukko 11. Käyntikerrat JIBBO-sivustolla.

Käyntikerrat	Kaikki (n=110)**	Tytöt (n=57)	Pojat (n=53)
Ei kertaakaan	67 %	65 %	70 %
1–5 kertaa	29 %	32 %	26 %
6–10 kertaa	1 %	0 %	2 %
yli 10 kertaa	3 %	4 %	2 %
Yht.	100 %	101 % *	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on yli 100 %.

**Kolme vastaajaa ei ole vastannut tähän kysymykseen.

Ne, jotka ovat käyneet sivustolla ennen kyselytilannetta, ovat käyneet siellä yleisimmin 1–5 kertaa. Vain muutama vastaaja on ilmoittanut käyneensä sivustolla yli 10 kertaa. Yli 10 kertaa sivustolla käyneiden vastaajien voisi ajatella käyttävän sivustoa aktiivisesti hyödykseen.

Vertailin keskenään myös eri kautta kyselyyn vastanneita nuoria, koska ajattelin, että sivuston kautta vastanneet nuoret olisivat aktiivisempia JIBBO-sivustolla surffailijoita. Ryhmien väliltä löytyikin eroja tarkasteltaessa käyntikertoja sivustolla. Vertailut ryhmien välillä näkyvät taulukosta 12.

Taulukko 12. Käyntikerrat JIBBO-sivustolla: kouluvastaajat ja sivuston kautta vastanneet.

Käyntikerrat	Ei kertaakaan	1–5 kertaa	6–10 kertaa	yli 10 kertaa	Yht.
Kouluvastaajat (n=85)*	73 %	26 %	0 %	1 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	48 %	40 %	4 %	8 %	100 %

*Kaksi kouluvastaajaa ei ole ilmoittanut käyntikertojaan.

Kouluvastaajista 73 % ei ole käynyt JIBBO-sivustolla kertaakaan aiemmin. 1–5 kertaa sivustolla käyneitä on 26 % ja yli 10 kertaa käyneitä 1 %. Kukaan kouluilta vastanneista nuorista ei ole ilmoittanut käyneensä sivustolla 6–10 kertaa.

JIBBO-sivuston kautta vastanneista nuorista 48 % ei ole käynyt sivustolla kertaakaan aikaisemmin. Lähes yhtä paljon, 40 %, on kuitenkin niitä, jotka ovat käyneet sivustolla 1–5 kertaa. 4 % sivuston kautta vastanneista nuorista on käynyt sivustolla 6–10 kertaa ja 8 % yli 10 kertaa. Näiden tietojen pohjalta voi todeta, että niille nuorille, jotka ovat omatoimisesti käyneet vastaamassa kyselyyn JIBBO-sivustolla, sivusto on tutumpi kuin suurelle osalle kouluvastaajista.

5.4.2 Käyttötarkoitukset

Tiedonhaun ohella JIBBO-sivustoa voi käyttää muihinkin tarkoituksiin. Käyttäjä voi esimerkiksi surffailia sivuston viihteellisellä osiolla, lukea JIBBOzine-verkkolehteä tai selaila vaikkapa sivuston tapahtuma- ja toimintakalenteria.

Kartoitin JIBBO-sivuston käyttöä kahden keskenään vaihtoehdoisen kysymyksen avulla. Näissä vastaajat saivat valita yhden tai useamman käyttötarkoituksen, joihin he ovat sivustoa käyttäneet tai ajattelisivat voivansa sitä käyttää. Tarkoitukseni oli, että toiseen kysymyksistä vastaisivat ne nuoret, jotka ovat vierailleet aiemmin JIBBO-sivustolla, ja toiseen taas ne nuoret, jotka kyselytilanteessa vierailivat sivustolla ensi kertaa. Kysymysten vaihtoehtoisuus aiheutti kuitenkin jonkin verran sekaannusta vastaamiseen, ja osa aiemmin sivustolla käyneistä vastaajista vastasi myös kysymykseen, joka oli suunnattu niille vastaajille, joille sivusto ei ollut ennestään tuttu. Tässä tapauksessa analysoin näiltä vastaajilta vain vastaukset siihen kysymykseen, joihin heidän oli tarkoituskin vastata. Taulukosta 13 näkyy, mihin nämä vastaajat ovat JIBBO-sivustoa aiemmilla käyntikerroilla käyttäneet.

Taulukko 13. Käyttötarkoitukset, joihin vastaajat olivat käyttäneet JIBBO-sivustoa.

Käyttötarkoitus*	Kaikki (n=35)	Tytöt (n=20)	Pojat (n=15)
Tiedonhaku	49 %	65 %	27 %
Surffailu viihteellisellä osiolla	31 %	25 %	40 %
Tapahtuma- ja toimintakalenterin luku	17 %	25 %	7 %
JIBBOzine-verkkolehden luku	0 %	0 %	0 %
Muu**	23 %	15 %	33 %

*Vastaajat ovat voineet valita yhden tai useamman käyttötarkoituksen.

**Muita käyttötarkoituksia ovat JIBBO-sivustoon tutustuminen ja selailu muuten vain sekä keskustelufoorumilla käynti, silloin kuin keskustelufoorumi oli vielä avoinna.

Yleisin käyttötarkoitus, johon vastaajat ovat sivustoa käyttäneet, on tiedonhaku. Noin puolet vastaajista on hakenut tietoa JIBBO-sivustolta. Vajaa kolmasosa vastaajista on käyttänyt sivustoa myös viihtymiseen eli surffailut viihteellisellä osiolla ja vajaa

viidesosa on lukenut tapahtuma- ja toimintakalenteria. JIBBOzine-verkkolehteä ei ole lukenut kukaan vastaajista, mikä saattaa johtua siitä, ettei nuorilla ole tarkkaa käsitystä sen luonteesta. Verkkolehden tarkoituksena on tarjota ajankohtaisen tietosisällön ohella myös muuta nuoria kiinnostavaa ja koskettavaa sisältöä. Vastaajat ovat lisäksi ilmoittaneet muita käyttötarkoituksia, johon he ovat JIBBO-sivustoa käyttäneet. Nämä muut käyttötarkoitukset ovat olleet yleistä selailua ja tutustumista sivustoon. Voi siis todeta, että vastaajat ovat käyttäneet sivustoa monipuolisesti sekä tiedonhakuun että viihtymiseen, ja päätellä nuorten pitävän sivustoa muunakin kuin pelkästään nuorisotiedotus-sivustona.

Kun tarkastellaan vastauksia sukupuolittain käy ilmi, että tytöt ovat käyttäneet JIBBO-sivustoa eniten tiedonhakuun, jonka jälkeen tulevat viihteellisellä osiolla surffailu sekä tapahtuma- ja toimintakalenterin lukeminen (ks. taulukko 13). Poikien keskuudessa yleisin käyttötarkoitus taas on ollut surffailu viihteellisellä osiolla. Toiseksi yleisimmin pojat ovat yleisesti selailleet sivustoa ja tutustuneet siihen. Tiedonhakuun pojat (27 %) ovat käyttäneet JIBBO-sivustoa selvästi tyttöjä (65 %) vähemmän.

Ne vastaajat, jotka eivät ennen kyselytilannetta olleet käyttäneet JIBBO-sivustoa, saivat mahdollisuuden pohtia sitä, mihin voisivat sivustoa käyttää. Taulukosta 14 näkyy, miten vastaukset ovat jakaantuneet niiden kesken, jotka eivät ole käyneet sivustolla aikaisemmin.

Taulukko 14. Käyttötarkoitukset, joihin JIBBO-sivustoa voitaisiin käyttää.

Käyttötarkoitus*	Kaikki (n=74)	Tytöt (n=38)	Pojat (n=36)
Tiedonhaku	86 %	84 %	89 %
Surffailu viihteellisellä osiolla	16 %	18 %	14 %
Tapahtuma- ja toimintakalenterin luku	45 %	58 %	31 %
JIBBOzine-verkkolehden luku	4 %	8 %	0 %
Muu	0 %	0 %	0 %

*Vastaajat ovat voineet valita yhden tai useamman käyttötarkoituksen.

Myös tässä vastaajaryhmässä yleisin vastaus on tiedonhaku, johon JIBBO-sivustoa voisi käyttää 86 % vastaajista. Toiseksi yleisin käyttötarkoitus on tapahtuma- ja toimintakalenterin lukeminen ja kolmantena tulee surffailu viihteellisellä osiolla. Vähiten vastauksia on kerännyt JIBBOzine-verkkolehden luku. Tähän käyttötarkoitukseen JIBBO-sivustoa voisi käyttää vain 4 % vastaajista. Sama järjestys pätee myös tarkasteltaessa erikseen tyttöjen ja poikien vastauksia. Tytöistä löytyisi muutama innokas myös JIBBOzine-verkkolehden lukuun.

5.5 JIBBO-sivuston sisällöt

Tässä luvussa käyn läpi, miten vastaajat suhtautuivat JIBBO-sivuston tiedonjakotapoihin (5.5.1) ja mitkä olivat heille tärkeimmät sisällöt (5.5.2) ja tieto-osiot (5.5.3) sivustolla.

5.5.1 Nuorten arviot tiedonjaosta JIBBO-sivustolla

Valtaosaltaan JIBBO-sivuston sisällöt liittyvät tavalla tai toisella tietoon ja tiedonjakoon. Tulosten perusteella voi todeta, että nuoret pitävät tiedonjakoa tärkeänä. Vastaajat (n=112) arvioivat erilaisia tiedonjakoon liittyviä väittämiä asteikolla viidestä yhteen: 5= täysin samaa mieltä, 4= melko samaa mieltä, 3= melko eri mieltä, 2= täysin eri mieltä ja 1= en osaa sanoa. Vastaukset ja niistä lasketut prosenttiosuudet ovat tarkemmin luettavissa liitteestä 3. Väittämät ovat:

- 1) Sivustolta löytyy hyödyllistä tietoa nuorille tärkeistä aihealueista
- 2) Tiedon löytäminen sivustolta on helppoa
- 3) Tieto on esitetty sivustolla selkeästi
- 4) Tieto on esitetty sivustolla ymmärrettävästi
- 5) Tieto-osioihin kootut linkkilistat ohjaavat hyvin lisätiedon lähteille

Jokaisen väittämän kohdalla moodi eli vastaus, jota on annettu eniten, on neljä, mikä tarkoittaa sitä, että eniten vastauksia on kerännyt vastausvaihtoehto *melko samaa mieltä*. Täysin tai melko eri mieltä väittämien kanssa on ollut jokaisen väittämän kohdalla vain

alle 10 % vastaajista. Vaikuttaisikin siltä, että JIBBO-sivustolla on onnistuttu tiedon jakamisessa, esittämisessä ja lisätiedon lähteille ohjaamisessa hyvin.

Reilut puolet vastaajista (53 %, n=112) on melko samaa mieltä siitä, että JIBBO-sivustolta löytyy hyödyllistä tietoa nuorille tärkeistä aiheista. Yhteensä 87 % on täysin tai melko samaa mieltä siitä, että sivustolta löytyy hyödyllistä tietoa, joten voi sanoa, että sivustolle on onnistuttu kokoamaan tietoa nuorille tärkeistä aiheista. Vastaajien mielestä tietoa myös löytyy sivustolta suhteellisen helposti. Lähes puolet vastaajista (46 %, n=112) on melko samaa mieltä ja noin kaksi viidesosaa (38 %, n=112) täysin samaa mieltä väittämän ”*Tiedon löytäminen sivustolta on helppoa*” kanssa. Tähän väittämään on kuitenkin tullut muihin väittämiin verrattuna enemmän myös kielteisiä vastauksia. 9 % vastaajista kokee, ettei tiedon löytäminen sivustolta ole helppoa.

JIBBO-sivustolla on kyetty esittämään tieto myös selkeästi ja ymmärrettävästi. Yhteensä 90 % (n=112) vastaajista on samaa mieltä siitä, että tieto on esitetty sivustolla selkeästi ja 91 % (n=112) sitä mieltä, että tieto on esitetty ymmärrettävästi. Myös tietosisoihin koottujen linkkilojien nähdään ohjaavan hyvin JIBBO-sivustolta lisätiedon lähteille. Täysin samaa mieltä tämän väitteen kanssa on vajaa kolmasosa (27 %, n=112) ja melko samaa mieltä reilu puolet (54 %, n=112) vastaajista.

Myös avoimen kysymyksen vastaukset tukevat näitä tuloksia. Kattavan tietomäärän lisäksi parhaana asiana JIBBO-sivustolla nousee esiin siellä olevan tiedon ajankohtaisuus, tarpeellisuus, selkeys, hyödyllisyys ja helppous. Tämä näkyy esimerkeistä 1–5.

- (1) ”siellä on tarpeellista tietoa”
- (2) ”Se, että tieto on selkeää ja helposti saatavilla”
- (3) ”Saa tietoa asioista jotka ajankohtaisia nuorelle”
- (4) ”Löytyy hyödyllistä tietoa nuorille!”
- (5) ”Asiat on selitetty tarkemmin kuin wikipediassa”

Sukupuolten välisessä tarkastelussa ilmenee, että suurin osa tytöistä ja pojista on täysin tai melko samaa mieltä tiedonjakoa koskevien väittämien kanssa. Tytöt ovat kuitenkin antaneet väittämiin poikia enemmän samanmielisyyttä osoittavia vastauksia. Merkittävimmät erot tyttöjen ja poikien välillä ovat suhtautumisessa siihen, ohjaavatko

linkkilistat hyvin lisätiedon lähteille. Kun yhteensä 93 % tytöistä kokee linkkilistojen ohjaavan hyvin lisätiedon lähteille, on poikien kohdalla vastaava luku 69 %. Vastaavasti kun tytöistä lähes kaikki (98 %) pitävät tiedon esittämistä JIBBO-sivustolla selkeänä, pojista näin ajattelee neljä viidesosaa (81 %). Samoin yhteensä yli 90 % tytöistä on samaa mieltä siitä, että tiedon löytäminen sivustolta on helppoa. Pojista näin ajattelee noin kolme neljäsosaa (76 %). Huolimatta pääosin myönteisistä arvioista myös muutamia eriäviä mielipiteitä mahtuu vastausten joukkoon. Eniten erimielisyyttä osoittavia vastauksia on kerännyt juuri väittämä ”*Tiedon löytäminen on sivustolta helppoa*”. Yhteensä sekä 9 % tytöistä että 9 % pojista on eri mieltä tämän väittämän kanssa.

Se, ovatko vastaajat käyneet JIBBO-sivustolla aikaisemmin vai eivät, ei tuo esiin mitään merkittävää eroa suhtautumisessa tiedonjakoa koskeviin väittämiin. Kyselytilanteessa ensimmäistä kertaa sivustolla käyneet vastaajat vaikuttavat suhtautuvan hieman aikaisemmin sivustolla käyneitä vastaajia positiivisemmin sivustolta löytyvän tiedon hyödyllisyyteen ja tiedon helppoon löydettävyyteen. 90 % ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneistä ja 80 % aiemmin sivustolla käyneistä on täysin tai melko samaa mieltä siitä, että JIBBO-sivustolta löytyy hyödyllistä tietoa nuorille.

Yhteensä 86 % ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneistä on myös täysin tai melko samaa mieltä siitä, että tiedon löytäminen sivustolta on helppoa, kun aiemmin sivustolla käyneiden kohdalla tuo prosenttiosuus on 80 %. Lähes yhtä mieltä nämä vastaajaryhmät ovat siitä, että tieto on esitetty sivustolla selkeästi ja ymmärrettävästi ja että linkkilistat ohjaavat hyvin lisätiedon lähteille. Näitä aiheita koskeviin väittämiin on yli neljä viidesosaa molempien ryhmien vastaajista antanut samanmielisyyttä osoittavan vastauksen.

Myöskään se, ovatko vastaajat osallistuneet kyselyyn kouluilta vai JIBBO-sivuston kautta, ei tuo tarkastelussa esiin kuin muutaman prosentin eroja suhtautumisessa tiedonjakoa käsitteleviin väittämiin (ks. liite 4). Vähintään neljä viidesosaa molemmista vastaajaryhmistä on arvioinut kaikkia tiedonjakoa koskevia väittämiä myönteisesti ja kielteiset arviot ovat yksittäisiä. Arvioista ei ilmene viitteitä siitä, että kouluvastaajat

olisivat pyrkineet arvioimaan väittämiä myönteisemmin minun ja JIBBO-työntekijän läsnäolon vuoksi.

5.5.2 Sisältöosiot

JIBBO-sivusto koostuu erilaisista sisältöosioista. Tieto-osioiden lisäksi sivustolla on viihteellinen osio, tapahtuma- ja toimintakalenteri, JIBBOzine-verkkolehti ja JIBBO-palveluista kertova JIBBO-info osio. Taulukkoon 15 olen koonnut vastaukset kysytessä sivuston tärkeimpiä sisältöjä.

Taulukko 15. JIBBO-sivuston tärkeimmät sisällöt.

Sisältö*	Kaikki (n=113)	Tytöt (n=58)	Pojat (n=55)
Tieto-osiot	80 %	83 %	76 %
Tapahtuma- ja toimintakalenteri	44 %	52 %	36 %
Viihteellinen osio	27 %	26 %	29 %
JIBBO-info	15 %	24 %	5 %
JIBBOzine-verkkolehti	6 %	10 %	2 %

*Yksi vastaaja on voinut vastata 1–3 mielestään tärkeää sisältöä JIBBO-sivustolla.

Kuten taulukosta 15 ilmenee, tärkein sisältö JIBBO-sivustolla on tieto-osiot. JIBBO-sivusto on nimenomaisesti tiedotussivusto, ja sellaisena sitä on nuorille markkinoitu. Tieto on varmasti yksi suurimmista, ellei suurin houkutin, sivustolla käymiseen. Tämä selittää sitä, että tieto-osiot nousevat JIBBO-sivuston tärkeimmäksi sisällöksi. Avointen vastausten perusteella vastaajat arvostavat sitä, että sivustolta löytyy paljon ja monipuolista tietoa monista eri aihealueista (ks. esim. 6–9).

(6) ”paljon tietoa nuorille kuuluvista asioista”

(7) ”Monipuolista tietoa monista tärkeistä asioista”

(8) ”Tietoa ulkomaille lähdöstä, koulutuksesta ja nuorten oikeuksista ja ikärajoista”

(9) ”Tieto-osiot”

Toiseksi tärkein sisältö JIBBO-sivustolla on tapahtuma- ja toimintakalenteri. Siihen on pyritty keräämään seudun kaikki nuoria koskettavat tapahtumat, uutiset, tiedotteet ja niin edelleen. Ne löytyvät etusivulla olevasta kalenterista helposti vilkaisemalla. Luultavasti muun muassa nämä syyt tekevät tapahtuma- ja toimintakalenterista tärkeän sisällön monelle vastaajalle. Kolmanneksi tärkeimpänä sisältönä vastaajat pitävät viihteellistä osiota. Esimerkiksi JIBBOtv ja viihteellisellä osiolla olevat paikallisten bändien tekemät musiikkivideot mainittiin muutamassa avoimessa vastauksessa parhaiksi asioiksi sivustolla (esim. 10–11). Kehitysehdotuksissa viihteelliselle osiolle ehdotetaan lisää sisältöä kuten viikon tai päivän sarjakuvaa, pelejä ja ylipäättänsä musiikkia (esim. 12–14).

(10) ”jibbo tv”

(11) ”Video marras-rockista jossa esiintyy tosi hyvä bändi”

(12) ”Etusivulle viikon/päivän sarjakuva.”

(13) ”Tänne voisi kehitellä jonkin pelin”

(14) ”musiikki”

Saamani tulokset tärkeimmistä sisällöistä vastaavat melko hyvin aiemman JIBBO-kyselyn tuloksia lukuvuodelta 2006–2007, jolloin kiinnostavimmiksi aiheiksi nousivat eri tieto-osiot ja JIBBO-sivuston viihteellinen osio (Hunnakko 2007: 11).

Sekä tyttöjen että poikien vastauksissa sisältöjen tärkeysjärjestys on sama: tieto-osiot, tapahtuma- ja toimintakalenteri, viihteellinen osio, JIBBO-info ja JIBBOzine-verkkolehti. Tosin tytöille JIBBO-info on lähestulkoon yhtä tärkeä kuin sivuston viihteellinen osio. Tytöt pitävät tieto-osioita, tapahtuma- ja toimintakalenteria, verkkolehteä ja JIBBO-info -osiota tärkeämpinä kuin pojat. Pojat taas pitävät sivuston viihteellistä osiota tärkeämpänä kuin tytöt. Tytöille tieto vaikuttaa olevan pääasia, kun taas pojat kaipaavat tiedonjaon rinnalle myös viihdyttävää sisältöä.

Myös aiemmin JIBBO-sivustolla käyneiden ja kyselytilanteessa ensi kertaa kyselytilanteessa sivustoon tutustuneiden vastauksissa on hienoisia eroja kysyttäessä tärkeimpiä sisältöjä. Taulukosta 16 näkyy, mitkä sivuston sisällöistä ovat tärkeimpiä näille vastaajaryhmille. Molemmille vastaajaryhmille tieto-osiot ovat selvästi tärkein sisältö JIBBO-sivustolla. Ensikertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneille vastaajille se

on jopa hieman tärkeämpi kuin vertailuryhmälle. Tapahtuma- ja toimintakalenteri puolestaan on lähes yhtä tärkeä molemmille vastaajaryhmille, kun taas viihteellinen osio näyttäisi olevan jonkin verran tärkeämpi aiemmin sivustolla käyneille. Ensikertaa sivustolla kyselytilanteessa vierailleet pitävät JIBBOzine-verkkolehteä ja JIBBO-infoa tärkeäimpinä sisältöinä kuin vertailuryhmän vastaajat.

Taulukko 16. JIBBO-sivuston tärkeimmät sisällöt: aiemmin käyneet ja ensikertalaiset.

Sisältö *	Aiemmin sivustolla käyneet vastaajat			Ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneet vastaajat		
	Kaikki (n=35)	Tytöt (n=20)	Pojat (n=15)	Kaikki (n=77)	Tytöt (n=38)	Pojat (n=39)
Tieto-osiot	71 %	80 %	60 %	83 %	84 %	82 %
Tapahtuma- ja toimintakalenteri	43 %	50 %	33 %	44 %	53 %	36 %
JIBBOn viihteellinen osio	43 %	35 %	53 %	21 %	21 %	21 %
JIBBOzine-verkkolehti	0 %	0 %	0 %	9 %	16 %	3 %
JIBBO-info	11 %	20 %	0 %	17 %	26 %	8 %

*Yksi vastaaja on voinut vastata 1–3 mielestään tärkeää sisältöä JIBBO-sivustolla.

Kun vertailee tuloksia sukupuolittain, huomaa, että tytöille lähes kaikki JIBBO-sivuston sisällöt ovat tärkeämpiä kuin pojille. Tämä pätee riippumatta siitä, ovatko tytöt käyneet sivustolla aikaisemmin vai eivät. Tieto-osiot ovat selvästi tärkein sisältö sekä tytöille että pojille molemmissa vastaajaryhmissä. Seuraavaksi tärkeimmissä sisällöissä tulee sitten hajontaa. Aiemmin sivustolla käyneille tytöille toiseksi tärkein sisältö on tapahtuma- ja toimintakalenteri, jota seuraa sivuston viihteellinen osio. Aiemmin sivustolla käyneille pojille viihteellinen osio on tapahtuma- ja toimintakalenteria tärkeämpi. Ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneille tytöille toiseksi tärkein sisältö on myös tapahtuma- ja toimintakalenteri. Kolmannen sijan vie kuitenkin JIBBO-info ennen viihteellistä osiota. Ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneille pojille taas tietosioiden jälkeen tärkein sisältö on tapahtuma- ja toimintakalenteri, jonka jälkeen kolmantena tulee sivuston viihteellinen osio.

5.5.3 Tieto-osiot

Kun tarkastellaan tieto-osioita yksittäin, nousevat tärkeimmiksi muun muassa koulutuksesta, urasta ja työstä, kansainvälisyydestä ja arkielämästä kertovat tieto-osiot. *Koulutus*-osiota pitää itselleen tärkeänä 88 %, *ura ja työ* -osiota 61 %, *maailmalle*-osiota 43 % ja *arkielämä*-osiota 37 %. Muut osiot, oikeudet, terveys ja nuorisotyö, jäävät selvästi jälkeen suosituimmista osioista. Tieto-osiot ja niiden kannatus selviää yksityiskohtaisemmin taulukosta 17.

Taulukko 17. Tärkeimmät tieto-osiot.

Tieto-osio *	Kaikki (n=113)	Tytöt (n=58)	Pojat (n=55)
Koulutus	88 %	84 %	91 %
Ura ja työ	61 %	57 %	65 %
Maailmalle	43 %	50 %	36 %
Arkielämä	37 %	36 %	38 %
Oikeudet	27 %	17 %	36 %
Terveys	27 %	36 %	16 %
Nuorisotyö	18 %	19 %	16 %

*Jokainen vastaaja sai valita kolme itselleen tärkeintä tieto-osiota.

Kolmen tärkeimmän tieto-osion joukkoon kuuluvat koulutuksesta, urasta ja työstä sekä kansainvälisistä asioista kertovat tieto-osiot. Tämä tulos peilaa hyvin vastaajien tämän hetkistä elämäntilannetta. He käyvät parhaillaan koulua ja suurin osa heistä on sen ikäisiä, että he miettivät tulevaisuuden koulutusvaihtoehtoja. Kysely on toteutettu keväällä, jolloin koulujen yhteishaut ovat ajankohtaisia ja kesätöiden etsintä kiivaimmillaan. Kansainvälisyys liittyy tämän ikäisten nuorten elämään muun muassa siten, että heillä on myös mahdollisuus lähteä ulkomaille vaihto-oppilaaksi, osallistua kielikursseille tai matkustella muuten vain. Neljänneksi tärkein tieto-osio on *Arkielämä*-osio. Myös arkielämästä kertovien tietojen suosio on ymmärrettävää. Siinä osiossa kerrotaan esimerkiksi asumisesta ja raha-asioista, jotka alkavat olla ajankohtaisia asioita vastaajien elämäntilanteessa. Itsenäistymisen kynnyksellä nuoret pohtivat näitä asioita ja tarvitsevat niistä lisätietoa. Kaikki nämä aiheet näkyvät myös nuorten tiedonhakua

käsitlevässä tutkimuksessa. Agosto ja Hughes-Hassell (2005: 141, 159–160) ovat tutkimuksessaan huomanneet, että nuoret tarvitsevat tietoa erityisesti kouluun, työhön, arkielämään, vapaa-ajan viettoon ja itsensä kehittämiseen liittyvistä asioista.

Tyttöjen ja poikien välillä on eroja tieto-osioiden tärkeydessä, mutta kovinkaan suuria nämä erot eivät ole. Molemmille sukupuolille selkeästi tärkeimpiä tieto-osioita ovat koulutuksesta sekä urasta ja työstä kertovat osiot. Pojille nämä sekä oikeuksista kertova osio ovat jonkin verran tärkeämpiä kuin tytöille. Tytöt taas pitävät kansainvälisyydestä kertovaa *Maailmalle*-osiota, seudun nuorisotyöstä kertovaa osiota ja terveydestä kertovaa osiota tärkeämpinä kuin pojat. On helppo ymmärtää, että terveystieto kiinnostaa tyttöjä enemmän. Tässä tieto-osiossa puhutaan esimerkiksi seurustelusta ja ravintoasioista, jotka ovat tärkeitä ja ajankohtaisia asioita useille teini-ikäisille tytöille. Oikeuksista kertovassa osiossa taas keskitytään esimerkiksi asepalvelukseen, jokamiehen oikeuksiin ja poliisiasioihin. Nämä taas kuuluvat ehkä yleisemmin poikien maailmaan ja kiinnostuksen kohteisiin. Myös helsinkiläisten nuorten keskuudessa tehdyssä selvityksessä samantyylliset aiheet, kuten työt, koulutus, kansainvälisyys, oikeudet sekä seurustelu, nousivat tärkeiksi (Storlund 1998: 24). Samoin aiemmin Hunnakon tekemässä JIBBO-kyselyssä (ks. 1.4.3) erityisesti arkielämästä, kansainvälisyydestä ja koulutuksesta kertovat tieto-osiot kiinnostivat nuoria (Hunnakko 2007: 11).

Kyselyyn vastanneet nuoret saivat ilmaista mielipiteensä avoimessa kysymyksessä myös siitä, millaisista muista asioista he haluaisivat tietoa JIBBO-sivustolta. Tähän kysymykseen vastasi 33 vastaajaa, mutta vain 12 vastauksessa on ilmaistu yksi tai useampi asia, josta haluttaisiin saada tietoa JIBBO-sivuston kautta. Muissa vastauksissa korostuu se, että JIBBO-sivustolla on jo tarpeeksi tietoa tai se, että sinne ei tarvita lisää tietoa.

Aihepiirit, joista tietoa haluttaisiin, ovat moninaisia. Tietoa haluttiin esimerkiksi harrastuksista, koulutusvaihtoehdoista, nuorten tapahtumista ja erilaisista 4H-yhdistyksen järjestämistä kursseista kuten 4H-dogsitter -kurssista. Myös nuorten pohtimissa kehitysehdotuksissa näkyivät samanlaiset aiheet (esim. 15–16).

(15) ”Lukisi opiskelupaikkoja.”

(16) ”Esimerkiksi noita 'harrastus' kohtia selaillessa olisi hyvä saada tietää joitakin yhteystietoja. Jos joku till exempel haluaa aloittaa jääkiekon peluun, olisi mukava tietää keneen ottaa yhteyttä ja saada lisätietoja jne.”

Harrastusmahdollisuuksista, koulutuksesta ja tapahtumista löytyy kyllä tietoa JIBBO-sivustolta, mutta se ei nähtävästikään ole sellaista, mitä nämä vastaajat ovat toivoneet. Näiden aiheiden lisäksi sivustolta haluttiin saada tietoa myös asepalveluksesta, koulu-kiusaamisesta sekä siitä, miten kiusaaminen on mahdollista saada loppumaan. JIBBO-sivustolta saa jonkin verran perustietoa asepalveluksesta, minkä lisäksi sivustolla on aiheeseen liittyviä linkkejä. Asepalveluksesta tietoa haluava nuori toivoo kuitenkin, että sivustolla kerrottaisiin asiasta tarkemmin eikä vain ohjattaisi linkkien kautta muille sivustoille. Myös muutamissa kehitysehdotuksissa toivottiin sivustolle yleisesti lisää tietoja ja linkkejä aihepiirejä sen tarkemmin määrittelemättä (esim. 17–18).

(17) ”more info”

(18) ”Vois lisätä linkkejä eri asioihin liittyville sivuille.”

Vastaajien mielestä JIBBO-sivustolla on siis jo paljon sellaista tietoa, jota he tarvitsevat. Löytyy kuitenkin yksittäisiä aiheita, kuten koulukiusaaminen, joita tiedonjaossa ei ole otettu huomioon. Joistakin aiheista vastaajat taas toivoisivat enemmän ja tarkempaa tietoa. Tällaisia aihepiirejä ovat vastausten perusteella harrastukset, nuorten tapahtumat ja erilaiset omalla kotiseudulla järjestettävät kurssit. Yleisen tiedon ohella tähän paikallisempaan tietoon voisi olla hyvä panostaa. Sivustolta löytyy jo alusta (kalenteri), johon kunnat voisivat ahkerammin tällaista tietoa lisätä.

5.6 JIBBO-sivuston toiminnallisuus

Nykyisin internet sosiaalisena mediana tarjoaa nuorille monenlaisia mahdollisuuksia osallistua itse verkkosivustojen toimintaan ja tuottamiseen. Kuten taulukosta 18 voi päätellä, verkkosivustojen vuorovaikutteiset palvelut ja mahdollisuus sisällöntuotantoon ovat nuorille yleisesti tärkeitä.

Vuorovaikutteisia palveluja pitää verkkosivustoilla tärkeinä yhteensä noin kaksi kolmasosaa vastaajista. Selkeässä vähemmistössä ovat ne vastaajat, joille vuorovaikutteiset palvelut eivät ole tärkeitä. Vuorovaikutteisuus verkkosivustoilla kasvaa koko ajan ja oikeastaan kaikki internetin käyttäjät joutuvat tekemisiin tällaisten palvelujen ja toimintojen kanssa. Nuorten suosimilla verkkosivustoilla vuorovaikutteisuus ja vuorovaikutteiset palvelut ovat arkipäivää. Tämä näkyy myös vastauksista. Nuoret ovat tottuneet siihen, etteivät ole verkossa vain passiivisia vastaanottajia vaan yhä useammin aktiivisia toimijoita.

Taulukko 18. Sisällöntuotantomahdollisuuksien ja vuorovaikutteisten palvelujen tärkeys verkkosivustolla (n=113).

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Vuorovaikutukseen perustuvat palvelut verkkosivustoilla ovat mielestäni tärkeitä	13 %	52 %	13 %	1 %	20 %	99 % *
Mahdollisuus tuottaa itse sisältöä verkkosivustolle on mielestäni tärkeää	12 %	41 %	19 %	4 %	24 %	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %.

Mahdollisuutta tuottaa itse sisältöä verkkosivustolle pitää tärkeänä yhteensä reilut puolet vastaajista. Eri mieltä sisällöntuotantomahdollisuuden tärkeydestä on kuitenkin noin neljännes vastaajista, joten ihan yksiselitteisen tärkeää sisällöntuotantomahdollisuus verkkosivustoilla ei vastaajien mielestä ole. Vaikka osa nuorista haluaakin osallistua ja toimia aktiivisesti verkossa tuottaen omia sisältöjä, kaikilla tätä tarvetta ei ole. Näille nuorille sisältöjen kokeminen ja vastaanottaminen voi olla tärkeämpää kuin niiden tuottaminen.

Sukupuolten välisestä vertailusta taulukossa 19 ilmenee, että tytöille vuorovaikutteiset palvelut ja mahdollisuus sisällöntuotantoon ovat tärkeämpiä kuin pojille. Vuorovaikutteisia palveluja pitää tärkeinä tytöistä noin kolme neljäsosaa (74 %) ja pojista reilu

puolet (56 %). Yhteensä noin kolme viidesosaa (61 %) tytöistä on samaa mieltä siitä, että mahdollisuus sisällöntuotantoon on tärkeä. Pojista näin ajattelee reilut kaksi viidesosaa (44 %).

Taulukko 19. Sisällöntuotantomahdollisuuksien ja vuorovaikutteisten palvelujen tärkeys verkkosivustolla sukupuolittain.

Vuorovaikutukseen perustuvat palvelut verkkosivustolla ovat mielestäni tärkeitä	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Tytöt (n=58)	19 %	55 %	10 %	0 %	16 %	100 %
Pojat (n=55)	7 %	49 %	16 %	2 %	25 %	99 % *
Mahdollisuus tuottaa itse sisältöä verkkosivustolle on mielestäni tärkeää	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Tytöt (n=58)	14 %	47 %	17 %	3 %	19 %	100 %
Pojat (n=55)	9 %	35 %	22 %	5 %	29 %	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %.

Nuorilla on halutessaan mahdollisuus osallistua tiedon tai muun materiaalin tuottamiseen JIBBO-sivustolle sekä JIBBOzine-verkkolehden toimitustyöhön. Taulukosta 20 näkyy, miten halukkaita nuoret ovat osallistumaan tiedon tuottamiseen. Taulukosta 21 puolestaan näkyy vastaajien halukkuus JIBBOzinen toimittamiseen.

Taulukko 20. Osallistumishalukkuus tiedon tuottamiseen JIBBO-sivustolle.

Haluaisitko olla mukana tuottamassa tietoa JIBBO-sivustolle?	Kaikki (n=113)	Tytöt (n=58)	Pojat (n=55)
Kyllä	4 %	7 %	0 %
En	58 %	47 %	71 %
En osaa sanoa	38 %	47 %	29 %
Yht.	100 %	101 % *	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on yli 100 %.

Taulukko 21. Osallistumishalukkuus JIBBOZinen toimittamiseen.

Haluaisitko osallistua JIBBOzine-verkkolehden toimittamiseen?	Kaikki (n=113)	Tytöt (n=58)	Pojat (n=55)
Kyllä	4 %	7 %	0 %
En	72 %	60 %	84 %
En osaa sanoa	25 %	33 %	16 %
Yht.	101 % *	100 %	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on yli 100 %.

Halukkuutta tiedon tuottamiseen JIBBO-sivustolle ei vastaajien joukossa siis juuri ole. Vain muutama tyttö olisi halukas osallistumaan tiedotustyöhön. Vastaajia, jotka eivät osaa sanoa kantaansa on kuitenkin vajaat kaksi viidesosaa, joten tästä porukasta voi löytyä myös sellaisia nuoria, joilta halukkuutta tiedotustyöhön saattaisi löytyäkin. Myöskään JIBBOZinen toimittamiseen ei halukkaita löydy kuin muutama. Epävarmoja vastaajia on kuitenkin neljänneksen verran, joten kyselyyn osallistuneita lukiota kannattaisi lähestyä asian merkeissä.

JIBBO-sivuston viihteelliselle osiolla toivotaan nuorten tuottamaa materiaalia, kuten musiikkivideoita, videoita, nuorten kirjoittamia tarinoita, piirustuksia, valokuvia ja niin edelleen. Taulukosta 22 näkyy, kuinka suuri osa vastaajista olisi halukas tuottamaan omaa materiaalia JIBBO-sivustolle.

Taulukko 22. Halukkuus oman materiaalin tuottamiseen JIBBO-sivustolle.

Haluaisitko tuottaa omaa musiikillista, kirjallista tai kuvallista materiaalia JIBBO-sivustolle?	Kaikki (n=113)	Tytöt (n=58)	Pojat (n=55)
Kyllä	12 %	14 %	9 %
En	61 %	48 %	75 %
En osaa sanoa	27 %	38 %	16 %
Yht.	100 %	100 %	100 %

Oman materiaalin tuottamiseen halukkaita löytyy hieman enemmän kuin halukkaita tiedon tuottamiseen tai verkkolehden toimittamiseen. Sekä tyttöjen että poikien joukosta löytyy muutamia sellaisia, jotka haluaisivat tuottaa JIBBO-sivustolle omaa materiaalia.

Vastaajille oli mahdollisuus esittää näkemyksenä myös siitä, millaisia vuorovaikutteisia palveluja he JIBBO-sivustolle haluaisivat tai mitä siellä olisi hyvä olla. Helsingiläisten nuorten keskuudessa tehdyssä selvityksessä nousi jo reilut 10 vuotta sitten esiin, että nuoret toivovat nuorisotiedotussivustolle keskustelumahdollisuutta ja virtuaalineuvojaa (Storlund 1998: 25). Yleisesti nuorisotiedotussivustoilla vuorovaikutteiset palvelut ovat keskustelufoorumeita sekä kysymys- ja palautepalstoja. Nyt ajankohtainen palvelu on reaaliaikainen keskustelumahdollisuus nuorisotyöntekijän kanssa. Tällainen palvelu on jo käytössä esimerkiksi Habbo Hotellissa ja IRC-Galleriassa, mutta sen toteuttaminen nuorisotiedotussivustollekaan ei olisi mahdotonta.

Taulukoon 23 olen koonnut vastaukset vuorovaikutteisiin palveluihin liittyen. Liitteestä 5 löytyvät vastaukset sukupuolittain jaoteltuina.

Taulukko 23. Halukkuus vuorovaikutteisten palvelujen saamiseen JIBBO-sivustolle (n=112)*.

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Haluaisin, että sivuston keskustelufoorumi olisi toiminnassa	21 %	28 %	6 %	4 %	41 %	100 %
Mielestäni kysymyspalsta olisi hyvä palvelu sivustolla	32 %	56 %	2 %	0 %	10 %	100 %
Sivustolla olisi hyvä olla toiminto, jonka kautta voisi antaa palautetta sivustosta	30 %	47 %	6 %	3 %	13 %	99 % **
Haluaisin, että sivustolla olisi mahdollisuus keskustella virtuaalisesti nuorisotyöntekijän kanssa	21 %	38 %	16 %	3 %	21 %	99 % **

*Yksi vastaaja on jättänyt vastaamatta näihin väittämiin.

**Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %.

Eniten vastaajat haluaisivat JIBBO-sivustolle kysymyspalsta. Se olisi yhteensä 88 % mielestä hyvä palvelu sivustolla. Vähiten kannatusta puolestaan saa keskustelufoorumi. JIBBO-sivustolla on keskustelufoorumi, joka ei kuitenkaan ole avoinna sinne tulleiden

epäasiallisten viestien vuoksi. Noin puolet vastaajista haluaisi, että keskustelufoorumi olisi avoinna ajatustenvaihtoon.

Keskustelufoorumia käsittelevään väittämään on tullut paljon myös *en osaa sanoa* - vastauksia. Luulen tämän johtuvan osaksi siitä, että väittämän sanamuoto on hieman epäselvä. Olisi ehkä ollut parempi muotoilla väittäjä muotoon: ”*Haluaisin, että sivustolla olisi keskustelufoorumi*”. Nyt tuo toiminnassa-sana on saattanut sekoittaa vastaajien ajatuksia. Kysymyksen väittämät olisi ehkä muutenkin ollut parempi muotoilla siten, että olisin kartoittanut sitä kuinka tarpeellisia nämä palvelut JIBBO-sivustolla nuorten mielestä olisivat. Vastausvaihtoehdot olisin sitten voinut muuttaa esimerkiksi muotoon tarpeellinen, jokseenkin tarpeellinen, ei kovinkaan tarpeellinen ja ei lainkaan tarpeellinen.

Kysymyspalstan ohella vastaajat pitäisivät hyvänä asiana myös jonkinlaista palautetointoa. Noin kolme neljäsosaa (77 %) vastaajista on samaa mieltä siitä, että JIBBO-sivustolla olisi hyvä olla toiminto, joka mahdollistaisi palautteen antamisen. Noin kolme viidesosaa (59 %) vastaajista haluaisi myös, että JIBBO-sivustolla voisi keskustella virtuaalisesti nuorisotyöntekijän kanssa. Vastaajilla on siis selkeä toive siitä, että JIBBO-sivustolle saataisiin vuorovaikutteisia palveluja. Vain 10 % tai vähemmän vastaajista ei haluaisi JIBBO-sivustolle keskustelufooriumia, kysymys- tai palautetointoa. Virtuaalisen keskustelumahdollisuuden kohdalla tuo luku tosin on noin 20 %. Näille vastaajille saattaisi riittää mieltä askarruttavista asioista puhuminen ja kysyminen esimerkiksi keskustelufoorumilla tai kysymyspalstalla. Nuorisotiedotus-sivustoilla tällainen palvelu olisi uutta, ja sitä mistä ei vielä juuri tiedä on helppo myös vastustaa.

Sukupuolten välisessä tarkastelussa ilmenee, että tytöt haluaisivat JIBBO-sivustolle vuorovaikutteisia palveluja poikia innokkaammin. Kysymyspalstan haluaisi sivustolle yhteensä 95 % tyttövastaajista ja 82 % poikavastaajista. Noin puolet tytöistä haluaisi, että sivuston keskustelufoorumi olisi toiminnassa. Poikien kohdalla vastaava luku on 45 %. Selkein ero tyttöjen ja poikien välillä on siinä haluaisivatko he sivustolle mahdollisuuden virtuaaliseen keskusteluun nuorisotyöntekijän kanssa. Tytöistä noin

kolme neljäsosaa (73 %) haluaisi tällaisen vuorovaikutteisen palvelun JIBBO-sivustolle. Pojista tällaista palvelua kannattaa vajaa puolet. Tämän väitteen kohdalle on osunut myös eniten erimielisyyttä osoittavia vastauksia. Pojista yhteensä 30 % ja tytöistä 7 % ei haluaisi sivustolle mahdollisuutta keskustella virtuaalisesti nuorisotyöntekijän kanssa.

Myös vastaajien pohtimissa kehitysehdotuksissa ilmeni halukkuutta vuorovaikutteisten palvelujen saamiseksi JIBBO-sivustolle. Erityisesti keskustelufoorumi ja kysymyspalsta olivat nuorten toiveissa (esim. 19–20).

(19) ”toimiva keskustelufoorumi ja kyselypalsta”

(20) ”Sivustolla saisi esittää kysymyksiä nuorisotyöntekijöille.”

Eräs vastaaja mainitsi myös erikoisemman vuorovaikutteisen palvelun huutoboxin (esim. 21).

(21) ”Sivulla voisi olla myös musiikkisoitin ja huutopoksi, eli laatikko mihin voi kirjoittaa”

Myös huutoboxin voisi nähdä lisäävän JIBBO-sivuston vuorovaikutteisuutta.

5.7 JIBBO-sivuston käytettävyys ja ulkoasu

Yksi tärkeimmistä asioista verkkosivustolla on hyvä käytettävyys ja miellyttävä ulkoasu. Nuoret toivovat nuorisotiedotussivustolta selkeyttä ja houkuttelevuutta (Storlund 1998: 25). Selkeä enemmistö vastaajista on arvioinut JIBBO-sivuston käytettävyyttä ja ulkoasua koskevia väittämiä myönteisesti. Jokaisen väittämän kohdalla reilusti yli puolet vastaajista on antanut siihen samanmielisyyttä osoittavan arvion. Vastaajien arviot JIBBO-sivuston käytettävyydestä ja ulkoasusta selviävät yksityiskohtaisemmin taulukosta 24.

Taulukko 24. JIBBO-sivuston käytettävyys ja ulkoasu.

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Sivusto on selkeä kokonaisuus (n=113)	35 %	53 %	4 %	0 %	7 %	99 % *
Sivuston etusivu houkuttelee käyttämään sivustoa(n=113)	13 %	50 %	23 %	4 %	9 %	99 % *
Valikot ovat helppokäyttöisiä (n=113)	43 %	43 %	7 %	0 %	6 %	99 % *
Sivustolla on helppo liikkua (n=113)	44 %	40 %	8 %	1 %	7 %	100 %
Sivuston etusivulle on helppo palata (n=113)	20 %	40 %	18 %	13 %	9 %	100 %
Sivustolla ei pääse eksymään (n=113)	24 %	50 %	15 %	1 %	10 %	100 %
Otsikot kuvaavat hyvin sivuston sisältöjä (n=113)	30 %	51 %	8 %	0 %	11 %	100 %
Teksteissä käytetty kirjasinlaji on helppolukuinen (n=113)	47 %	45 %	2 %	0 %	6 %	100 %
Sivuston värit ovat miellyttävät (n=113)	28 %	40 %	20 %	4 %	7 %	99 % *
Kuvat elävöittävät sivustoa (n=112) **	47 %	44 %	3 %	0 %	6 %	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %.

**Yksi vastaaja on jättänyt vastaamatta.

Yhteensä yli 90 % vastaajista pitää teksteissä käytettyä kirjasinlajia (Trebuchet MS) helppolukuisena ja ajattelee, että sivustolla olevat kuvat elävöittävät sen ulkoasua. Noin kolme neljäsosaa (74 %) vastaajista on sitä mieltä, ettei sivustolla pääse eksymään. Reilut kolme viidesosaa vastaajista taas kokee JIBBO-sivuston etusivun houkuttelevana (63 %), sivuston etusivulle palaamisen helppona (60 %) sekä sivustolla käytetyt värit, vihreän ja oranssin, miellyttävinä (68 %).

Yli 80 % vastaajista pitää JIBBO-sivustoa selkeänä kokonaisuutena, valikoita helppokäyttöisinä, sivustolla liikkumista helppona ja otsikoita sisältöjä kuvaavina. Tämä tulos saa tukea myös avoimen kysymyksen vastauksista. Monen vastaajan mielestä parasta

JIBBO-sivustossa on juuri sen selkeys, helppokäyttöisyys ja -lukuisuus sekä nopeus (esim. 22–26).

- (22) ”Selkeys”
- (23) ”Helppolukuiset valikot”
- (24) ”Selkeä, helppokäyttöinen ja nopea”
- (25) ”Helppo käyttää”
- (26) ”Otsikot linkeissä helppo ymmärtää”

Näiden käytettävyyttä ja ulkoasua käsittelevien tulosten perusteella voi todeta, että JIBBO-sivustolla verkkosivustojen laatukriteerejä on onnistuttu noudattamaan melkoisen hyvin. Valtaosa vastaajista pitää sivuston ulkoasua miellyttävänä ja kokee sivuston käytön helpoksi.

Ne käytettävyyteen ja ulkoasuun liittyvät asiat, jotka ovat keränneet vastaajilta suhteellisen suuren määrän myös kielteisiä arvioita, koskevat JIBBO-sivuston etusivun houkuttelevuutta, etusivulle palaamisen helppoutta, mahdollisuutta liikkua sivustolla eksymättä sekä sivuston värejä. Yhteensä 27 % on eri mieltä etusivun houkuttelevuudesta ja 24 % sivuston värien miellyttävyydestä. Avoimissa vastauksissa nuoret pohtivat seuraavanlaisia kehitysehdotuksia, joilla voitaisiin parantaa sekä koko sivuston että etusivun houkuttelevuutta (esim. 27–31).

- (27) ”erilaiset värit tai jotain muuta vähän mikä tekisi sivusta houkuttavamman. nyt aika tylsän tuntuinen ulkoasu.”
- (28) ”Enemmän kuvia ja värejä, ei vain vihreää!!!!”
- (29) ”vaihtaa kerran kuukaudessa värejä ja sivun teemaa.”
- (30) ”Etusivua voisi kehittää”
- (31) ”Ensin etu sivus vois olla joku nuoriohjaajien kuvia ja sit niit palkkia jot sellainen selkee ja tietäis miten sinne keskustelu palstoille vois mennä... Kaikkeee sellaista pientä...”

Näyttääkin siltä, että koko JIBBO-sivuston ja etusivun ulkoasu kaipaa nuorten mielestä uudistusta. On kuitenkin vaikea sanoa, mihin suuntaan ulkoasua tulisi lähteä kehittämään, sillä konkreettisia kehitysehdotuksia ei monessakaan vastauksessa ollut.

Toinen ongelmakohta liittyy JIBBO-sivustolla liikkumiseen. Vajaa viidesosa (16 %) vastaajista kokee, että sivustolle on mahdollista eksyä. Lähes kolmasosa (31 %) vastaajista taas on täysin tai melko eri mieltä siitä, että JIBBO-sivuston etusivulle on helppo palata. Myös kehitysehdotuksissa tulee esiin se, että sivuston etusivulle palaamista tulisi helpottaa selkeän linkin avulla (esim. 32–35).

- (32) ”etusivulle palaamiseen voisi olla erillinen linkki, jossa lukee 'etusivu', jos käyttää ensimmäisiä kertoja, ei tajua että info=etusivu”
- (33) ”Etusivulle pitäisi päästä Jibbo logoa painamalla.”
- (34) ”Etusivulle-painike saisi olla paremmin esillä.”
- (35) ”Selkeyttämällä valikoita niin että etusivulle pääsee helpostis”

Verkkosivustoille laaditun laatukriteeristön mukaan on tärkeää, että käyttäjä pääsee helposti palaamaan sivuston etusivulle esimerkiksi logon tai erillisen tekstilinkin kautta (Valtionvarainministeriö 2007: 46). JIBBO-sivustolla vain osassa sivuja on tekstilinkki, jota painamalla pääsee takaisin etusivulle. Sivuston käytön helpottamiseksi tekstilinkki olisi hyvä saada jokaiselle sivulle.

Lähinnä käytettävyyteen liittyviä kehitysehdotuksia ovat myös ne, joissa vastaajat toivoivat JIBBO-sivuston ja sen toimintojen selkeyttämistä. Sivuston selkeyttämisen ohella esimerkiksi tiedonhakua toivottiin selkeämmäksi ja tekstejä tiiviimmiksi. Sivustolle toivottiin myös lisää valikoita ja viihteellisen osion videosoittimen painikkeisiin ehdotettiin muutosta. Nämä kehittämissuhteet näkyvät esimerkeistä 36–39.

- (36) ”Osa tiedoista turhia esim. arkielämäosio. Pitäisi tehdä selkeämpi kokonaisuus.”
- (37) ”Selkeyttämällä tiedon hakua.”
- (38) ”Tekstiä voisi tiivistää enemmän ja luoda enemmän valikoita, mikä nopeuttaisi sivuston selaamista.”
- (39) ”videosoittimen fullscreen nappi on aika hyvin piilotettu kauas soittimesta. sen voisi siirtää loogisempaan paikkaan.”

JIBBO-sivuston selkeys, kuten muutkin esimerkiksi käytettävyyteen ja ulkoasuun liittyvät asiat, ovat hyvin yksilökohtaisia. *Mikä on parasta JIBBO-sivustolla?* - kysymyksen vastauksissa sivustoa kiiteltiin selkeydestä ja helppokäyttöisyydestä.

Vähemmistössä näyttävät olevan ne vastaajat, jotka kokevat sivuston epäselväksi ja ei-loogiseksi.

Se, ovatko vastaajat käyneet JIBBO-sivustolla aiemmin vai eivät, näkyy pieninä eroina käytettävyyttä ja ulkoasua käsittelevien väittämien arvioinneissa (ks. liite 6). Eniten myönteisiä arvioita sivustolla aiemmilta on kerännyt väittämä ”*Kuvat elävöittävät sivustoa*”. Ensi kertaa kyselytilanteessa sivustoon tutustuneet ovat puolestaan antaneet eniten myönteisiä arvioita väittämään ”*Teksteissä käytetty kirjasinlaji on helppolukuinen*”. Kymmenestä käytettävyyttä ja ulkoasua käsittelevästä väittämästä kuudessa ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneet ovat antaneet enemmän myönteisiä arvioita kuin aiemmin sivustolla käyneet. Nämä väittämät käsittelevät valikoiden helppokäyttöisyyttä, sivustolla liikkumisen ja etusivulle palaamisen helppoutta, kuvaavia otsikoita, helppolukuista kirjasinlajia ja sitä, ettei sivustolla pääse eksymään. Suurimmat erot myönteisissä arvioissa ovat etusivulle palaamista ja sivustolle eksymistä käsittelevissä väittämässä. Molempien väittämien kohdalla ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneet ovat antaneet 16 % enemmän myönteisiä arvioita kuin vertailuryhmän vastaajat.

Tarkastelin myös kouluvastaajien ja JIBBO-sivuston kautta vastanneiden arvioita sivuston käytettävyydestä ja ulkoasusta (liite 7) arvioidakseni, onko vastaustapa aiheuttanut eroja arvioihin. Molemmat vastaajaryhmät ovat antaneet sivuston käytettävyyttä ja ulkoasua käsitteleviin väittämiin jokaiseen vähintään 57 % myönteisiä vastauksia. Suurimmat erot myönteisissä arvioissa vastaajaryhmien välillä liittyvät väittämiin, jotka käsittelevät JIBBO-sivustolla liikkumista yleensä ja sivuston etusivulle palaamista. Kun yhteensä 87 % kouluvastaajista on samaa mieltä siitä, että sivustolla on helppo liikkua, sivuston kautta vastanneista näin asian kokee olevan 73 %. Yhteensä 69 % sivuston kautta vastanneista taas arvio, että JIBBO-sivuston etusivulle on helppo palata. Kouluvastaajista näin ajattelee yhteensä 57 %, ja tähän väittämään he ovat antaneet eniten myös kielteisiä arvioita (yht. 35 %). Sivuston kautta vastanneet taas ovat arvioineet kielteisimmin väittämää, joka käsittelee sivustolla käytettyjä värejä. Yhteensä 35 % näistä vastaajista on sitä mieltä, etteivät sivuston värit ole miellyttävät.

Sekä myönteisistä että kielteisistä arvioista ei ole nähtävissä, että kouluvastaajat olisivat antaneet systemaattisesti myönteisempiä arvioita kuin sivuston kautta vastanneet. Tästä voisi vetää sen johtopäätöksen, ettei minun ja JIBBO-työntekijöiden läsnäolo kouluilla ole saanut vastaajia arvioimaan JIBBO-sivuston käytettävyyttä tai ulkoasua myönteisemmin.

5.8 Yhteenveto

Tarkastelin tutkimuksessani Seinäjoen seudun nuorille suunnattua JIBBO-sivustoa. Tavoitteenani oli selvittää nuorten näkemyksiä verkkosivustosta nuorisotiedotuksen välineenä. Käytin joidenkin vastausten tarkastelussa muuttujina vastaajien sukupuolta, vastaustapaa (koulu vai sivusto) ja sitä, olivatko vastaajat käyneet JIBBO-sivustolla aikaisemmin vai eivät.

Vastausten vertailu sukupuolittain toi joidenkin kysymysten kohdalla esiin selviä eroja. Esimerkiksi käyttötarkoitukset, joihin aiemmin JIBBO-sivustolla käyneet nuoret olivat sivustoa käyttäneet, vaihtelivat melko suuresti sukupuolittain. Myös sivuston tärkeimpien sisältöjen ja tieto-osioiden kohdalla oli paikoittain merkittäviä eroja sukupuolten välillä. Lisäksi tytöt olivat pääasiassa arvioineet sivuston tiedonjakoa sekä käytettävyyttä ja ulkoasua koskevia väittämiä myönteisemmin kuin pojat. Tytöiltä löytyi myös enemmän halukkuutta sisällöntuotantoon JIBBO-sivustolla ja he toivoivat poikia enemmän sivustolle vuorovaikutteisia palveluja.

Tarkastelin joidenkin kysymysten vastauksia myös vastaustapa muuttujan mukaan. Vastauksista ilmeni, että JIBBO-sivuston kautta vastanneet olivat käyneet kouluvastaajia useammin sivustolla. Erilaisissa JIBBO-sivustoa koskevissa arvioinneissa vastaustapa ei aiheuttanut selkeitä eroja ryhmien välillä kuin muutaman käytettävyyttä ja ulkoasua käsittelevän väittämän kohdalla. Kouluvastaajat eivät myöskään antaneet johdonmukaisesti myönteisempiä arvioita kuin sivuston kautta vastanneet.

Tarkastelu sen pohjalta, olivatko vastaajat käyneet ennen kyselytilannetta JIBBO-sivustolla vai eivät, toi esiin selkeitä eroja niin ikään vain muutaman kysymyksen kohdalla. Ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneille esimerkiksi tieto-osiot olivat tärkeämpi sisältö kuin aiemmin sivustolla käyneille. Aiemmin käyneet taas pitivät viihteellistä osiota tärkeämpänä kuin ensikertalaiset. Ensi kertaa kyselytilanteessa JIBBO-sivustolla surffailleet antoivat myös kuuden käytettävyyttä ja ulkoasua käsittelevän väittämän kohdalla myönteisempiä arvioita kuin vertailuryhmä.

Kyselyyn vastanneet nuoret olivat **internetin käytössään** tyypillisiä internetsukupolven edustajia. Valtaosa heistä käytti internetiä päivittäin. Internetin päivittäinen käyttö oli hieman yleisempää pojilla kuin tytöillä. Kolme yleisintä internetin käyttötarkoitusta olivat yhteydenpito kavereihin pikaviestinten välityksellä, tiedonhaku ja verkkoyhteisöissä surffailu. Myös tytöillä nämä olivat kolme yleisintä käyttötarkoitusta, mutta pojille kolmanneksi tärkein käyttötarkoitus olikin verkkoyhteisöissä surffailun sijaan pelaaminen. Internetin tärkeys nuorille korostui myös tiedonhakupöytä kysyttäessä. Lähes kaikille vastaajista internet oli selkeästi tärkein **tietolähde**. Sen jälkeen tulivat kaverit, televisio ja lehdet, joita itselleen tärkeinä tietolähteinä piti suunnilleen yhtä suuri osuus vastaajista.

Vastaajat olivat kuulleet JIBBO-sivustosta useammista lähteistä. Yleisimmin tämä lähde oli koulu, nuorisotyöntekijä tai JIBBOsta kertova painotuote. Enemmistö vastaajista ei kuitenkaan ollut käynyt sivustolla ennen kyselytilannetta. Jos vastaajat olivat sivustolla käyneet, käyntikertojen määrä oli suhteellisen alhainen. Yleisin käyntikertojen määrä oli 1–5 kertaa. Sellaisia vastaajia, jotka olisivat käyneet sivustolla yli 10 kertaa, oli vain muutamia.

Tiedonhaku oli yleisin käyttötarkoitus sekä aiemmin JIBBO-sivustolla käyneiden että ensi kertaa kyselytilanteessa sivustoon tutustuneiden keskuudessa. Aiemmin sivustolla käyneille toiseksi tärkein käyttötarkoitus tiedonhaun jälkeen oli **viihteellisellä osiolla surffailu** ja kolmanneksi tärkein **tapahduma- ja toimintakalenterin lukeminen**. Ensi-kosketuksensa JIBBO-sivustoon kyselytilanteessa saaneet taas ajattelivat voivansa

käyttää sivustoa tiedonhaun jälkeen yleisimmin tapahtuma- ja toimintakalenterin lukemiseen ja vasta kolmantena viihteellisellä osiolla surffailuun.

Myös sukupuolten välillä oli eroja JIBBO-sivuston käyttötarkoituksissa. Aiemmin sivustolla käyneet tytöt olivat poikia useammin käyttäneet sivustoa tiedonhakuun, kun taas pojat olivat surffailleet tyttöjä useammin viihteellisellä osiolla. Kyselytilanteessa ensi kertaa sivustolla käyneistä tytöistä ja pojista melkein yhtä suuri osuus käyttäisi sivustoa tiedonhakuun, kuten myös viihteellisellä osiolla surffailuun. Tämän vastaajaryhmän tytöt käyttäisivät sivustoa kuitenkin poikia useammin tapahtuma- ja toimintakalenterin lukemiseen.

Koska tiedonhaku oli yleisin JIBBO-sivuston käyttötarkoitus, myös sisällöistä tärkeimmiksi nousivat **tieto-osiot**. **Tapahtuma- ja toimintakalenteri** sekä **viihteellinen osio** olivat sivuston toiseksi ja kolmanneksi tärkeimmät sisällöt. Se, olivatko vastaajat käyneet JIBBO-sivustolla aikaisemmin vai eivät, vaikutti hieman yleisyysjärjestykseen toiseksi ja kolmanneksi yleisimpien käyttötarkoitusten kohdalla. Viihteellinen osio oli tapahtuma- ja toimintakalenteria tärkeämpi aiemmin sivustolla käyneille pojille. Ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneille tytöille taas JIBBO-info osio oli viihteellistä osiota tärkeämpi.

Tieto-osioista erityisesti koulutukseen, uraan ja työhön, kansainvälisyyteen ja arkielämään keskittyvät osiot olivat vastaajille tärkeimpiä. Vastaajan sukupuoli aiheutti hieman hajontaa tieto-osioiden tärkeysjärjestykseen. Tytöille kolme tärkeintä tieto-osiota olivat *Koulutus*, *Ura ja työ* sekä *Maailmalle*. Näiden jälkeen keskenään yhtä tärkeinä tulivat osiot *Arkielämä* ja *Terveys*. Pojille kolme tärkeintä tieto-osioita taas olivat *Koulutus*, *Ura ja työ* sekä *Arkielämä*. *Arkielämä*-osion kanssa lähes yhtä tärkeitä pojille olivat osiot *Maailmalle* ja *Oikeudet*. Kaiken kaikkiaan nuoret kokivat saavansa näistä tieto-osioista ja muista JIBBO-sivustolle kootuista tietopaketeista hyvin tietoa. Osa vastaajista halusi kuitenkin vielä lisätietoa jo kerrotuista asioista sekä enemmän linkkejä lisätiedon pariin. Nuoret löysivät myös yksittäisiä aiheita, joista JIBBO-sivustolta ei vielä löytynyt tietoa. Tällaisia aiheita olivat muun muassa koulukiusaaminen ja 4H-yhdistyksen järjestämät kurssit.

Vastaajat arvioivat JIBBO-sivuston onnistuneen tiedonjaossa, tiedon esittämisessä ja lisätiedon lähteille ohjaamisessa hyvin. JIBBO-sivustolta löytyi enemmistön mielestä hyödyllistä tietoa nuorille. Tiedon löytäminen oli heidän mielestään helppoa ja tieto oli esitetty selkeästi ja ymmärrettävästi. Lisäksi vastaajat kokivat tieto-osioihin koottujen linkkilistojen ohjaavan heidät hyvin lisätiedon pariin. Sukupuolten välisestä tarkastelusta oli havaittavissa, että tytöt olivat arvioineet tiedonjakoa koskevia väittämiä myönteisemmin kuin pojat. Myös aiemmin sivustolla käyneiden ja siihen ensi kertaa kyselytilanteessa tutustuneiden arvioissa oli pieniä eroja. Ensi kertaa sivustolla käyneet arvioivat hyödyllisen tiedon löytymisen ja tiedon löytämisen helppouden hieman paremmaksi kuin aiemmin sivustolla käyneet.

Nuoret vaikuttavat arvostavan yleisellä tasolla verkkosivustojen **vuorovaikuttaisia palveluja ja sisällöntuotantomahdollisuuksia**. Yli puolet vastaajista piti tärkeänä tai melko tärkeänä sitä, että verkkosivustolla on vuorovaikuttaisia palveluja tai mahdollisuus sisällöntuotantoon. Tytöille nämä verkkosivustojen toiminnallisuuteen liittyvät seikat olivat tärkeämpiä kuin pojille. Vastaajilla oli toiveita siitä, että myös JIBBO-sivustolle saataisiin vuorovaikuttaisia palveluja. Eniten vastaajat toivoivat sivustolle **kysymyspalstaa**, mutta myös **palautetoiminto**, **virtuaalinen keskusteluyhteys** nuorisotyöntekijän kanssa sekä **keskustelufoorumin** avaaminen saivat kannatusta. Tarkastelu sukupuolittainkaan ei tuonut tähän tulokseen merkittäviä eroja. Tytöt toivoivat vuorovaikuttaisia palveluja JIBBO-sivustolle enemmän kuin pojat. Sekä tytöille että pojille tärkein vuorovaikutteinen palvelu olisi kysymyspalsta. Ensi kertaa kyselytilanteessa sivustolla käyneet puolestaan toivoivat hieman aiemmin sivustolla käyneitä vastaajia enemmän sivustolle kysymyspalstaa, palautetoimintoa ja keskustelufoorumia. Aiemmin sivustolla käyneiden keskuudessa taas virtuaalinen keskustelumahdollisuus oli toivotumpi kuin vertailuryhmän vastaajien keskuudessa.

Huolimatta siitä, että sisällöntuotantomahdollisuutta yleensä verkkosivustoilla arvostettiin, vastaajat eivät kuitenkaan olleet kovinkaan kiinnostuneita osallistumaan sisällöntuotantoon JIBBO-sivustolla. Oman musiikillisen, kirjallisen tai kuvallisen materiaalin tuottaminen ja esiin saaminen sivustolle houkutti hieman useampaa vastaajaa kuin tiedon tuottaminen tai JIBBOzine-verkkolehden toimittaminen.

Vastaajien antamien arvioiden perusteella JIBBO-sivustosta on onnistuttu rakentamaan pääasiassa helppokäyttöinen ja ulkoasultaankin kohtalaisen miellyttävä kokonaisuus. Jokaisen JIBBO-sivuston käytettävyyttä ja ulkoasua mittaavan väittämän kohdalla selvästi suurin osa vastaajista oli väittämän kanssa melko tai täysin samaa mieltä. Kaikista tyytyväisimpiä vastaajat olivat siihen, että teksteissä on käytetty helppolukuista kirjasinlajeja ja että sivustolla on sen ulkoasua elävöittäviä kuvia. Tyytyväisiä oltiin myös siihen, että JIBBO-sivusto muodostaa selkeän kokonaisuuden. Vastaajat kokivat lisäksi, että valikot ovat helppokäyttöisiä, sivustolla on helppo liikkua ja että otsikot ovat kuvaavia.

Vaikkakin suurin osa vastaajista arvioi käytettävyyttä ja ulkoasua käsitteleviä väittämiä pääosin myönteisesti, muutama väittäjä keräsi myös melko suuren määrän eriäviä mielipiteitä. Noin kolmannes vastaajista esimerkiksi piti etusivulle palaamista vaikeana. Lähes kolmannes taas koki, ettei etusivu houkutellut käyttämään JIBBO-sivustoa. Neljännes vastaajista puolestaan ei pitänyt JIBBO-sivuston värejä miellyttävinä ja vajaa viidesosa vastaajista koki, että sivustolla liikkuesssa on mahdollisuus eksyä.

Vertailu aiemmin sivustolla käyneiden ja ensi kertaa siellä kyselytilanteessa käyneiden vastaajien kesken osoitti, että ensikertalaiset ovat arvioineet kuutta väittämää kymmenestä myönteisemmin kuin vertailuryhmä. Aiemmin JIBBO-sivustolla käyneet antoivat parhaimman arvion kuvia käsittelevään väittämään, ja ensi kertaa kyselytilanteessa käyneet helppolukuista kirjasinlajeja käsittelevään väittämään. Erot näiden vastaajaryhmien arvioiden välillä eivät kuitenkaan kokonaisuudessaan olleet suuria.

Avoimissa kysymyksissä vastaajat arvioivat parhaimmaksi asiaksi JIBBO-sivustolla tiedon. He kokivat sivustolla jaetun tiedon selkeäksi, monipuoliseksi, hyödylliseksi ja helppokäyttöiseksi. Tietomäärä, jaettavan tiedon luonne ja muoto sekä sivustolla käytettävä tiedonjakotapa paljastuvat vastausten perusteella asioiksi, joita vastaajat pitävä sivuston parhaimpina puolina. Koska tieto oli yleisin vastaus siihen, mikä sivustolla on parasta, voi sanoa, että JIBBO-sivusto vastaa hyvin sekä nuorten tarpeisiin että yleisesti nuorisotiedotukselle asetettuihin vaatimuksiin monipuolisesta tiedonjaosta sekä ajantasaisesta, käytännöllisestä ja helppokäyttöisestä tiedosta (ks. liite 1).

Vastaajien pohtimat kehitysehdotukset liittyivät muun muassa JIBBO-sivuston ulkoasun muokkaamiseen ja sivustolla liikkumisen helpottamiseen. Ulkoasun ehostamiseksi nuoret ehdottivat esimerkiksi värien muuttamista ja kuvien lisäämistä. Sivustolla liikkumisen helpottamiseksi vastaajat puolestaan ehdottivat valikkojen ja etusivulle ohjaavien linkkien tai painikkeiden lisäämistä. Lisäksi vastaajat kokivat, että JIBBO-sivustosta voisi tehdä paremman kasvattamalla tietomäärää ja lisäämällä viihteellistä sisältöä sekä vuorovaikutteisia palveluja. Lisää tietoa vastaajat toivoivat sekä yleisesti että tietyistä aihepiireistä, kuten harrastuksista ja opiskelusta. Viihteelliseksi sisällöksi vastaajat ehdottivat muun muassa vaihtuvia sarjakuvia, musiikkia ja pelejä. Vuorovaikutteisista palveluista vastaajien toiveissa oli erityisesti kysymyspalsta ja/tai muu palvelu, joka mahdollistaisi keskustelun nuorisotyöntekijöiden kanssa.

Vastaajilta löytyi siis monenlaisia ehdotuksia, joiden avulla JIBBO-sivustoa voisi kehittää entistä paremmaksi. Pääosin kehitysehdotukset liittyivät sivuston rakenteeseen ja ulkoasuun, mutta vastaajilla oli toivomuksia myös sisällön monipuolistamisesta. Omat kehitysehdotukseni noudattelevat suurelta osin samoja linjoja kuin nuorten antamat.

Koska nuoret käyttivät sivustoa sekä **tiedonhakuun** että **viihtymiseen** voisi ajatella, että sivuston suosiota nuorten keskuudessa saattaisi nostaa pieni profiilin muutos. JIBBO-sivustoa voisi kehittää enemmän viihteelliseen suuntaan kuitenkin monipuolista ja kattavaa tietomäärää unohtamatta. Toisin sanoen tiedonjaon verhoilu viihteellisempään olomuotoon saattaisi houkutella myös enemmän kävijöitä sivustolle (ks. Cangelosi 2007: 19). Viihteellisen sisällön ei tarvitse kuitenkaan tarkoittaa vain nuorten tuottamia sisältöjä, vaan esimerkiksi nuorten tarjoamien viihteellisten kehitysehdotusten (musiikki, sarjakuvat, pelit) avulla sivustolle saataisiin lisää viihtyisyyttä.

Koska vastaajat pitivät **tieto-osioita** JIBBO-sivuston tärkeimpinä sisältöinä, olisi tärkeää pitää niiden sisällöt monipuolisina ja ajantasaisina sekä kartoittaa myös uusia aiheita. Myös linkkilistojen kattavuuteen olisi hyödyllistä panostaa. Tietosisältöjä kehitettäessä ei kuitenkaan saisi unohtaa muiden sisältöjen kehitystyötä. JIBBO-

sivuston viihteellisessä osiossa sisällön vaihtuvuus on melko hidasta, kun uutta materiaalia ei ole nuorilta tullut. Vallitseva käytäntö on, että nuorisotyöntekijät lisäävät nuorten tuottamat materiaalit sivustolle, mikä saattaa olla syy siihen, etteivät nuoret tarjoa itse tekemäänsä materiaalia. Hunnakon tekemässä JIBBO-kyselyssä eräs vastaaja ehdotti, että nuoret voisivat itse lisätä omia tuotoksiaan sivustolle kirjautumisen kautta, sillä harva nuorista lähtee varta vasten viemään materiaalia nuorisotyöntekijälle (Hunnakko 2007: 14). Tähän saattaisi löytyä myös toisenlainen käytäntö, jonka toimivuutta voisi kokeilla. Halukkaista nuorista voitaisiin koota ryhmä, jolle materiaaleja voisi lähettää sähköisesti. Ryhmän jäsenet pohtisivat yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa sopisiko materiaali JIBBO-sivustolle ja lisääisivät materiaalit sitten sinne.

Viihteellisen osion ohella myös **JIBBOzine-verkkolehti** olisi hyvä kehittämiskohde. Se, ettei JIBBOzinea koettu tärkeäksi sisällöksi, saattaa johtua esimerkiksi siitä, että nuoret eivät ole tutustuneet lehteen ja sen sisältöön. Lukijoiden tavoittelussa auttavat varmasti ajankohtaiset teemanumerot ja verkkolehden näkyminen selkeästi JIBBO-sivuston etusivulla. Yksi tärkeimmistä asioista olisi kuitenkin saada nuoria mukaan toimitustyöhön. Jos JIBBOzinea tekisivät **nuoret nuorille**, se saattaisi innostaa yhä useampia nuoria myös lukemaan sitä.

Nuoret toivoisivat vuorovaikutteisia palveluja, kuten kysymyspalstaa tai virtuaalista keskusteluyhteyttä nuorisotyöntekijän kanssa, myös JIBBO-sivustolle. JIBBO-hankkeen toimijat voisivatkin pohtia sitä, olisiko JIBBO-sivustolla mahdollisuutta ”virtuaalipäivystykseen” edes muutaman kerran kuukaudessa. Kysymyspalsta ja keskustelufoorumin avaaminen, vaikka määräajaksi, palvelisivat myös tätä tarkoitusta. Hankkeen toimijat voisivat pohtia, voisiko keskustelufoorumin ylläpidossa hyödyntää vapaaehtoisia nuoria. Jos halukkaita nuoria löytyisi, he voisivat vuorollaan toimia **moderaattoreina** eli keskustelunvalvojina foorumin keskusteluissa.

JIBBO-sivuston käytettävyyden suurimmaksi ongelmakohdaksi vastausten perusteella nousi etusivulle palaaminen. Avoimissa vastauksissaan nuoret toivoivat selkeää teksti-linkkiä tai vaikkapa logoa, jota painamalla pääsisi muilta sivuilta takaisin etusivulle.

Yksi keskeisistä verkkopalvelujen laatukriteereistä on ongelmaton liikkuminen etusivulle esimerkiksi teksti- tai kuvalinkin kautta (Valtionvarainministeriö 2007: 46). Jotta JIBBO-sivustolla liikkuminen helpottuisin, tähän asiaan olisi tärkeä kiinnittää huomioita ja lisätä teksti- tai kuvalinkkejä jokaiselle sivulle. Koska vastaajat eivät olleet varauksetta tyytyväisiä myöskään JIBBO-sivuston ulkoasuun, mutta eivät esittäneet konkreettisia ehdotuksia siitä, miten ulkoasusta voitaisiin tehdä houkuttelevampi, voisikin nuorilta pyytää sivuston kautta ehdotuksia ulkoasun uudistamista varten. Uskoisin, että suhteellisen pienten muutosten avulla JIBBO-sivustolle olisi mahdollista luoda uudistunut ja houkuttelevampi visuaalinen ilme.

6 LOPPUPOHDINNAT

Tässä tutkimuksessa tavoitteenani oli selvittää nuorten näkemyksiä verkkosivustosta nuorisotiedotuksen välineenä. Tutkimuskohteenani toimi Seinäjoen seudun nuorille suunnattu JIBBO-sivusto. Keräsin nuorten näkemyksiä JIBBO-sivustosta ja sen kautta tehtävästä verkkonuorisotiedotuksesta internetkyselyn avulla helmikuussa 2009. Kyselyyn vastasi ensimmäisen vuoden opiskelijoita viidestä seudun lukiosta. Lisäksi kysely oli avoinna kaikille halukkaille vastaajille myös JIBBO-sivustolla. Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 113 kappaletta. Analysoin vastauksia pääasiassa kvantitatiivisesti.

Verkkonuorisotiedotus edustaa perinteisestä nuorisotiedotuksesta edelleen kehitettyä nuorisotiedotustyötä, jossa uuden teknologian avulla pyritään vastaamaan nuorten tiedontarpeeseen (ks. ERYICA 2008a; liite 1). Kuten perinteisten nuorisotiedotuspalvelujen, myös nuorisotiedotussivustojen tavoitteena on taata nuorten tiedonsaanti, ja tätä kautta tukea nuorten itsenäistymistä ja elämänhallintaa sekä edistää nuorten yhteiskunnallista osallistumista (NTNKKK 2008: 4). Näihin tavoitteisiin verkkonuorisotiedotuksella pystytään tämän tutkimuksen perusteella vastamaan. Tutkimustuloksista voi muodostaa sen johtopäätöksen, että nuoret, riippumatta siitä ovatko käyttäneet nuorisotiedotussivustoja vai eivät, pitävät niitä tärkeinä ja tarpeellisina palveluina. He kokevat hyvänä asiana sen, että saavat nuorisotiedotussivustolta helposti hyödyllistä tietoa. Näin ollen niin sanottu ”yhden luukun” -periaate (Fedotoff 2007: 412), jota verkkonuorisotiedotuksessakin toteutetaan, vaikuttaa tarpeelliselta ja helpolta ratkaisulta nuorten kannalta.

Yleisesti ottaen verkkosivusto soveltuu nuorisotiedotuksen välineeksi hyvin. JIBBOn tapaisten seudullisten nuorisotiedotussivustojen, joihin on kerätty yleisluontoisen tiedon lisäksi myös paikallista tietoa, avulla on mahdollista keskittää tiedonjakoa paremmin tietyn seudun nuorten tarpeita vastaaviksi. Kuten tämän tutkimuksen tulokset ja muut nuorten tiedonhakua käsittelevät tutkimustulokset (ks. esim. Thulin 2002) osoittavat, nuoret hyödyntävät tiedonhaussa eniten internetiä. Tiedonjakoon keskittyvillä nuorisotiedotussivustoilla on siten hyvät mahdollisuudet tavoittaa internetistä tietoa etsiviä

nuoria, jos nuorten ja nuorisotiedotussivustojen tietointressit kohtaavat. Kun internetistä on tullut suosituin media nuorten keskuudessa, voisi hyvinkin ajatella, että nuorisotiedotussivustot ovat se tehokas ja innovatiivinen tiedonjakotapa, jolla nuoria voidaan tavoittaa. Tähän viittaa myös ERYICA nuorisotiedotussuosituksessaan (ERYICA 2008a; liite 1), jossa se kehottaa hyödyntämään tiedonjaossa nykyaikaista tieto- ja viestintäteknikkaa.

Verkkosivusto sopii nuorisotiedotukseen siinäkin mielessä, että mahdollistaessaan anonyymien surffailun sivustolla, se saattaa madaltaa joidenkin nuorten kynnystä hakea apua ja tietoa mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Näin nuorisotiedotussivustojen avulla voidaan toteuttaa ERYICA:n (2008a; liite 1) antamaa suositusta siitä, että tietoa jaetaan tavoilla, joka takaa nuorten yksityisyyden.

Tutkimustulosten perusteella voi todeta myös tutkimuskohteena toimineen JIBBO-sivuston palvelevan nuoria melko hyvin. Sivusto mahdollistaa nuorten tiedonsaannin nuorille tärkeimmän tietolähteen internetin kautta. Nuoret kokevat löytävänsä JIBBO-sivustolta helposti hyödyllistä tietoa, joka on esitetty ymmärrettävässä ja selkeässä muodossa. Lisäksi JIBBO-sivusto tarjoaa nuorille myös viihteellistä sisältöä, jota nuoret tutkimustulosten perusteella nuorisotiedotussivustoilta tiedon lisäksi hakevat. Tutkimuksesta käy ilmi, että myös käytettävyydeltään ja ulkoasultaan sivusto vastaa melko hyvin nuorten tarpeita ja mieltymyksiä, mutta vuorovaikutteisudessa se ei palvele käyttäjiä parhaalla mahdollisella tavalla. Tutkimustulokset osoittavat, että nuoret haluaisivat sivustolle vuorovaikutteisuuteen perustuvia palveluja, jotka mahdollistaisivat kommunikoinnin muiden sivustolla kävijöiden tai nuorisotyöntekijöiden kanssa, mutta JIBBO-sivustolla tällaiset palvelut ovat minimissä.

JIBBO-sivusto pystyy vastamaan myös ERYICA:n nuorisotiedotukselle asettamiin suosituksiin (ks. ERYICA 2008a; liite 1). Sivustolta nuorten on mahdollista saada luotettavaa, ajankohtaista ja helppokäyttöistä tietoa heitä kiinnostavista aiheista koska tahansa ja maksutta. Tätä tietoa sivustolla jakavat nuorisotyön ammattilaiset, jotka toimivat yhteistyössä muiden nuorille suunnattujen palvelujen kanssa. Lisäksi nuorilla on halutessaan mahdollisuus osallistua nuorisotiedotustyöhön JIBBO-sivustolla

ottamalla osaa esimerkiksi verkkolehden toimittamiseen. Sivusto myös takaa tasavertaisen tiedonsaannin suomea osaaville nuorille riippumatta heidän taustoistaan ja elämäntilanteestaan. Se, että sisältö on tällä hetkellä saatavissa vain suomen kielellä, tosin rajaa tiedonjaon ulkopuolelle suomea taitamattomat nuoret kuten vaihto-oppilaat ja maahanmuuttajat. Tässä suhteessa JIBBO-sivusto ei siten pysty toteuttamaan ERYICA:n (2008a; liite 1) suositusta siitä, nuorisotiedostuspalvelujen tulisi olla kaikkien nuorten saavutettavissa.

Selvitin tässä tutkimuksessa nuorten näkemyksiä verkkosivustosta nuorisotiedotuksen välineenä kolmen tutkimuskysymyksen avulla. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen etsin vastausta kysymällä nuorilta siitä, miten ja mihin käyttävät he käyttävät JIBBO-sivustoa. Kävi ilmi, että nuoret käyttävät nuorisotiedotussivustoa harvakseltaan ja tarpeen vaatiessa eli nuorisotiedotussivustot eivät ole nuorten päivittäin käyttämiä suosikkisivustoja samaan tapaan kuin esimerkiksi suositut verkkoyhteisöt, vaan niiden käyttö edustaa enemmän internetin hyötykäyttöä. Tutkimuksesta selvisi, että sivustojen yleisin käyttötarkoitus on **tiedonhaku**. Tiedonhaun ohella nuoret käyttävät sivustoja myös **viihtymiseen** sekä paikallisten, nuorisoa koskettavien uutisten, toimintojen ja tapahtumien seuraamiseen, mutta nämä käyttötarkoitukset jäävät yleisyydessään selvästi jälkeen tiedonhausta. Tutkimuksen tulokset antavatkin viitteitä siitä, että nuorisotiedotussivustojen kautta pystytään vastaamaan juuri siihen, mihin nuorisotiedotuksella yleisesti pyritään, eli informaation välittämiseen ja nuorten tiedonsaannin parantamiseen (ks. Fedotoff 2007: 411, 427).

Toista tutkimuskysymystä tarkastelin kysymällä nuorilta, mitkä ovat heille tärkeitä **sisältöjä** JIBBO-sivustolla ja pyytämällä arvioimaan heitä sivuston **toiminnallisuutta**, **käytettävyyttä** ja **ulkoasua** käsitteleviä väittämiä. Tutkimus osoitti, että tärkeimpiä sisältöjä sivustolla ovat erilaiset **tieto-osiot**. Tieto-osioista löytyi sellaista tietoa, jota nuoret kokivat omassa elämäntilanteessaan tarvitsevansa, kuten tietoa koulutuksesta, urasta ja työstä, kansainvälisyydestä sekä arkielämästä. Fedotoffin (2007: 412) mukaan nuoren kokiessa jonkin tiedon tarpeelliseksi ja omakohtaiseksi, sillä on hänelle selkeä käyttöarvo.

Saadut tutkimustulokset tukevat sitä, että nuorille jaetun tiedon tulisi olla monipuolista ja käyttökelpoista (NTNKKK 2008: 5). Nuorten antamissa vastauksissa korostui se, että yksityiskohtaista tietoa tarvittiin useista aihepiireistä. Kuten Timonen-Verma (2003: 129) toteaa, nuoret tarvitsevat monipuolisempaa tietoa kuin linkkiloja sopiville verkkosivustoille. Tämänkin tutkimuksen tulosten perusteella osa nuorista pitää linkkejä tärkeinä, mutta toiset taas haluaisivat yksityiskohtaisesti tietoa yhdestä osoitteesta (vrt. *yhden luukun* -periaate).

Tietosisältöjen ohella myös viihteellisellä ja paikallisella sisällöllä on tutkimustulosten perusteella merkitystä nuorille. Nuorisotiedotussivuston **vihteelliseksi sisällöksi** voi laskea vaikkapa musiikin, pelit, musiikkivideot, kuvat, tarinat, sarjakuvat ja niin edelleen. Tämä viihteellinen sisältö voi olla nuorten sivustolle tuottamaa. Cangelosi (2007: 119) uskoo, että nuorisotiedotussivustojen viihteellisyyden (infotainment) avulla voidaan myös houkutella lisää nuoria nuorisotiedotuspalvelujen käyttäjiksi.

Tutkimus osoittaa myös, että nuoret hyödyntävät nuorisotiedotussivustolla niiden tarjoamaa **paikallista sisältöä**. Paikallista sisältöä voi tarjota nuorille esimerkiksi tapahtuma- ja toimintakalenterin avulla ja tarjoamalla tieto-osioissa linkkejä paikallisten palvelujen verkkosivustoille, kuten JIBBO-sivustolla tehdään. Nuorisotiedotussivustojen paikallinen sisältö palvelee nuorta esimerkiksi tilanteessa, jossa nuori on muuttamassa uudelle paikkakunnalle opiskelemaan ja tarvitsee tietoa paikkakunnalla toimivista asunnonvälittäjistä. Tällöin seudullisella nuorisotiedotussivustolla olevat linkit paikallisten palveluntarjoajien verkkosivustoille saattavat osoittautua hyödyllisiksi.

Verkkosivuston toiminnallisuuteen kuuluvat sekä **mahdollisuus sisällöntuotantoon että vuorovaikutteiset palvelut**. Tällä sosiaalisen median aikakaudella nuoret ovat tottuneet siihen, että heillä on mahdollisuus toimia aktiivisesti verkossa sisältöjä tuottaen. Myös nuorisotiedotuksessa pidetään tärkeänä sitä, että nuoret osallistuvat heille suunnattujen palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen (NTNKKK 2008: 14). Tutkimus antaa viitteitä siitä, että nuoret arvostavat yleisesti verkkosivustojen toiminnallisuutta. **Sisältöjen tuottaminen** nuorisotiedotussivustoille ei ole välttämättä

kuitenkaan nuorille tärkeää, sillä saamieni tulosten perusteella nuoret eivät ole kovinkaan innostuneita tuottamaan tietoa nuorisotiedotussivustoille tai osallistumaan muuten tiedotustyöhön. Näin ollen voivat opetusministeriön (2007a: 70) toiminta- ja taloussuunnitelmaan kirjaamat tavoitteet muun muassa nuorten oman tietotuotannon painottamisesta olla hankalasti saavutettavissa. Nuorisotiedotuksen kentällä olisikin hyvä luottaa siihen, että vaikka valtaosa nuorista ei koe tarvetta osallistua nuorisotiedotuspalvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen, voidaan silti tehdä heille merkityksellistä nuorisotiedotustyötä.

Nuorisotiedotussivustojen **vuorovaikutteisuuden** nuoret kokevat tärkeäksi. Jo reilut 10 vuotta takaperin tehdyssä selvityksessä nuoret toivoivat nuorisotiedotussivustolle vuorovaikutteisia palveluja (Storlund 1998: 25). Nykyään verkkosivustojen vuorovaikutteiset palvelut ovat nuorille arkipäivää. Usein myös nuorisotiedotussivustoilta löytyy jokin vuorovaikutteinen palvelu kuten kysymyspalsta tai keskustelufoorumi. Tutkimustulokset osoittavat selkeästi, että nuoret haluavat yhä nuorisotiedotussivustoille palveluita, jotka mahdollistavat yhteydenpidon, ajatusten- vaihdon ja kysymisen joko toisilta nuorilta tai nuorisotyöntekijöiltä. Nuoret pitävät hyvänä vuoro-vaikutteisena palveluna erityisesti **kysymyspalstaa**, mutta myös **virtuaalinen keskusteluyhteys** nuorisotyöntekijän kanssa IRC-Gallerian tai Habbo Hotellin tapaan, palvelisi nuorisotiedotuksen periaatteita. Nuorisotiedotussivuston vuorovaikutteisten palvelujen avulla nuorilla on parempi mahdollisuus pysyä halutessaan anonyymeina, minkä lisäksi tällainen mahdollisuus saattaisi rohkaista nuoria kertomaan ja kysymään useammin myös aroista aiheista. Ja kuten Salasuo (2007: 109) toteaa, nuoren ja nuorisotyöntekijän kohtaaminen verkossa auttaa rakentamaan siltaa myös ”reaalimaailman” palveluihin.

Myöskään nuorisotiedotussivustojen käytettävyyden ja ulkoasun suhteen nuorten näkemykset eivät reilussa 10 vuodessa ole muuttuneet (vrt. Storlund 1998). Tutkimuksesta käy ilmi, että nuoret arvostavat nuorisotiedotussivustoissa **selkeyttä, helppokäyttöisyyttä ja houkuttelevuutta**. Houkuttelevuus ja selkeys ovatkin tärkeitä, jotta nuoret saadaan pysymään sivustolla (Storlund 1998: 25). Käytettävyyteen liittyen on tärkeää, että sivustolla on helppo liikkua ja palata muilta sivuilta takaisin sivuston

etusivulle (Valtionvarainministeriö 2007: 46). Ulkoisista elementeistä nuorille tärkeitä olivat erityisesti helppolukuinen fontti, miellyttävät värit ja kuvat. Storlundin (1998: 25) mukaan nuoret toivovat nuorisotiedotussivustoille vaaleita ja silmää miellyttäviä värejä, mutta toivovat värejä käytettävän myös tehostekeinoina. Pohjanoksa, Kuokkanen & Raaska (2007: 157, 163) suosittavat pitäytymistä muutamassa värissä, jottei yleisilmeestä tule liian kirjava sekä mustan fontin käyttöä vaalealla pohjalla. Kun vertaa JIBBO-sivuston käytettävyydestä ja ulkoasusta saatuja tutkimustuloksia valtionvarainministeriön laatimaan verkkopalvelujen laatukriteeristöön (ks. 4.5.1) ja nuorten nuorisotiedotussivustolle asettamiin vaatimuksiin (ks. 4.5.2), voi todeta JIBBO-sivuston onnistuneen noudattamaan näitä kriteereitä ja vaatimuksia melko hyvin.

Kolmanteen tutkimuskysymykseen hain vastausta kysymällä nuorilta, miten he haluaisivat JIBBO-sivustoa kehitettävän. Vastaukset toivatkin esiin vaihtelevia näkemyksiä nuorisotiedotussivuston sisällöistä, vuorovaikutteisuudesta, käytettävyydestä ja ulkoasusta. Nuoret toivovat nuorisotiedotussivustolta monipuolista tiedonjakoa tutuista aihepiireistä, mutta toivovat tiedonjaon suuntautuvan kattamaan myös uusia aiheita. JIBBO-sivustolle nuoret toivoivat lisää tietoa koulutuksesta ja harrastuksista, mutta myös tietoa tiedonjaossa sivuun jääneistä aiheista kuten kiusaamisesta.

Lisäksi tutkimustulokset viittaavat siihen, että nuoret haluavat nuorisotiedotussivustoja kehitettävän myös viihteellisen sisällön sekä vuorovaikutteisten palvelujen avulla. Nuoret pitävät näitä asioita tärkeinä ja tällaisia elementtejä saisi nuorten mielestä lisätä sivustoilla. JIBBO-sivustolle viihteelliseksi sisällöksi nuoret toivoivat esimerkiksi vaihtuvaa sarjakuvaa ja pelejä, ja vuorovaikutteiseksi palveluksi erityisesti kysymyspalstaa.

Nuorten ehdotuksissa korostui JIBBO-sivuston käytettävyyden kehittäminen niin, että sivustoilla olisi helppoa ja nopea liikkua. Tällöin korostuvat esimerkiksi sivustolla navigoimista helpottavat linkit ja valikot. Yksi tärkeimmistä kehitysehdotuksista liittyi sivuston ulkoasuun, jota olisi nuorten mielestä hyvä uudistaa aika ajoin esimerkiksi vaihtelemalla sivuston värejä ja teemaa sekä lisäämällä kuvien määrää. Tutkimuksesta ilmi käyneet nuorten esittämät kehitysehdotukset olivatkin kohtalaisen maltillisia ja

pienillä uudistuksilla toteutettavia. Nuorisotiedotussivustojen on tärkeää kehittyä kohderyhmän mukana, sillä vain siten voidaan taata niiden suosio nuorten keskuudessa.

Kokonaisuudessaan pidän tätä verkkonuorisotiedotusta käsittelevä tutkimusta onnistuneena. Keräämäni tutkimusaineisto edustaa melko hyvin Seinäjoen seudun nuorten näkemyksiä JIBBO-sivustosta, sillä vastauksia kyselyyn tuli lähes jokaisesta JIBBO-hankkeeseen kuuluvasta kunnasta ja lähes kaikki vastaajat sopivat määrittelemääni ikähaarukkaan. Uskoisin, että tämän tutkimuksen avulla sain kattavan kuvan nuorten JIBBO-sivuston käytöstä ja heidän suhtautumisestaan sivustoon, mutta myös yleensä nuorten nuorisotiedotussivustojen käytöstä ja suhtautumisesta niihin. Vaikkakin tuloksiani voisi yleistää Seinäjoen seudun nuoriin jossain määrin, en lähtisi yleistämään niitä täysin koko maan nuoriin ja nuorisotiedotussivustoihin.

Tutkimustavoitteeni saavuttamiseksi kyselytutkimus oli mielestäni oikea valinta. Se mahdollisti kohtuullisen hyvän kokoisen tutkimusaineiston keräämisen vaivattomasti. Lisäksi pystyin kyselyn avulla kartoittamaan nuorten näkemyksiä monista nuorisotiedotussivustoon liittyvistä aihealueista. Kysely aineistonkeruumenetelmänä antoi sekä minulle että vastaajille vapauksia, mikä oli yksi menetelmän haittapuolista. Kuten varmasti kaikkien kyselyiden kohdalla, myös tämän kyselyn kohdalla oli vaarana se, etteivät kaikki vastaajat vastanneet rehellisesti tai antaneet vastausta jokaiseen kysymykseen. Tällaisia vastauksia tuli myös tähän kyselyyn, enkä luultavastikaan pystynyt niitä kaikkia tunnistamaan ja karsimaan pois. Jos tällaisia pilanpäiten annettuja vastauksia analyysiin pääsi mukaan, en kuitenkaan usko, että ne olisivat vääristäneet saamiani tuloksia suuntaan tai toiseen. Annettujen vastausten kokonaislinjat olivat nimittäin hyvin selkeät.

Ongelmaksi tällaisessa kyselyssä, jossa olin itse kouluilla kyselytilanteessa yhdessä JIBBOn nuorisotyöntekijän kanssa, olisi voinut muodostua myös se, että läsnäolomme olisi johdatellut nuoria antamaan myönteisiä vastauksia miellyttääkseen meitä. Pyrin selvittämään sitä, oliko läsnäolollamme ollut vaikutusta annettuihin vastauksiin, vertailemalla muutamien JIBBO-sivuston arviointia edellyttävien kysymysten vastauksia sekä kouluvastaajien että sivuston kautta vastanneiden nuorten kesken. Vastauksista ei kui-

tenkaan ollut havaittavissa selkeitä eroavaisuuksia näiden kahden vastaajaryhmän välillä, joten tulkitisin niin, ettei läsnäolomme kyselytilanteessa vaikuttanut nuorten antamiin vastauksiin. Näiden edellä mainittujen seikkojen pohjalta pidän saamiani tuloksia luotettavina.

Näkisin, että tutkimukseni vastaa niihin tavoitteisiin, joita itselleni asetin, ja uskon sen vastaavan myös JIBBO-hankkeen toimijoiden tavoitteisiin. Sain vastaukset muotoilemiini tutkimuskysymyksiin ja tutkimustulosten kautta pystyin antamaan yleiskuvaa siitä, miten nuoret JIBBO-sivustoa käyttävät ja miten he sen kokevat. Koen, että kyselyvastauksista nousseiden ja itse pohtimieni kehitysehdotusten kautta JIBBO-sivustoa voidaan kehittää vielä paremmin nuorten tarpeita vastaavaksi. Näkisin myös niin, että saamani tulokset nuorten suhtautumisesta JIBBO-sivustoon ovat yleistettävissä tietyiltä osin myös muihin nuorisotiedotussivustoihin. Näin ollen niiden voi ajatella auttavan myös muiden vastaavien sivustojen kehittämisessä.

Suomessa nuorisotiedotusta, tehtiin sitä sitten verkossa tai muutoin, on tutkittu vielä vähän. Aihe on kuitenkin tärkeä, ja sillä on selvää nostetta sekä Suomessa että Euroopassa. Koska nuorisotiedotusta tehdään nuoria varten, on tärkeä kuunnella ja selvittää, miten nuoret tämän heihin kohdistuvan työn kokevat. Tämän tutkimuksen vastaajajoukko oli ikänsä puolesta hyvin homogeeninen. Koska nuorisotiedotuspalvelut on tarkoitettu kaikille alle 29-vuotiaille, olisi aihetta käsittelevään jatkotutkimukseen tarpeellista saada iällisesti edustavampi otos. Jatkotutkimuksessa voisi tehdä myös laajempaa vertailua esimerkiksi seudullisten, kansallisten ja kansainvälisten nuorisotiedotussivustojen välillä. Tällaisen tutkimuksen voisi toteuttaa määrällisenä kyselytutkimuksena, mutta luonteeltaan jatkotutkimus voisi olla yhtä hyvin myös laadullinen tutkimus. Toinen mahdollinen suunta, johon jatkotutkimuksessa voisi lähteä, on vertaistiedottaminen. Etenkin näin internetin ja sosiaalisen median valtakaudella nuorilla on aiempaa paremmat mahdollisuudet ja valmiudet osallistua tiedotustyöhön nuorilta nuorille.

LÄHTEET

- Aalto, Outi (1991). NuorisoTietopankki opetuksen apuvälineenä. Teoksessa: *Nuorisotiedotus. Kansalaiskasvatuksen Keskuksen vuosikirja 1991*, 87–90. Toim. Siiri Vesikansa. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen Keskus ry.
- Aapola, Sinikka & Mervi Kaarninen (2003). Näkökulmia suomalaisen nuoruuden ja nuorison historian, 9–31. *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisotutkimusseura.
- Agosto, Denise E. & Sandra Hughes-Hassel (2005). People, places, and questions: An investigation of the everyday life information-seeking behaviors of urban young adults. *Library & Information Science Research* 27: 141–163. Lainattu 8.12.2008: <http://polaris.gseis.ucla.edu/ewhitmir/agostoandhugheshaskell.pdf>
- Alasaari, Kirsi (1991). Sähköisen viestinnän mahdollisuudet nuorisotyössä. Teoksessa: *Nuorisotiedotus. Kansalaiskasvatuksen Keskuksen vuosikirja 1991*, 83–86. Toim. Siiri Vesikansa. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen Keskus ry.
- Alexa The Web Information Company (2008). *Global Top Sites*. Lainattu 8.12.2008: http://www.alexa.com/site/ds/top_sites?ts_mode=global&lang=none&page=1
- Alexander, Jon (1991). Youth information in Europe. Teoksessa: *Nuorisotiedotus. Kansalaiskasvatuksen Keskuksen vuosikirja 1991*, 41–48. Toim. Siiri Vesikansa. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen Keskus ry.
- Alexander, Jon (2003). Nuorisotiedotus – jälleen etusijalla Euroopassa. Teoksessa: *Näkökulmia nuorisotiedotus- ja neuvontatyöhön*, 3–7. Toim. Päivi Timonen-Verma & Jaana Fedotof. Helsinki: Helsingin kaupungin Nuorisoasiainkeskus & Oulun kaupungin Nuorisoasiainkeskus.
- Baethge, Martin (1989). Individualization as Hope and Disaster. A Socioeconomic Perspective. Teoksessa: *The Social World of Adolescents. International Perspectives*, 27–41. Toim. Klaus Hurrelmann & Uwe Engel. Berlin: Walter de Gruyter.
- Cangelosi, Alexandra (2007). *Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden kehitys Euroopassa. (The development of Youth Information in Europe, kääntänyt Jarkko Lehikoinen, Jaana Fedotoff & Mika Pietilä)*. ERYICA, Euroopan neuvosto, Allianssi ry & Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden kansallinen koordinaatio- ja kehittämiskeskus. [Julkaisematon raportti]
- Cavén-Pöysä, Outi, Sihvonen Ella & Sonja Kangas (toim.) (2007). *VIRTAHEPO-hankkeen tulokset tiivistetysti (26.3.2007)*. Lainattu 21.1.2009: http://virtual.vtt.fi/virtual/virtahepo/show/virtahepo_loppuraportti.pdf

- Coogan, Kaisa & Sonja Kangas (2001). *Nuoret ja kommunikaatioakrobatia. 16–18-vuotiaiden kännykkä- ja internetkulttuurit*. Nuorisotutkimusverkosto ja Elisa Communications. Lainattu 4.12.2008: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=84
- Erikson, Erik H. (1994). *Identity and the Life Cycle*. New York: Norton.
- ERYICA (2008a). *European Youth Information Charter*. Lainattu 24.11.2008: <http://www.eryica.org/en/content/european-youth-information-charter>
- ERYICA (2008b). *Origin and Aims*. Lainattu 20.11.2008: <http://www.eryica.org/en/content/origin-and-aims>
- ERYICA (2008c). *Programmes and services*. Lainattu 20.11.2008: <http://www.eryica.org/en/content/programmes-and-services>
- ERYICA (2008d). *ERYICA in Brief*. Lainattu 19.11.2008: <http://www.eryica.org/en/content/eryica-brief>
- Euroopan komissio (2001). *Euroopan komission valkoinen kirja. EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet*. Bryssel: Euroopan yhteisöjen komissio. Lainattu 25.11.2008: http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/fi/com/2001/com2001_0681fi01.pdf
- Euroopan neuvoston ministerikomitea (1990). Suositus NO R (90) 7. *Euroopan nuorille annettava tiedotus ja neuvonta*. Lainattu 24.11.2008: <http://www.alli.fi/tieto/nuorisotyö/euroopan.html>
- Fedotoff, Jaana (2007). Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut – tiedon henki nuoruudessa. Teoksessa: *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*, 410–428. Toim. Tommi Hoikkala & Anna Sell. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki.
- Fornäs, Johan (1998). *Kulttuuriteoria*. (Cultural Theory and Late Modernity, kääntänyt Juha Herkman). Tampere: Vastapaino.
- Galland, Oliver (1995). What is Youth? Teoksessa: *Youth in Europe*, 1–6. Toim. Alessandro Cavalli & Oliver Galland. New York: Printer.
- Havighurst, Robert J. (1953). *Human Development and Education*. New York: McKay.
- Heiskanen, Ilkka & Ritva Mitchell (1985). *Lättähatuista punkkareihin*. Helsinki: Otava.
- Hirsjärvi, Sirkka, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (2007). *Tutki ja kirjoita*. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hirvonen, Une (2003). Nuorisotiedotuskeskus KOMPASSIN historiaa. Teoksessa: *Näkökulmia nuorisotiedotus- ja -neuvontatyöhön*, 149–161. Toim. Päivi Timonen-

Verma & Jaana Fedotoff. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiankeskus & Oulun kaupungin nuorisoasiankeskus.

Houni, Pia & Leena Suurpää (1998). Johdanto. Kamppailua nuoruudesta. Teoksessa: *Kuvassa nuoret*, 9–24. Toim. Pia Houni & Leena Suurpää. Tampere: Tampere University Press.

Hunnakko, Terhi (2007). *JIBBO-markkinointi 7–9.luokkalaisille lukuvuotena 2006–2007*. [Julkaisematon yhteenveto kyselystä]

Hunnakko, Terhi (2008), nuorisotiedottaja, Seinäjoki. Keskustelu, Nuorisokeskus 19.12.2008.

Hurrelmann, Klaus (1989). The Social World of Adolescents: A Sociological Perspective. Teoksessa: *The Social World of Adolescents. International Perspectives*, 3–26. Toim. Klaus Hurrelmann & Uwe Engel. Berlin: Walter de Gruyter.

Ilmonen, Mervi, Jukka Hirvonen & Richard Manninen (2005). *Nuorten asuminen 2005. Suomen ympäristö 812*. Helsinki: Ympäristöministeriö. Lainattu 5.1.2009: <http://www.miljo.fi/download.asp?contentid=46396&lan=fi>

JIBBO (2007). *Toimintakertomus 1.10.2005–31.12.2006*. [Julkaisematon raportti]

JIBBO (2008). *Toimintaraportti 3. hankekausi 1.11.2007–31.10.2008 (tilanne 1.8.2008)*. [Julkaisematon raportti]

JIBBO (2009a). *JIBBO Seinäjoen seudun nuorisotiedotus- ja neuvontapalvelut* -esite.

JIBBO (2009b). *Jibbo info*. Lainattu 9.3.2008: <http://jibbo.net/infosivu.html>

Jones, Quentin (1997). Virtual-Communities, Virtual Settlements & Cyber-Archaeology: A Theoretical Outline. *Journal of Computer-Mediated Communication* 3:3. Lainattu 9.12.2008: <http://jcmc.indiana.edu/vol3/issue3/jones.html#Characteristics>

Juholin, Elisa (2006). *Communicare! : viestintä strategiasta käytäntöön*. 4. uudistettu painos. Helsinki: Inforviestintä.

Kangas, Sonja & Marjo Laukkanen (2007). Haluan 15 sekuntia parrasvaloissa ja tuhat ystävää! Nuorten ubiikki nettiarki. *Nuorisotutkimus* 5, 87–92.

Kangas, Sonja, Anniina Lundvall & Sara Sintonen (2008). Lasten ja nuorten media-maailma pähkinänkuoressa. Helsinki: Liikenne- ja viestintäministeriö. Lainattu 3.12.2008: http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=22170&name=DLFE-4803.pdf&title=Lasten

- Kari, Matti (2008), viestintäpäällikkö, Helsinki. *Mitä lapset ja nuoret tekevät netissä?* Puheenvuoro Studia-seminaarissa Etelä-Pohjanmaan Opistolla 12.11.2008.
- Kovalainen, Pirjo & Jaana Fedotoff (2003). Neppi, nuorisotiedotus- ja -neuvontapalvelujen kehittämishanke Oulussa 2001–2004. Teoksessa: *Näkökulmia nuorisotiedotus- ja -neuvontatyöhön*, 75–80. Toim. Päivi Timonen-Verma & Jaana Fedotoff. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiankeskus & Oulun kaupungin nuorisoasiankeskus.
- Luukka, Minna-Riitta, Jaana Hujanen, Antti Lokka, Tuija Modinos, Sari Pietikäinen & Annikka Suoninen (2001). *Mediat nuorten arjessa. 13–19-vuotiaiden nuorten mediakäytöt vuosittuhannen vaihteessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Matikainen, Janne (2008). *Verkko kasvattajana – Mitä aikuisten tulisi tietää ja ajatella verkosta*. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.
- Myllyniemi, Sami (2008). *Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008*. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 88, Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 39. Lainattu 4.12.2008: http://80.248.162.139/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri2008.pdf
- Nieminen, Juha (2007). Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa: *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*, 21–43. Toim. Tommi Hoikkala & Anna Sell. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki.
- Nivala, Elina & Mikko Saastamoinen (2007). Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa: *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*, 8–27. Toim. Elina Nivala & Mikko Saastamoinen. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto.
- Noppiari, Elina, Niina Uusitalo, Reijo Kupiainen & Heikki Luostarinen (2008). ”*Mä oon nyt online!*” *Lasten mediaympäristö muutoksessa*. Tiedotusopin laitoksen julkaisuja. Sarja A 104/2008. Tampere: Tampereen yliopisto.
- NTNKKK (2008). ks. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden kansallinen koordinaatio- ja kehittämiskeskus
- Nuorisolaki 27.1.2006/72. Lainattu 25.11.2008: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>
- Nuorisotyö (2007). Toimintaa jo vuodesta 1992 alkaen. *Nuorisotyö* 5, 28–29.
- Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden kansallinen koordinaatio- ja kehittämiskeskus (2008). *Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut Suomessa. Raportti vuoden 2007 toisesta puheenvuorosta*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

minnasta. Oulu: Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden kansallinen koordinaatio- ja kehittämiskeskus. [Julkaisematon raportti]

Olkinuora, Hannu (2006). *Minne menet media?* Helsinki: Taloustieto Oy.

Opetusministeriö (1990). *Opetusministeriön suositus Nro 11/700/90 nuorisotiedotuksesta kunnissa*. Lainattu 24.11.2008: http://www.kompassi.info/page.asp?_item_id=546

Opetusministeriö (2004). *Opetusministeriön yleiskirje 14/300/2004*. Lainattu 26.11.2008: http://kompassi.lasipalatsi.fi/page.asp?_item_id=547

Opetusministeriö (2007a). *Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2008–2011*. Opetusministeriön julkaisuja 2007/3. Lainattu 24.11.2008: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm03.pdf?lang=fi>

Opetusministeriö (2007b). *Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011. Tulevaisuus velvoittaa, tämä päivä ratkaisee*. Opetusministeriön julkaisuja 2007:41. Lainattu 27.11.2008: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm41.pdf?lang=fi>

Opetusministeriö (2008). *Internetissä tehtävää nuorisotyötä laajennetaan*. Lainattu 17.12.2008: <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2008/10/verkkonuorisoty.html?print=true>

Pelastakaa Lapset ry (2007). *Netti ei korvaa aikuista. Lapsen ääni 2007 -kysely*. Lainattu 2.12.2008: http://www.pelastakaalapset.fi/assets/files/fi/nettivihje/lapsenaani_2007/lapsen_aani_2007.pdf

Pietilä, Mika (2005). ”Case Nuorten tiedotus- ja neuvontapiste NAPA Kokkolassa” Nuorisotiedotus- ja neuvontapalvelut verkossa. Julkaisematon opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu Suolahden koulutusyksikkö.

Pohjanoksa, Iiro, Eevi Kuokkanen & Timo Raaska (2007). *Viesti verkossa. Digitaalisen viestinnän käsikirja*. Helsinki: Infor.

Puuronen, Vesa (2006). *Nuorisotutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Rantalaiho, Kari (1968). *Nuoriso ja yhteiskunta*. Helsinki: Otava.

Rheingold, Howard (1993). *The Virtual Community: homesteading on the Electronic Frontier*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.

Salasuo, Mikko (2007). *Nuorisotyön ytimissä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 81. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

- Sanoma Magazines Finland (2008). *Yippee 2008*. Tiivistelmä tutkimustuloksista. Helsinki: Sanoma Magazines Finland.
- Sisäasiainministeriö (2008). *Ministeriryhmä: Internetvalvontaa sekä moniammatillista nuorisotyötä internetissä lisättävä*. Lainattu 17.12.2008: <http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/HeadlinesLinked/188626D2D3DD289EC22574F8004A4C82>
- Stern, Susannah R. & Taylor J. Willis (2007). What Are Teenagers up to Online? Teoksessa: *20 Questions about Youth & the Media*, 211–224. Toim: Sharon R. Mazzarella. New York: Peter Lang Publishing.
- Storlund, Greta (1998). *Mihin kompassineula osoittaa Lasipalatsissa?* Helsinki: Nuorten tiedotus- ja neuvontapiste Kompassi.
- Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. (2008). *Mikä Allianssi?* Lainattu 18.11.2008: http://www.alli.fi/index.php?lk_id=16
- Suomi.fi (2008). *Tietoa sivustosta*. Lainattu 13.1.2009: http://www.suomi.fi/suomifi/laatuaverkkoon/yleiset/tietoa_sivustosta/index.html
- Suoninen, Annikka (1999). *Osa 3: Nuori tutkimuksessani*. Minun nuorisoni –teemaseminaari. Lainattu 12.1.2009: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/arkisto/minun_nuorisoni.htm
- Suoninen, Annikka (2004). *Mediakielitaidon jäljillä. Lapset ja nuoret valikoivina mediankäyttäjinä*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 81. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Suurpää, Leena (1996). Yksilöllistä sosiaalisuutta vai sosiaalista yksilöllisyyttä? Nuorten yhteiskunnallisten identiteettien poluilla. Teoksessa: *Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin*, 51–73. Toim. Leena Suurpää & Pia Aaltojärvi. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Suurpää, Leena & Pia Aaltojärvi (1996). Näinkö nuoret? Teoksessa: *Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin*, 7–20. Toim. Leena Suurpää & Pia Aaltojärvi. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Södergård, Pia (2007). *Virtuell gemenskap. Ett informationsvetenskapligt perspektiv på ungdomars cyberkultur*. Åbo: Åbo Akademi. Lainattu: 3.12.2008: <https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/19409/SodergardPia.pdf?sequence=2>
- Thulin, Eva (2002). *Ungdomars användning av dator, internet och mobiltelefon. Konsekvenser för vardagslivets geografiska dimensioner*. Lainattu 1.4.2008: [http://gupea.ub.gu.se/dspace/bitstream/2077/2959/1/CHOROS2002-2_\(ET-lic\).pdf](http://gupea.ub.gu.se/dspace/bitstream/2077/2959/1/CHOROS2002-2_(ET-lic).pdf)

- Thurén, Julia (2009). Nuorten puolella. Univormu päällä netissä. *Kotivinkki 2*, 72–77.
- Tietoturvakoulu (2008). *Mese*. Lainattu: 13.10.2008: <http://www.tietoturvakoulu.fi/vanhemmille/kayttotapoja/mese.html>
- Tilastokeskus (2008a). *Käyttänyt internetiä viimeksi kuluneen kolmen kuukauden aikana keväällä 2008, prosenttia 16–74 –vuotiaista ikäryhmän ja sukupuolen mukaan*. Lainattu 2.12.2008: http://www.stat.fi/til/sutivi/2008/sutivi_2008_2008-08-25_kuv_005.html
- Tilastokeskus (2008b). *Internetin käyttöpaikat keväällä 2008, prosenttia 16–74 –vuotiaista*. Lainattu 2.12.2008: http://www.stat.fi/til/sutivi/2008/sutivi_2008_2008-08-25_kuv_011.html
- Tilastokeskus (2008c). *Internetin käyttötarkoitukset keväällä 2008, prosenttia internetin käyttäjistä ikäryhmittäin*. Lainattu 2.12.2008: http://www.stat.fi/til/sutivi/2008/sutivi_2008_2008-08-25_tau_001.html
- Timonen-Verma, Päivi (2003). Nuorisotiedotus- ja -neuvonta Suomessa. Teoksessa: *Näkökulmia nuorisotiedotus- ja -neuvontatyöhön*, 107–147. Toim. Päivi Timonen-Verma & Jaana Fedotoff. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiankeskus & Oulun kaupungin nuorisoasiankeskus.
- Valtionvarainministeriö (2007). *Verkkopalvelujen laatukriteeristö – Väline julkisten verkkopalvelujen kehittämiseen ja arviointiin*. Lainattu 13.1.2009: http://www.suomi.fi/suomifi/laatuaverkkoon/laatukriteeristo/uusi_kriteeristo/verkkopalvelujen_laatukriteeristo/Verkkopalvelujen_laatukriteeristo.pdf
- Väestöliitto (2008). *Suosittu sivustot*. Lainattu 14.10.2008: http://www.vaestoliitto.fi/murkun_kanssa/netti_ja_media/netti/nettiyhteisot/suosikit/
- Wikipedia (2008). *Sosiaalinen media*. Lainattu 8.12.2008: http://fi.wikipedia.org/wiki/Sosiaalinen_media
- Ylihärsilä, Anne (2008). ”*Ette te kuitenkaan saa tietää mitä nuoret oikeesti haluaa*” *Nuorten tiedonsaanti, kansainvälisyyskokemukset, osallistuminen ja vaikuttaminen sekä niihin liittyvät toiveet Suupohjan seutukunnassa*. Suupohjan Kehittämisyhdistys ry. & Aktiivinen Pohjois-Satakunta ry.
- Youth Information 2.0 (2008a). *About Web 2.0*. Lainattu: 8.12.2008: http://youth.hundertelf.net/p488048469_389.html?SESSION=tgmcrh5669s5uno1ockr1j1e2
- Youth Information 2.0 (2008b). *Youth Information 2.0*. Lainattu: 8.12.2008: http://youth.hundertelf.net/p183828409_348.html?SESSION=tgmcrh5669s5uno1ockr1j1e2

LIITTEET

Liite 1. ERYICA:n nuorisotiedotussuositus

1 ERYICA:n nuorisotiedotussuositus

2 Eurooppalainen nuorisotiedotuksen peruskirja

Hyväksytty Euroopan nuorisotiedotus- ja neuvontajärjestön (ERYICA) 15. yleiskokouksessa Bratislavassa (Slovakiassa) 19.11.2004

Esipuhe

Monimutkaisessa yhteiskunnassa ja yhdentyneessä Euroopassa, joka tarjoaa paljon haasteita ja mahdollisuuksia, tulee koko ajan tärkeämmäksi, että nuorilla eurooppalaisilla on mahdollisuus saada tietoa ja kyky analysoida ja käyttää sitä. Nuorisotiedotustyö voi auttaa nuoria saavuttamaan tavoitteitaan ja edistää heidän aktiivista osallistumistaan yhteiskunnan jäseninä. Tiedon tarjoamisessa pitäisi käyttää tapoja, jota lisäävät nuorten ulottuvilla olevia vaihtoehtoja sekä lisäävät heidän itsemääräämiskykyään ja toimintamahdollisuuksiaan.

Kansanvallan periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen edellyttää, että kaikilla nuorilla on oikeus saada täydellistä, puolueetonta, ymmärrettävässä muodossa olevaa ja luotettavaa tietoa kaikista heitä kiinnostavista kysymyksistä kaikkiin heidän tarpeisiinsa. Tämä tiedonsaantioikeus on tunnustettu Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, Yleissopimuksessa lapsen oikeuksista, Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja Euroopan neuvoston suosituksessa nro (90) 7 Euroopan nuorille annettavasta tiedotuksesta ja neuvonnasta. Tämä oikeus muodostaa myös Euroopan unionin harjoittaman nuorisotiedotustoiminnan perustan.

Johdanto

Nuorisolle suunnattu yleisluontoinen tiedotustyö kattaa kaikki nuoria kiinnostavat aiheet ja siihen voi kuulua monia erilaisia toimintoja, kuten tiedon jakamista, neuvontapalveluja, opastusta, ohjeiden antamista, tukea, ystäväpalveluja, valmennusta ja harjoitusmahdollisuuksien tarjoamista, verkottumista sekä ohjausta käyttämään ammattiauttajien palveluja. Näitä toimintoja voidaan tarjota nuorisotiedotuskeskusten tai muiden rakenteiden osana toimivien nuorisotiedotuspalvelujen välityksellä tai niiden tarjoamiseen voidaan käyttää sähköistä ja muunlaista mediaa. Tämän peruskirjan periaatteet on tarkoitettu sovellettaviksi kaikentyypisessä nuorisolle suunnatussa yleisessä tiedottamisessa. Ne muodostavat perustan, jolle kattavaa, johdonmukaista ja koordinoitua nuorisotiedotustyötä koskevat vähimmäisstandardit ja laatutoimenpiteet tulisi määrittää osana kunkin maan omaa nuorisopolitiikkaa.

Periaatteet

Seuraavat periaatteet sisältävät yleisen nuorisolle suunnatun tiedottamisen suuntaviivat, joiden tarkoituksena on taata nuorison tiedonsaantioikeuden toteutuminen.

1. Nuorisotiedotuskeskukset ja -palvelut on pidettävä avoimina kaikille nuorille ilman poikkeuksia.
2. Nuorisotiedotuskeskusten ja -palvelujen tavoitteena on taata tiedonsaannin tasavertaisuus kaikille nuorille heidän elämäntilanteestaan, etnisestä taustastaan, sukupuolestaan tai yhteiskunnallisesta asemastaan riippumatta. Erityistä huomiota on kiinnitettävä vähäosaisiin ryhmiin ja nuoriin, joilla on erityistarpeita.
3. Nuorisotiedotuskeskusten ja -palveluiden tulee olla helposti käytettävissä ilman pakollista ajanvarausta. Nuorten on voitava kokea niiden käyttö houkuttelevaksi ja niissä tulee vallita ystävällinen ilmapiiri. Niiden aukioloaikojen on vastattava nuorten tarpeita.
4. Tarjolla olevan tiedon tulee perustua nuorten toiveisiin ja käytännössä todettuun nuorison tiedontarpeeseen. Tiedon tulee kattaa kaikki nuoria kiinnostavat aiheet ja sen tulee kehittyä kattamaan uusia aiheita.
5. Jokaista käyttäjää on kunnioitettava yksilönä ja jokaiseen kysymykseen annettavan vastauksen on oltava yksilöllinen. Tämä on toteutettava niin, että se lisää palvelun käyttäjien toimintamahdollisuuksia, edistää heidän itsemääräämisoikeuttaan ja kehittää heidän kykyään analysoida ja käyttää tietoa.
6. Nuorisotiedotuskeskusten palvelujen on oltava maksuttomia.
7. Tietoa annetaan tavalla, joka kunnioittaa käyttäjien yksityisyyttä ja heidän oikeuttaan pitää salassa henkilöllisyytensä.
8. Tietoa antaa ammattimaisesti henkilöstö, joka on koulutettu tähän tehtävään.
9. Tieto on aukotonta, ajantasaista, todenmukaista, käytännöllistä ja helppokäyttöistä.
10. Tarjottavan tiedon puolueettomuus pyritään varmistamaan kaikin tavoin käyttämällä useita eri lähteitä ja tarkistamalla niiden luotettavuus.
11. Tarjottavan tiedon on oltava vapaata kaikista uskonnollisista, poliittisista, aatteellisista tai kaupallisista vaikutteista.
12. Nuorisotiedotuskeskusten ja -palvelujen tulee pyrkiä saavuttamaan mahdollisimman suuri joukko nuoria käyttämällä tehokkaita toimintatapoja, jotka soveltuvat eri ryhmille ja erilaisiin tarpeisiin, sekä valitsemalla luovia ja innovatiivisia tiedotusstrategioita, menetelmiä ja välineitä.

13. Nuorten on saatava tilaisuus osallistua asianmukaisella tavalla eriasteiseen nuorisotiedotustyöhön paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Tällaisia tapoja voivat olla muiden muassa tiedontarpeiden nimeäminen, tiedon valmistelu ja perille toimittaminen, tietopalvelujen ja tiedotushankkeiden hoitaminen ja arviointi sekä vertaisryhmätoiminnot.

14. Nuorisotiedotuskeskusten ja -palveluiden tulee toimia yhteistyössä muiden nuorisolle suunnattujen palveluiden ja rakenteiden kanssa erityisesti omalla maantieteellisellä alueellaan, ja niiden on muodostettava verkostoja muiden nuorison parissa työskentelevien välittäjäorganisaatioiden ja muiden elinten kanssa.

15. Nuorisotiedotuskeskusten ja -palveluiden on autettava nuoria saamaan käyttöönsä tietoa, jota tarjotaan nykyaikaisen tieto- ja viestintätekniikan avulla, ja kehittämään taitojaan näiden välineiden käytössä.

16. Nuorisotiedotustyön rahoituslähteet eivät saa toimia niin, että ne estävät nuorisotiedotuskeskusta tai -palvelua soveltamasta tämän peruskirjan periaatteita.

© ERYICA – 2004

Lähde: <http://www.eryica.org>

Liite 2. Kyselylomake

Perustiedot

1. Sukupuoli: nainen
 mies
2. Ikä:
3. Kotipaikkakunta:

Internetin käyttö

4. Kuinka usein käytät internetiä?

- Päivittäin
 4–6 kertaa viikossa
 1–3 kertaa viikossa
 Harvemmin kuin kerran viikossa

5. Mihin tarkoitukseen käytät internetiä? Valitse kolme yleisintä käyttötarkoitusta.

- Tiedon hakeminen
 Yhteydenpito kavereihin (esim. Messengerin kautta)
 Sähköpostin käyttö
 Pelaaminen
 Keskustelufoorumeilla surffailu
 Verkko-yhteisöissä surffailu (esim. IRC-galleria, ii2, Facebook, MySpace)
 Blogin kirjoittaminen tai lukeminen
 Verkkolehtien lukeminen
 Verkkopöytäkirjojen lukeminen
 Ostosten tekeminen
 Pankkiasioiden hoitaminen
 Tiedostojen lataaminen
 Muu: mikä?

JIBBO-sivuston käyttö

6. Oletko käynyt JIBBO-sivustolla ennen tätä kertaa?

- Kyllä
 En

7. Kuinka monta kertaa olet käynyt JIBBO-sivustolla aikaisemmin?

- En kertaakaan
 1–5 kertaa
 6–10 kertaa
 yli 10 kertaa

8. Jos olet käyttänyt JIBBO-sivustoa jo aikaisemmin, mihin tarkoitukseen seuraavista olet sitä käyttänyt? Voit valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon.

- Tiedon hakeminen
 JIBBOn viihteellisellä osiolla surffailu (JIBBOgalleria, -tv, -teekki)
 Tapahtuma- ja toimintakalenterin lukeminen

- JIBBOzine-verkkolehden lukeminen
- Muu, mikä

9. Jos et ole vielä käyttänyt JIBBO-sivustoa, mihin tarkoitukseen voisit ajatella sitä käyttäväsi? Voit valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon.

- Tiedon hakeminen
- JIBBOn viihteellisellä osiolla surffailu (JIBBOgalleria, -tv, -teekki)
- Tapahtuma- ja toimintakalenterin lukeminen
- JIBBOzine-verkkolehden lukeminen
- Muu, mikä

10. Mistä olet saanut tietää JIBBO-sivustosta? Voit valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon

- Internet
 - Lehdet
 - Radio
 - Televisio
- Kaverit
- Vanhemmat tai muu aikuinen
- Nuorisotyöntekijä
- Koulu
- Nuorisotila
- Nuorisotapahtuma
- JIBBO-esitys tai -juliste
- Tämä JIBBO-kysely
- Muu, mikä

Tiedonhaku

11. Mistä haet useimmiten tietoa sinulle tärkeistä asioista? Valitse 1–3 tärkeintä tiedonlähdettä

- Televisio
- Radio
- Lehdet
- Internet
- Kaverit
- Vanhemmat tai muu aikuinen
- Nuorisotyöntekijä
- Koulu
- Nuorisotila
- Muu, mikä

JIBBO-sivuston sisällöt

12. Mikä JIBBO-sivuston sisällöistä ovat tai ajattelisit olevan sinulle tärkein? Valitse 1–3 vaihtoehtoa.

- Tieto-osiot
- Tapahtuma- ja toimintakalenteri
- JIBBOn viihteellinen osio (JIBBOgalleria, -tv, -teekki)
- JIBBOzine-verkkolehti
- JIBBO-info

13. Mitkä JIBBO-sivuston tieto-osioista ovat tai ajattelisit olevan sinulle tärkeimpiä? Valitse kolme tärkeintä osiota.

- Arkielämä
- Koulutus
- Maailmalle
- Nuorisotyö
- Oikeudet
- Terveys
- Ura ja työnhaku

14. Mistä muista asioista haluaisit saada tietoa JIBBO-sivustolta?

15. Mitä mieltä olet seuraavista JIBBO-sivustoa koskevista väittämistä?

○5=Täysin samaa mieltä, ○4=Melko samaa mieltä, ○3=Melko eri mieltä, ○2=Täysin eri mieltä, ○1=En osaa sanoa

Sivustolta löytyy hyödyllistä tietoa nuorille tärkeistä aihealueista

Tiedon löytäminen sivustolta on helppoa

Tieto on esitetty sivustolla selkeästi

Tieto on esitetty sivustolla ymmärrettävästi

Tieto-osioihin kootut linkkilistat ohjaavat hyvin lisätiedon lähteille

Sisällöntuotantomahdollisuudet ja vuorovaikutteisuus JIBBO-sivustolla

16. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

○5=Täysin samaa mieltä, ○4=Melko samaa mieltä, ○3=Melko eri mieltä, ○2=Täysin eri mieltä, ○1=En osaa sanoa

Mahdollisuus tuottaa itse sisältöä verkkosivustolle on mielestäni tärkeää

Vuorovaikutukseen perustuvat palvelut verkkosivustolla ovat mielestäni tärkeitä

17. Haluaisitko olla mukana tuottamassa tietoa JIBBO-sivustolle?

- kyllä
- en
- en osaa sanoa

18. Haluaisitko osallistua JIBBOzine-verkkolehden toimittamiseen?

- kyllä
- en
- en osaa sanoa

19. Haluaisitko tuottaa omaa musiikillista, kirjallista tai kuvallista materiaalia JIBBO-sivustolle?

- kyllä
- en
- en osaa sanoa

20. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

○=5Täysin samaa mieltä, ○4=Melko samaa mieltä, ○3=Melko eri mieltä, ○2=Täysin eri mieltä, ○1=En osaa sanoa

Haluaisin, että sivuston keskustelufoorumi olisi toiminnassa

Mielestäni kysymyspalsta olisi hyvä palvelu sivustolla

Sivustolla olisi hyvä olla toiminto, jonka kautta voisi antaa palautetta sivustosta Haluaisin, että sivustolla olisi mahdollisuus keskustella virtuaalisesti nuorisotyöntekijän kanssa

JIBBO-sivuston käytettävyys ja ulkoasu

21. Mitä mieltä olet seuraavista JIBBO-sivustoa koskevista väittämistä?

○5=Täysin samaa mieltä, ○4=Melko samaa mieltä, ○3=Melko eri mieltä, ○2=Täysin eri mieltä, ○1=En osaa sanoa

Sivusto on selkeä kokonaisuus

Sivuston etusivu houkuttelee käyttämään sivustoa

Valikot ovat helppokäyttöisiä

Sivustolla on helppo liikkua

Sivuston etusivulle on helppo palata

Sivustolla ei pääse eksymään

Otsikot kuvaavat hyvin sivuston sisältöjä

Teksteissä käytetty kirjasinlaji on helppolukuinen

Sivuston värit ovat miellyttävät

Kuvat elävöittävät sivustoa

JIBBO-sivuston kehittäminen

22. Mikä on mielestäsi parasta JIBBO-sivustolla?

23. Miten JIBBO-sivustoa voisi mielestäsi kehittää paremmaksi?

Liite 3. Vastaajien suhtautuminen tiedonjakoa käsitteleviin väittämiin

Sivustolta löytyy hyödyllistä tietoa nuorille tärkeistä aihealueista	Kaikki * (n=112)	%-osuus	Tytöt (n=57)	%-osuus	Pojat (n=55)	%-osuus
5= täysin samaa mieltä	38	34 %	25	44 %	13	24 %
4= melko samaa mieltä	59	53 %	26	46 %	33	60 %
3= melko eri mieltä	4	4 %	3	5 %	1	2 %
2= täysin eri mieltä	0	0 %	0	0 %	0	0 %
1= en osaa sanoa	11	10 %	3	5 %	8	15 %
yht.	112	101 % **	57	100 %	55	101 % **
Tiedon löytäminen sivustolta on helppoa	Kaikki (=112)	%-osuus	Tytöt (n=57)	%-osuus	Pojat (n=55)	%-osuus
5= täysin samaa mieltä	42	38 %	26	46 %	16	29 %
4= melko samaa mieltä	52	46 %	26	46 %	26	47 %
3= melko eri mieltä	9	8 %	5	9 %	4	7 %
2= täysin eri mieltä	1	1 %	0	0 %	1	2 %
1= en osaa sanoa	8	7 %	0	0 %	8	15 %
yht.	112	100 %	57	101 % **	55	100 %
Tieto on esitetty sivustolla selkeästi	Kaikki (n=112)	%-osuus	Tytöt (n=57)	%-osuus	Pojat (n=55)	%-osuus
5= täysin samaa mieltä	35	31 %	21	37 %	14	25 %
4= melko samaa mieltä	66	59 %	35	61 %	31	56 %
3= melko eri mieltä	1	1 %	0	0 %	1	2 %
2= täysin eri mieltä	0	0 %	0	0 %	0	0 %
1= en osaa sanoa	10	9 %	1	2 %	9	16 %
yht.	112	100 %	57	100 %	55	99 % ***
Tieto on esitetty sivustolla ymmärrettävästi	Kaikki (n=112)	%-osuus	Tytöt (n=57)	%-osuus	Pojat (n=55)	%-osuus
5= täysin samaa mieltä	44	39 %	27	47 %	17	31 %
4= melko samaa mieltä	58	52 %	28	49 %	30	55 %
3= melko eri mieltä	2	2 %	1	2 %	1	2 %
2= täysin eri mieltä	0	0 %	0	0 %	0	0 %
1= en osaa sanoa	8	7 %	1	2 %	7	13 %
yht.	112	100 %	57	100 %	55	101 % **
Tieto-osioihin kootut linkkilistat ohjaavat hyvin lisätiedon lähteille	Kaikki (n=112)	%-osuus	Tytöt (n=57)	%-osuus	Pojat (n=55)	%-osuus
5= täysin samaa mieltä	30	27 %	19	33 %	11	20 %
4= melko samaa mieltä	61	54 %	34	60 %	27	49 %
3= melko eri mieltä	3	3 %	1	2 %	2	4 %
2= täysin eri mieltä	1	1 %	0	0 %	1	2 %
1= en osaa sanoa	17	15 %	3	5 %	14	25 %
yht.	112	100 %	57	100 %	55	100 %

* Yksi vastaaja on jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen.

**Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on yli 100 %.

***Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %.

Liite 4. Suhtautuminen tiedonjakoa koskeviin väittämiin: kouluvastaajat ja JIBBO-sivuston kautta vastanneet

Sivustolta löytyy hyödyllistä tietoa nuorille tärkeistä aihealueista	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kouluvastaajat (n=87)	33 %	54 %	3 %	0 %	9 %	99 % *
Sivuston kautta vastanneet (n=25)	36 %	48 %	4 %	0 %	12 %	100 %
Tiedon löytäminen sivustolta on helppoa	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kouluvastaajat (n=87)	38 %	46 %	7 %	1 %	8 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=25)	36 %	48 %	12 %	0 %	4 %	100 %
Tieto on esitetty sivustolla selkeästi	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kouluvastaajat (n=87)	34 %	56 %	1 %	0 %	8 %	99 % *
Sivuston kautta vastanneet (n=25)	20 %	68 %	0 %	0 %	12 %	100 %
Tieto on esitetty sivustolla ymmärrettävästi	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kouluvastaajat (n=87)	40 %	51 %	2 %	0 %	7 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=25)	36 %	56 %	0 %	0 %	8 %	100 %
Tieto-osioihin kootut linkkilistat ohjaavat hyvin lisätiedon lähteille	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kouluvastaajat (n=87)	25 %	56 %	2 %	1 %	15 %	99 % *
Sivuston kautta vastanneet (n=25)	32 %	48 %	4 %	0 %	16 %	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %.

Liite 5. Suhtautuminen vuorovaikutteisia palveluja käsitteleviin väittämiin
sukupuolittain

Haluaisin, että sivuston keskustelufoorumi olisi toiminnassa	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Tytöt (n=57)***	26 %	26 %	5 %	2 %	40 %	99 % *
Pojat (n=55)	16 %	29 %	7 %	5 %	42 %	99 % *
Mielestäni kysymyspalsta olisi hyvä palvelu sivustolla	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Tytöt (n=57)***	37 %	58 %	4 %	0 %	2 %	101 % **
Pojat (n=55)	27 %	55 %	0 %	0 %	18 %	100 %
Sivustolla olisi hyvä olla toiminto, jonka kautta voisi antaa palautetta sivustosta	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Tytöt (n=57)***	32 %	54 %	2 %	5 %	7 %	100 %
Pojat (n=55)	29 %	40 %	11 %	0 %	20 %	100 %
Haluaisin, että sivustolla olisi mahdollisuus keskustella virtuaalisesti nuorisotyöntekijän kanssa	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Tytöt (n=57)***	33 %	40 %	7 %	0 %	19 %	99 % *
Pojat (n=55)	9 %	36 %	25 %	5 %	24 %	99 % *

*Koska prosenttiluvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %.

**Koska prosenttiluvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on yli 100 %.

*** Yksi tyttö ei ole vastannut kysymyksiin.

Liite 6. Arviot JIBBO-sivuston käytettävyydestä ja ulkoasusta vastaajaryhmittäin

Aiemmin JIBBO-sivustolla käyneet vastaajat:

Sivusto on selkeä kokonaisuus	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	34 %	54 %	0 %	0 %	11 %	99 % *
Sivuston etusivu houkuttelee käyttämään sivustoa	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	14 %	51 %	23 %	3 %	9 %	100 %
Valikot ovat helppo-käyttöisiä	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	37 %	43 %	11 %	0 %	9 %	100 %
Sivustolla on helppo liikkua	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	43 %	34 %	11 %	0 %	11 %	99 % *
Sivuston etusivulle on helppo palata	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	6 %	43 %	34 %	3 %	14 %	100 %
Sivustolla ei pääse eksymään	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	17 %	46 %	20 %	3 %	14 %	100 %
Otsikot kuvaavat hyvin sivuston sisältöjä	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	26 %	54 %	6 %	0 %	14 %	100 %
Teksteissä käytetty kirjainlaji on helppo-lukuinen	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	49 %	40 %	3 %	0 %	9 %	101 % **
Sivuston värit ovat miellyttävät	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=35)	29 %	40 %	23 %	0 %	9 %	101 % **
Kuvat elävöittävät sivustoa	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=34)***	44 %	47 %	3 %	0 %	6 %	100 %

*/**Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle/yli 100 %. *** Yksi vastaaja on jättänyt vastaamatta kysymykseen.

Ensi kertaa kyselytilanteessa JIBBO-sivustolla käyneet vastaajat:

Sivusto on selkeä kokonaisuus	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	35 %	53 %	6 %	0 %	5 %	99 % *
Sivuston etusivu houkuttelee käyttämään sivustoja	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	13 %	51 %	23 %	4 %	9 %	100 %
Valikot ovat helppokäyttöisiä	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	47 %	43 %	5 %	0 %	5 %	100 %
Sivustolla on helppo liikkua	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	45 %	42 %	6 %	1 %	5 %	99 % *
Sivuston etusivulle on helppo palata	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	27 %	38 %	10 %	18 %	6 %	99 % *
Sivustolla ei pääse eksymään	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	26 %	53 %	13 %	0 %	8 %	100 %
Otsikot kuvaavat hyvin sivuston sisältöjä	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	32 %	49 %	9 %	0 %	9 %	99 % *
Teksteissä käytetty kirjainlaji on helppolukuinen	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	45 %	48 %	1 %	0 %	5 %	99 % *
Sivuston värit ovat miellyttävät	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	29 %	40 %	19 %	5 %	6 %	99 % *
Kuvat elävöittävät sivustoja	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yht.
Kaikki (n=77)	48 %	43 %	3 %	0 %	6 %	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %.

Liite 7. Suhtautuminen käytettävyyttä ja ulkoasua käsitteleviin väittämiin:

kouluvastaajat ja sivuston kautta vastanneet

Sivusto on selkeä kokonaisuus	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	34 %	52 %	6 %	0 %	7 %	99 % *
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	38 %	54 %	0 %	0 %	8 %	100 %
Sivuston etusivu houkuttelee käyttämään sivustoa	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	11 %	52 %	22 %	5 %	10 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	19 %	46 %	27 %	4 %	4 %	100 %
Valikot ovat helppokäyttöisiä	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	46 %	43 %	6 %	0 %	6 %	101 % **
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	35 %	46 %	12 %	0 %	8 %	101 % **
Sivustolla on helppo liikkua	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	47 %	40 %	5 %	1 %	7 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	35 %	38 %	19 %	0 %	8 %	100 %
Sivuston etusivulle on helppo palata	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	17 %	40 %	20 %	15 %	8 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	31 %	38 %	12 %	8 %	12 %	101 % **
Sivustolla ei pääse eksymään	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	21 %	53 %	16 %	0 %	10 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	35 %	42 %	12 %	4 %	8 %	101 % **

Otsikot kuvaavat hyvin sivuston sisältöjä	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	31 %	51 %	8 %	0 %	10 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	27 %	54 %	8 %	0 %	12 %	101 % **
Teksteissä käytetty kirjasin-laji on helppolukuinen	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	45 %	47 %	1 %	0 %	7 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	54 %	38 %	4 %	0 %	4 %	100 %
Sivuston värit ovat miellyttävät	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=87)	26 %	44 %	16 %	6 %	8 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	35 %	27 %	35 %	0 %	4 %	101 % **
Kuvat elävöittävät sivustoa	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	yht.
Kouluvastaajat (n=86)***	42 %	49 %	2 %	0 %	7 %	100 %
Sivuston kautta vastanneet (n=26)	65 %	27 %	4 %	0 %	4 %	100 %

*Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on alle 100 %:a.

**Koska luvut on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, yhteenlaskettu prosenttiosuus on yli 100 %:a.

***Yksi vastaaja on jättänyt vastaamatta kysymykseen.